

**ODAMIZ BAŞKANI SİLİER İLE MİMARLAR
ODASI BAŞKANI ORMANLAR;
ODALARIN BETON KONUSUNDA ALDIKLARI
YENİ TEDBİRLERİ AÇIKLADILAR**

- Tuvenan çakıl kullanılmıyacak,
Çakıllardaki deniz kabukları ayıklanacak ve % 30 mıcır katılacak,
- Fennî sorumlular, aksi davranışta bulunacak mal sahiplerini odalara bildirecekler

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından geçen sene iki yüzü aşkın binadan örnek alınarak yapılan araştırma İstanbul'daki yapıların betonarme betonunun yüzde 97 oranında tekniğe aykırı üretildiğini ortaya oymuştur. Bunlardan başka gerek İmar ve İskân Bakanlığı ve gerekse Teknik Üniversitenin araştırmaları da aynı neticeyi vermiş bulunmaktadır. Hatta Bakanlık araştırmasında bu kadar kötü betonla yapılan binaların nasıl ayakta durabildiğinin teknik izahı bulunmayı çalışılmıştır.

Bütün bu teknik uyarılara rağmen ilgili ve sorumlu makamlar hiçbir tedbir almamış bu

lunuyorlar. Halkımızın can ve mal güvenliğini hiçe sayan bir uygulama gün geçtikçe daha kötüleşerek yürütülmektedir. Şurası herkes tarafından bilinmektedir ki hemen bütün binalarımızda betonun bozukluğundan gelen küçük veya büyük arızalar mevcuttur. Ve de örneğin betonların iyi yapılmış olması halinde zararsız atlatılabilecek bir deprem, felâketler doğurabilecektir. Son olarak, araştırmalarda en kötü betonların üretildiği tesbit edilen Kadıköy semtinde, İmar durumunun katsayı esasına göre verilmeye başlanması bir çok yüksek binanın yapılması yolunu açmış bulunmaktadır. Bu-

(Devamı 13. Sayfada)

teknik

güç

İnşaat Müh. Odası İstanbul Şubesi Yayın Organıdır.
YIL — 1 SAYI — 23 1 MAYIS 1973

SENATO'DA YAPILAN SON DEĞİŞİKLİĞE GÖRE ODALARA KAYIT GENE MECBURİ

BAŞYAZI

KIRŞEHİR

İzzettin SİLİER

Pazartesi sabahı Süleyman Demirel'le görüştük. Aylardan beri türlü kanallarda yürüttüğümüz görüşme istediğimiz nihayet cevap bulmuş, Odalar Birliğimiz Yönetim Kuruluna randevu verilmişti. 16 kişilik heyette odamızı temsilen ben bulundum. Süleyman Bey bize, sinaya çeken bir öğretmen edasıyla, «Gerekçesi ne imiş bu teklifin?» diye sordu; uzun uzun konuşturdu; sonunda «Karşı argümanları iyi değerlendirmiyorsunuz; odalar kapansın diye kanun getirilmez... Siz meslekî hiç bir kusuru olmayanları haysiyet divanına verip meslekten atıyormuşsunuz; onun için çıkıyor ve kanun» deyiverdi.

Bu noktada söze karıştım: «Böyle bir karar ancak Birliğimizin Yüksek Haysiyet Divanının onaması ile mümkün dür, halbuki bu kurul Odalar Birliğinin kuruluşundan şimdiye kadar tek bir defa dahi toplanmamıştır.» dedim ve ilâve ettim: «Sizin ve bir arkadaşınızın hakkında bir karar var; bu dosyanın vardıgı noktayı siz daha iyi bilirsiniz. Süleyman Beyin bu noktada tepkisi, «Beni karıştırmayın» demek oldu. Bu takdirde başka bir örneğin gösterilemeyeceğini, kaldı ki getirilen teklifin bu yönde hiç bir tedbir taşımadığını ve bizim kanunumuzdaki Yüksek Haysiyet Divanının bütün benzeri meslek kuruluşlarından çok daha güvenlik verici bir bünyeye sahip olduğunu izah ettik.

Dosyasından Süleyman Demirel'in Odamız Haysiyet Divanına gönderdiği 4.8.1970 tarihli savunmayı okudum. Bu yazının son paragrafında şöyle bir cümle var: «Türkiye'de ilk defa olarak mühendislik camiası içinden bir Başbakan çıkmıştır... Hal böyle iken İnşaat Mühendisleri

**YENİ İMAR VE İSKÂN BAKANINDAN,
BELGE UYGULAMASINDAKİ
HUKUKA AYKIRI DAVRANIŞLARI
ÖNLEMESİ İSTENİLDİ**

**Yönetmeliklerin
kanuna
aykırılığı,
ancak
Danıştay'da
tartışılabilir...**

Vize uygulamasında çok önemli ve kritik günler yaşıyoruz. Bu uygulamanın kanunî mesnedi yok diyen İmar İskân Bakanlığı Türk hukuk sistemini inkâr eden bir davranışın içine girmiş bulunmaktadır. Üzülerek belirtelim ki Bakanlığının, bu hukuk tanımayan durumuna karşı belediyelerin kendi yetkilerini direnişleri çok zayıf kaldı. İşin içine odalarımızın Adalet Partisi tarafından kapatılması isteniyor görüntüsü karıştı. Tekniğin önüne politika geçti.

Diğer sayfalarımızda İmar İskân Bakanı adına Planlama Genel Müdürü Halim Emirhasanoğlu tarafından imzalanmış bir yazıyı yayımlıyoruz. Ne yazık ki bir mimar olan bu genel müdür Türkiye'deki yükler acısı İmar uygulamasının sorumlusu olduğunu unutarak, kendi görevine eğileceğine, yargı kuruluşlarının ödevini yapmak istiyor. Bu yazıya bakılırsa:

a) Bir Bakanlık yönetmeliğinin kanuna aykırılığına hükmedip uygulamadan kaldırmak için bir genel müdürün yazısı yeterlidir.

b) Bir belediye yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması yine bu genel müdürün takdiri içindedir.

Halbuki Türkiye'de hukuk sistemi kendi yetki ve sorumluluğunu unutanların takdirine göre yürümez. Yönetmelikler Anayasamızın 113'üncü maddesine göre Bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri tarafından çıkarılıp Resmi Gazete'de yayınlanınca uyulması gerekli belgeler halini alırlar. Bunların yasalara aykırılığı iddiasında olanlar için izlenecek tek yol Danıştay'da dava açmaktır. (Devamı 16. Sayfada)

**ANCAK, BU DEFA DA
GELİRLERİMİZ
KISITLANMAK İSTENİYOR...
KANUN, TEKRAR MECLİSE DÖNDÜ**

**İNŞAAT, MAKİNA, ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ VE MİMARLAR ODALARININ
BELGE UYGULAMASI İLE İLGİLİ ORTAK AÇIKLAMASI**

A. İmar Kanunu gereğince yapılan projelerin Belediyelere verilmeden önce en yakın Oda Şubesi ve mümessilliğine vize ettirilmesi Teknik Uygulama Sorumluluğu almadan önce yine Oda Teşkilâtından belge alınması yükümlülüğü zorunlu kılan yönetmelik 17.4.1973 günlü T.M.M.O.B. XVIII. Genel Kurulunda onaylanmış 28.4.1973 tarih ve 14520 sayılı gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Teknik hayatımızın gelişmesi ve meslektaş haklarının korunması bakımından hayati önem taşıyan bu yönetmeliğe bütün üyelerimizin örnek bir dayanışma havası içinde uyacaklarını ümid ediyor, yönetim kurullarımızı müeyyide kullanmak durumunda bırakmamalarını diliyoruz.

B. Bütün illerimizde Odalarımızın birer temsilciliğinin kurulması için yoğun çalışmalar yürütülmektedir. Proje verilecek Belediyenin bulunduğu ilde temsilciliğin henüz kurulmamış olması halinde üyeler, yönetmeliğin diğer şartlarını yerine getirecek, ancak temsilcilik kuruluncaya kadar vize ve T.U.S. belgesi almadan Belediyeye müracaat edeceklerdir.

C. Odalarca yeni düzenlemeler yapıp kararlar alınuncaya kadar, daha önce uygulanmakta olan kaideler aynen yürütülecektir.

Odamız İstanbul Şubesi Başkanı Erol ÜNAL'ın bu yazısını, özellikle yönetmeliklerimize ve oda kararlarına uymak istemeyenlerin okumasını tavsiye ederiz.

TEŞHİR EDECEĞİZ!..

Erol ÜNAL

Teknik odaların kapanmasında hedef alan mahut oldu bittî kanun tasarısı nihayet geçtiğimiz hafta Senato'da görüşüldü ve yapılan bazı tadiller nedeniyle tekrar Millet Meclisine iade edildi.

Kanun teklifinin Senato'da kabul edilen metnin iki ilginç yönü var:

Bunlardan birincisi, teknik odaların üyelerinden aldığı güçle vermiş olduğu bilinçli mücadelenin adetâ bir zaferi... Millet Meclisi kanun teklifini Senato'ya sevk ederken kabul ettiği değişikliklerin en önemlisi, bilindiği gibi teknik odalara üye olmak zorunluluğunu ortadan kaldırması idi. Anayasamızın ruhuna aykırı bu değişiklik teklifi, teknik odaların yanı sıra, Barolar, Tabip Odaları, Eczacı Odaları, bazı Ticaret ve Sanayi Odaları dahil pek çok kamu kuruluşunu ayağa kaldırmıştı. Bu kamu kuruluşlarının yanı sıra pek çok (Devamı 11. Sayfada)

Mayıs ayına girerken bütün odaların yöneticileri Senato'daki kanunun görüşülmesinden ümid kesmişlerdi. 16 Şubatta Meclisten gönderilen kanun teklifi onbeş gün içinde komisyondan çıkmış, fakat iki aydır Senatóda bir türlü görüşülmemişti. İki defasında görüşülme sırası gelmiş; fakat komisyon yok deditilerek ertelenmişti. Anayasanın belirlediği 90 günlük görüşme süresi için de sadece iki üç oturum kalmıştı. Maden Reformu Tasarısının görüşülmeden kesilmesi tartışmasına Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ekleniyordu. Oda yöneticileri bu durumda son çareyi deniyorlardı: Cumhurbaşkanından randevu istenmesi kararı alınmıştı; veto, daha doğrusu Meclise iadesi istenecekti.

4 Mayıs Cuma günü haber herşeyi birden değiştirdi. Süleyman Demirel Odalar Birliği Yönetim Kurulunun kendisiyle görüşme isteğini kabul etmişti. 7 Mayıs Pazartesi sabahı kendisiyle görüşen yönetim kuruluna Süleyman Demirel teklifin reddinin mevzu bahis olamayacağını, ancak «İslâh edileceğini» bildirmiş ve yanlarında «kargaşalığa gelmesin diye gerekli talimatı vermişti. Öyle anlaşıyor» (Devamı 16. Sayfada)

Gazetemizin bu sayısı İnşaat, Makina, Elektrik Mühendisleri ve Mimarlar Odaları temsilcileri tarafından birlikte hazırlanıp bu odaların bütün üyelerine gönderilmiştir.

TMMOB Kanunu değişiklik teklifi Senato'da görüşüldü:

KANUN TEKLİFİ MECLİSE DONUYOR

"Kayıf mecburiyeti" tekrar getiriliyor

Senato'daki değişikliklere göre

Ancak, bu defa da gelirlerimizi kısıtlanmak isteniyor

8 Mayıs Salı günkü görüşmeleri tutanaklardan aynen veriyoruz

Senato'daki görüşmelerin tutanaklarından 8 Mayıs Salı günü konuşulanları aynen veriyoruz:

Öncelik ve ivedilik...

BAŞKAN — Gündemle ilgili bir önerge var, takdim ediyorum.

Yüksek Başkanlığa, Gündemin Birinci Görüşmesi Yapılacak İşler kısmında bulunan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmasına dair kanun teklifinin ehemmiyetine binaen, gündemde bulunan diğer işlere takdimen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Osman Salıhoğlu

Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân Komisyonu Başkanı

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Raporun okunup, okunması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Raporun okunmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

İvedilikle görüşülmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Şimdi, sayın Babüröğlu, sayın Gümlüşoğlu, sayın Alpan, sayın Atayurt, sayın Topaloğlu, sayın Öztürkçine, sayın Özlen. Söz istemişlerdir. Başka söz isteyen var mı efendim?.. Yok.

Tasarımın tümü üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına sayın Gündoğan, buyurunuz efendim.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GRUBU ADINA FİKRİT GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım;

Öç alma hevesi...

Bu kanun teklifinin başından sonuna hangi maksat ve amaçlarla hazırlanıp, teklif edildiğini ve nasıl bir takım öç alma heveslileri peşine düşüldüğünü ve Türk Anayasası sistematiğini bozma bahasına bazı kişilere yaranma gayretleriyle...

BAŞKAN — Bir dakikanızı rica edeyim sayın Gündoğan, Hükümet adına Bayındırlık Bakanlığı Müsteşarı sayın Hamit Şerbetçioğlu Bayındırlık Bakanı'nı temsilen kanunun müzakeresini takip edecektir.

Buyurun efendim.

CHP GRUBU ADINA FİKRİT GÜNDOĞAN (Devamla)

— Kişiyi yaranma ve yaranmak istenilen kişinin hakkın da yapılan bazı muameleleri öç alma suretiyle cezalandırma gibi, çok ağır siyasal hayatla kamu kuruluşları nizamı ile, Anayasa ile, meslek insanların hatta haysiyet-

leri ile bağdaşmayacak bir takım girişimlerde bulunulduğunu bu kanun teklifinin hemen her satırında okumak mümkündür ve gereklidir. Türk Parlamentosunun Senato kanadında bulunan bütün üyelerin, bu kanunun hazırlanış nedenleri üzerine dik katle, önemle ve kendilerine âdeta yapılmış bir hareket gibi gayet açık yürekle ve açık zihinle eğilmeleri zorunludur. Aksi takdirde, Türk Parlamentosunun Senato kanadı Anayasanın ve milletin kendisine verdiği görevi ifa etmemiş olur.

Arkadaşlarım, bu kanun teklifinin bu toplumda yaşayan hiçbir kimseye teklif edenlerden hiç birisi tarafından anlatılabilecek hiç bir toplumsal, ekonomisal, sosyal, siyasal veya mesleki hiç bir nedeni, dayanağı, mucip sebebi, yeni deyimle gerek simmesi vardır. Hiç ama hiç bir teklifçi bu kanunu kamuya ve topluma şu veya bu yararı sağlama maksadıyla yaptığını iddia ya kalıksamaz ve bu kanunun teklif edildiği şekilde, hatta Millet Meclisi'nden sonra Senato Komisyonu'na yapılan değişiklikten sonra aldığı şekil de kabulü dahi, doğrudan doğruya bu kanunun değiştirilmesini isteyenler, bağlı bulundukları partinin başında bulunan zatin ve yine aynı partide başkanlık yapmış bir zatin, 657 Sayılı Personel Kanunu'nun uygulanması sırasında bu kanunu hazırlayanların, kayıtlı bulundukları teşekkülün o kişilerin hakkındaki disiplin kararlarına karşı bir nevi öç alma, cezalandırma amacı güttüklerini aşikâr olarak görürler.

Öç Kanunu veya Cezalandırma Kanunu, diye Türk siyasi hayatına ve kanunlar mecmuasına geçecek olan bir kanunla karşı karşıyasınız. Bu kanunu kim savunacak merak ediyorum. Teklif edenler burada olmadıkları için, onları bu kürsüde karşılıklı bir münakaşa zemini içinde yaptıklarının, söylediklerimizin dışında bir anlama gelmediğini ispata davet edemiyoruz. Kim bu kanuna sahip çıkmışsa, burada kendisinden istiyoruz, bizim söylediklerimizi harfiyen cehdedecek; ama mutlaka bilimsel, yerel ve belgesel itirazları, iddiaları olsun.

Üçte iki çoğunlukla reddedilmeli!

Bu kanun böyle bir kasıtlı hazırlandığı, bir öç alma, cezalandırma kanunu mahiyetinde bulunduğu sürece, bizim kanunımıza ve anlayışımıza göre bu Parlamento kanadında ve Millet Meclisi'n-

de, aslında tamamıyla Parlâmentoda hiç görüşülmemesi gereken bir kanundur. Böyle bir teklifi yürüten komisyonlar daha başından itibaren tamamen kanun tekliflerinin havalara, heveslerine ve onları özel maksatlarına uygun hareket etmiş olmak ithamı, töhmeti altındadırlar. Meclislerden buraya kadar geçen safahatı ile bu kanunda müspet oy kullananlar da bu vebalin altındadırlar, kendilerini ne yaparlarsa yapsınlar kurtaramıyacaklardır. Bu öç ve cezalandırma maksadıyla tertip edilmiş kanundan dolayı kendilerini bu vebalden kurtaramıyacaklardır. Benim gönlüm öyle arzu ediyor ki, bu kanunu Cumhuriyet Senatosu'nda görüştüğümüz şu sırada hepimiz elbirliği ile çok aşikâr olan bu nedenler yüzünden, öç alma ve cezalandırma maksadıyla hazırlanmış kanunların Türkiye Cumhuriyeti Senatosu'ndan geçmeyeceği düşüncesinde birleşerek, tümüni baştan reddetmeliyiz. Bunda ısrar etmeliyiz ve tüzüğümüzün bize bağışladığı üçte iki çoğunlukla reddetmeliyiz ki, Millet Meclisi'nde görüşme yapıldığı zaman bizim reddimiz, artık onların da belki bir sayıda oy bulundurmasını icap ettirecek ölçüde olsun. Bunu Senato'dan beklemek hakkımızdır, görevimizdir, hatta bir ölçüde Türkiye'de siyasal hayatın gerçekten sağlam temellere dayanıp dayanmayacağı, Adalet Partisi Genel Başkanı'nın da ha dün söylediği gibi, istikrarın sağlanıp sağlanmayacağı bu kanunun reddine veya kabulüne bağlıdır. Reddinin verildiği gibi tüzüğümüzün verdiği imkânlar dahilinde büyük bir çoğunlukla yapılması Türk siyasi hayatının istikrarlı, sağlam, her zaman müdahaleye maruz kalmaması istenen biçimde yürütmesini sağlayacak ilk adım olacaktır. Şayet bunun kanun üçte iki ekseriyetimizle reddedilirse. Hele tüm Senato üyelerinin reddine mazhar olursa - burada bilerek mazhar olursa - deyimini kullanıyorum. - o zaman hakikaten Türk siyasi hayatında büyük bir adım, istikrara yönelmiş, demokratik hak ve hürriyetlerin herkese eşit dağıtıldığı bir toplumsal ve siyasal hayat başlatılmış olacaktır.

Arkadaşlarım, bu kanun yalnız çok kişisel, hatta insanı biran için kendi kişiliğinden uzaklaştıracak derecede fena hislerle dolduracak nedenlerle hazırlanmış olmakla kalmıyor bir de apaçık ve aşikâr olarak Anayasanın çok bellirgin 12'nci ve 122'nci maddesi gibi iki maddesini açıkça ihlâl teşebbüs ve tevessül ediyor.

Anayasanın eşitlik esasına aykırılık...

Bildiğiniz gibi, Anayasa'nın 12'nci maddesinde insanlar, şahıslar, kişiler, zümreler ve sınıflar arasında eşitlik esası hükme bağlanmıştır. Kişiler, müesseseler, kurumlar muhakkak surette hiç bir şekilde diğeri aleyhine ayrıcalık lara sahip olarak Türkiye'de yaşamazlar. Bu itibarla, bu kanunla yapılmak istenen değişiklik, Anayasa'nın 12'nci maddesinde hükme bağlanmış olan imtiyazsızlık ve sıııfızsızlık gibi - Bizim Türk siyasi edebiyatımızda çok şöret kazandığı için bu deyimli söylüyorum. - bir ilkeyi esaslı bir surette rahnedar eder bir teşebbüs olarak kalacaktır. Bunu daha iyi anlayabilmek için, aynı zamanda kanunun Anayasa'nın 122'nci maddesine aykırı olduğu yolundaki savımızı da dinlemek gerekir.

Değerli arkadaşlarım, Anayasa'nın 122'nci maddesi bu kanun teklifi ile yapılmak istenen değişiklikte kat'iyen bağdaşmaz. Çünkü, Anayasa'nın 122'nci maddesi bu kanunla yapılmak istenen değişikliğin hedefi olan asıl kanunun kamu kurumu niteliğinde bir kurumun Türk siyasal hayatında, toplumsal hayatında zorunlu bir takım yetkileri ve görevleri olduğunu ve bunları Türk demokrasisinin vazgeçilmez unsurları olarak kabul eden bir madde olduğunu hepimiz biliriz. 122'nci madde, kamu kurumu niteliğinde bulunan Türk Mimar ve Mühendisler Odası Birliği'nin kanununda yapılacak bu değişikliği meneder. Parlâmento, Anayasaya bu kadar aykırı bir girişimi onaylayamaz ve hele biz bu Anayasa'nın 122'nci maddesini ihlâl eder bir kanun çıkarırsak, ondan sonra Anayasa Mahkemesi'ne müracaat etme yetkisine sahip olanlar müracaat ederler gibi çok doğulu bir anlayışın arkasına saklanamazlar. Çünkü, gerçekten 122'nci madde mefadi ile, ifadeleri ile manasıyla, medlûlîleriyle Türk Mimarlar ve Mühendisler Odası Birliği'nin bir kamu kurumu niteliğinde teşekkül olduğunu kuvvetle ifade eder bir maddedir.

Parlamentonun bir kanadı çoğulcu demokrasiyi arzu etmiyor!

Şimdi, nasıl cesaret edebiliriz, nasıl yapabiliriz? Aşikâr olarak Anayasa'nın 122'nci maddesine aykırı bir kanun teklifini nasıl kabul edebiliriz? Ederiz. Biz değil, bu Parlâmentonun Senato Kanadının bir kesimi eder. Çünkü gerçekten büyük ölçüde defalarca eşine rastladığımız gibi ve Parlâmentomuzun bir kanadını teşkil eden muhterem bir parti hiçbir zaman Türkiye'de, 25 yılı geçkin zaman içinde bir sürü tecrübe kazanılmış olmasına ve uygulamalar yapılmış olmasına rağmen, çoğulcu demokrasi türünden bir demokrasiyi arzu etmemiştir, kabul etmemiştir, içine sindirmemiştir ve her fırsattan istifade ederek çoğulcu bir demokrasi yerine tekilci tip bir demokrasiyi arzu eder olduğunu her vesile ile ve her harekette ispatlamış bir siyasal sayın partidir. O kadar ki; Türkiye'de bırakınız kamu kurumu niteliğinden, meslek teşekküllerinin Türk siyasal hayatında Devlet yönetiminde, Anayasanın kendilerine ver-

diği görev ve yetkileri diğer görevli ve yetkililerle birlik te kullanması fikrini kabul etmelerine, nerede ise Parlâmentoların yetkilerini kismaya ve giderek yalnız hükümetleri hem kanunu yapar, hem icraat yapar organlar haline getirmek çabasına düşmüşlerdir. Bu kürsüden açıkça ve kesin olarak parti adına ifade ediyorum ki; 12 Mart 1971'den sonra Türk Parlâmentosunda ne oldu? Önemli olan olay nedir? diye bir soru sorulduğu zaman kesin olarak vereceğimiz cevap şudur: 12 Mart 1971'den bugüne kadar Türk Parlâmentosunda Anayasa'dan bağlamak üzere bütün Türk hukuk mevzuatında ve idare sisteminde kişi haklarından kurum haklarına kadar ve Parlâmentonun yetkilerine kadar hemen her husus Adalet Partisi çoğunluğu eliyle sistemli bir şekilde büyük ölçülerde kısıtlanmalara, yok edilmelere ve tekelci demokrasi örneğine uygun biçimlere dönüştürülmeye terk edilmiştir. Bugün Türkiye'de Anayasa dahil, hukuk mevzuatı çoğulcu tip demokrasinin gereklerini yerine getirmeye kabil olamayacak bir hukuk düzeni içine düşürülmüştür.

Türkiye eli kolu bağlanmış bir ülke haline getirildi...

Türkiye, şahıs hakları bakımından da sınıf hakları bakımından da kurum hakları bakımından da giderek parlamento hakları bakımından da eski tâbirle maksur, kısıtlı bir haldedir. Oldukça yontulmuş, törpülenmiş, iyice eli kolu bağlanmış bir hukuk ve siyasal ortam içinde yaşayan bir ülkedir Türkiye. Bu, Adalet Partisi'nin tarihi içinde, özellikle 12 Mart 1971'den sonra 12 Mart şartlarından, olağan üstü tedbirlerden yararlanarak sistemli bir şekilde takip ettiği politika sonucudur. Türk hal kına bunu buradan ve bundan sonraki zamanlarda her sesimizi duyurabileceğimiz yerden anlatacağız. Maalesef Türk halkı haklarından ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmış, Türk demokrasisi çok çok çok ilkel biçimleri andıracak tekelci ve sadece iera başında bulunanlara büyük yetkiler veren bir hukuk ve siyasal anlayışın içine düşürülmüştür. 12 Mart 1971 Muhtırası böylece en halis niyetlerle verilmiş olmasına rağmen, sadece Türkiye'de Türk halkının, Türk Anayasası'nın, hukuk mevzuatının, Devlet yönetim biçiminin aleyhinde sonuçlar vermekten öteye bir amaca hizmet eder gözükmemektedir. Kimse başka bir mânâ çıkarmaya kalkmasın. Biz daha başından beri 12 Mart 1971 tarihinden sonra olacakları ne olduğunu çeşitli vesilelerle bu kürsülerden veya dışarıdan Türk milletine duyurmuş bir partiyiz. Onun için hiç bir görev savsaklaması vesaire gibi bir menfi tutum içinde bulunmak la itham edilemeyiz. Aksine sonucun böyle olacağını başından itibaren söylemiş bir partiyiz.

İşte şimdi bu kanuna müsaade ederseniz 12 Marttan bu yana cereyan eden hâdiselerden birine daha müsaade etmiş olacaksınız. Ne olacak? Türk Mühendisler ve Mimarlar Odaları, kamu kurumu niteliğindeki bu teşekkül Anayasa'nın 122'nci maddesindeki yetkileri ve hakları kullanamaz hâle gelecektir. Yani Parlamentosuyla, yargı organlarıyla, icra organlarıyla ka-

3 tanesi hiç bir siyasal güce bağlı değil.

Bırakmalıyız Kurumları!..

Tekrar ediyorum, bu Parlâmentoların varlık nedenleri, hikmeti vücudlarının kurulduğu günler olacaktır. Nasıl şeydir, bu? İstenirse bir kanun müzakeresi geçecek, istenirse bir kanun son günlerde getirilecek veya şu veya bu. Ama, mutlaka bir parti hâkim, mutlaka bir çoğunlukla, mutlaka bu oligarşik hâkimiyet ve her yönü ile tekilci demokrasiler, şiddete yöneldi. Bundan Türk Milleti zarar görecektir, arkadaşlar. Bir partinin fayda görmesi melhuz ise ki, o da melhuz değildir, ona rağmen Türk Milleti zarar görecektir. Yanlış hareket içindeyiz, içindeyiz; bırakmalıyız kurumları. Görevlerini yapar, Türk toplumunda Anayasanın emirlerini yerine getirir, toplumsal ihtiyaçlara cevap verir yetkileriyle mücehhez olarak bırakmalıyız. Bizimle aynı görüşte olmasalar da dahi bırakmalıyız. Genel Başkanımızı kendi teşekküllerinden ihraça kalksalar dahi kendi hallerine, kendi yetkileri içinde bırakmalıyız, yaptıkları hizmetleri takdirle anmalıyız. Uymayan her kişiyi, her kurum muhlaka saf dışı etmek için her türlü fevkalâde hâdiseden yararlanma yolunu terketmeliyiz. Gerçek demokrasinin faydalarını öğretmenlerden öğrendiğimize göre artık bizim uygulamaya safhasına geçmemiz gerekir.

Bu kanun teklifini reddediniz, hiç soluksuz, düşünmeden, hiçbir sakınca görmeden, yapılan bir öç alma, intikam hissi ile hareket, bir tahrip, bir sınıfta, bir zümreyi belli kişisel nedenlerle amaclayan bir oyun olduğuna kanaat getirerek vicdan rahatlığı ile ve başkalarını, özellikle tarafların gösterdikleri istikametlerde düşünce tarzlarına yatarak ve yavaşarak reddediniz bu kanunu, bütünümlü olarak reddediniz, hepimiz birden reddedim. Anlatılmı ki, Türkiye'de demokrasi vardır ve onun en sağlam bekçileri birçok kurumlar yanında bir de Parlâmentodur.

Saygılar sunarım. (CHP. sıralarından alkışlar).

BAŞKAN — AP Grubu adına sayın Nahit Altan, buyurunuz.

AP GRUPU ADINA NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Sayın Başkan, muhterem senatörler;

Müzakeresini yaptığımız Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun geliş şekli ve kanunun metni hakkında elbet de arkadaşlarımız görüşlerini belirttikler. Bu görüşler belirtilirken, şahsi hislerden ziyade, objektif kıstasları ele almanın lazım geldiği ve bilhassa senatomuzda bunun zaruri bulunduğu hepinizce malûm dur.

Mühendis Odaları Kanunu demokratik esaslara uygun değil

Evvelâ biz hâdiseleri objektif olarak ele alacak olursak, kanun yapma ne demektir, kanunlar ebediyen kalmayacaktır, zaruretlere ve hâdiselere ve zamanla şartlar değiştiği kanunların da değişmesi lazım geldiği hususunda hakaret edemez. Bundan dolayı, bu

nun teklifinin neden geldiğini ve hangi sebep ve şartların değişmesi dolayısıyla bu hâle getirildiğini öne almak âzımdır.

Hepinizce malûm olduğu gibi, bu kanunun esas 6235 sayılı Kanundur. Bu kanun 1961 Anayasası'ndan evvel çıkarılmış ve o günkü şartlara göre tedvin edilmiş bir kanundur. Zaman ve şartlar değişince elbetde kanunlarda, tatbiki katta da da eksiklikler görüldüğü müddetçe değişiklik yaparız. Bunu her arkadaşın normal karşılaması lâzımdır. Ancak bunun dozağı ne olacaktır, nasıl olmalıdır, hangi şekilde tedvin edilirse bu mahzurlar giderilir ve memlekete ve mensuplarına fayda getirir düşüncesiyle tenkidlerimizi yapmak daha âdilâne, daha objektif ve senatonun durumu ile mütenezip olur.

Evvelâ bu kanunun geliş sebebini ele alacak olursak, hâdiselere göz atmak lâzımdır. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, bugünkü Anayasamızda 122'nci maddede kendini bulan kamu niteliğinde kuruluşlardan biridir. Anayasadaki hükümlere bugünkü kanun tam mânâsıyla uymamaktadır. Anayasamızın 122'nci maddesi, «Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz» demektedir. Halbuki, kanun tetkik buyurduğumuz takdirde birçok hükümlerinin buna uymadığı ve bu idareciler tarafından suistimal edilerek kullanıldığı, selâhiyetlerin bu şekilde kullanıldığı hâdiselerle meydandadır.

Kamu kuruluşları, dernekler, sendikalar siyasetle uğraşamaz..

Hepinizce malûm olduğu üzere, kamu kuruluş niteliğinde olan kurumlara, dernekler, sendikalar siyasetle uğraşamaz. Böyle olmasına rağmen, bu kuruluşların birçoklarının tamamen siyasetin içine girdiği, kuruluş gayelerinin dışına çıktıkları, hatta ideolojik eylemlere girdikleri ve bunları yapanları teşvik ve tahrik ettikleri meydandadır, bu hususta ayrıca delil göstermeye lüzum yok, arkadaşlarımız her zaman literatürü takip ettiklerinden bunu bilirler.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Hâfızalarını yoklasınlar.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Vicdanlarına danıştıkları takdirde bunu itirafından çekinmemeleri iktiza eder.

«Bu kuruluşun mensupları böyle bir kanunun çıkmasına lâyıklar»

Ben bir hususu sizin nazarı dikkatinize sunacağım, bu kanun teklifinin senatomuza gelmesi dolayısıyla bir mektup aldım, bu mektup şahsıma idi, içini açtım, benim vasıtamla teklif yapan şahsın birine ağır bir hakaret vardı. Yani, bu kanun teklifi dolayısıyla kendi istekleri olmayan bu meslek kuruluşlarının zihniyetinin bâriz bir tezahürü idi. Parlâmentodan çıkacak bir kanun dolayısıyla evvelâ o arkadaşlara hakaret ve dolayısıyla benim ve benim gibi düşünen arkadaşlara varsa bir tehditten başka bir şey değildi. Demek ki, bu kuruluşun mensupları, böyle bir kanunun çıkmasına

yıkılmış ki, bu teklif gelmiş. Bir değişiklik yapılmış, Parlâmentonun haysiyetine, parlamentolara tecavüz edecek kadar kendini bilmez, insanların teşkil ettiği bir zümrenin mevcudiyeti malûmdur. Yine 6235 sayılı Kanunda kendilerine verilmiş vazife ve selâhiyetlerini suistimal ettikleri hepinizce malûmdur. Yine kendi beyanlarından bir pasaj okuyacağım, «Bilimsel ve teknik yönden ülke çıkarlarını savunacak hiçbir kuruluş kalmamış olacaktır.» Sanki Türkiye'de bu kuruluş olmasa, bilimsel ve teknik yönden ülke çıkarlarını savunacak kuruluş, teşekkül ve şahıs kalmamış oluyor. Biz kendileri bu memlekette vatanperver ve milliyetperver, bunun dışındaki bütün müesseseler bu gibi vazifelerle kendilerini vazifelendirmiş addetmiyecekler. «Ülkede görülen teknik hizmetler üzerinde hiçbir mesleki denetim sürdürülmeyecek. Hizmetlerin ehil ellerde yapıp yapılmadığı denetlenmeyecek.» derler. Yani, Türkiye'de icra organını denetleyen parlâmentonun üstünde, parlâmentonun üstünde bir varlık olarak kendilerini görerek ve icranın her türlü icraatını denetlemek, kendilerine verilmiş bir vazife olarak tefsir edilmektedir. Elbet de bu gibi zihniyetin karşısına çıkmak ve milli iradenin ne olduğunu göstermek de bizzat parlâmentonun vazifesidir.

Rejimi yıkanı faaliyetlere girecek derecede kendini şaşırmış bir müessese...

Bunun yanında siyasetle uğraştıkları belirlen ve bu na yardımcı olduklarını gösteren bazı pasajlar da vardır. Bu faaliyetleriyle aynı zamanda daha bilinçli bir kamuoyu yaratmak, demokrasinin zorunlu unsuru olan oy mekanizmasının daha sağlıklı çalışmalarında önemli roller oynamaktır. Bunu da gaye edinmişler yani, oy mekanizmasında mutlaka kendilerinin tesiri olmalıymış ve bunu bu derneğin yapması şartmış. Şahıs olarak yapabilirler, şahıs hürriyeti her şeyden üstündür, benim kadar her şahsın da dışarıda aynı Anayasa haklarına ve siyasî haklara sahip olduğu malûmdur, ama kuruluşu gayesinden uzaklaştırıp, rejimi yıkıcı faaliyetlere girecek de redde kendini şaşırmış bir müessesede bunu suistimal etmelerine vesile verecek kanun maddeleri varsa bunu değiştirmek, zamana uydurmak ve rejimin yaşamasını, bekasını temin etmek, millete zarar vermemesini temin etmek için elbet de kısıtlamak âme hukukunun icap ettirdiği bir husustur.

Yine aynı kuruluşun yaptığı işlerden bir tanesi de, Anayasa Mahkemesince iptal edilinceye kadar muteber olan özel yüksek okulların mezunlarına meslek hakkını tanınamalarıdır.

Vazifesini suistimal eden ntecziyesi

Muhterem arkadaşlar, üniversiteden mezun olmuş bir şahsın mesleğini icra edip etmeme ve onun bu evsaf haiz olup olmadığını tetkik etmek ve bunlara vazifelerini yapabildikleri, yapamazsınız diye Oda'ya kayıtlı etme imkânının kendileri ne verilmesinden istifade et-

birçok vatandaşlarımızın alın teriyle kazandığı ve bunu çocuklarının yetişmesine sarf ettiği zaman, yetiştirdiği çocuğunun meslek edinmesine engel olan bir teşekkül, vazifesini suistimal ediyor demektir. Vazifesini suistimal eden her şahsın, gerekli kanunlarla gerektiği şekilde tecziyesi lazım geldiği gibi, vazifesini suistimal eden kurumların da, bu vazifelerini suistimal etmelerini önleyici tedbir almak parlâmentonun vazifesidir. Bu kanunun gelişinin gayesi de yine budur.

Cumhuriyet Halk Partisi sözcüsü muhterem arkadaşım Fikret Gündoğan'ın bilhassa calibi dikkat olan ifadesi, bu kanunun gelişinin teklif yapan üç tane parlâmenterin genel başkana yararlanmak amacıyla ve öc almak gayesiyle hareket ettiğidir. Bu hususta bir parti vazifesi olarak ithamı aynen kendilerine iade ederim. Adalet Partisi her zaman objektif olmaya gayret etmiş ve Anayasa hükümlerinin Türkiye'de tam tatbikini istemiş ve Ankara çizgisinden dışarı çıkmamış, keza 12 Mart'tan sonra da millet ve memleket hayrına olan her tatbikatın, her türlü kanun teklifi ve tasarılarının ve alınacak tedbirlerin yanında olmuştur. Bunun karşısına çıkanlar, şahsî menfaat, parti menfaati için daima milletin yanında gerekli itibarı görmemişlerdir. Bu ezeli bir alışkanlıktır, nedense daima halkın reylerine mazhar olmamış şahıs ve kitleler, halkın iltifatına mazhar olmuş ve bu iltifatın tezahürü olan siyasî hayatımızda reylerle iktidara getirilmiş partilerde hiç bir kusur bulamazlar ve daima «çoğunluk partisi, çoğunluğun tahakkümü» derler ve yine beyalarından bir taraftan çoğunluğun istediğini yaptığını söylerken, bir taraftan da çoğunluğun devam etmediğini, ekseriyetin olmadığını beyan etmek suretiyle tezata da düşerler.

çoğunluğun kararları yürür!...

Demokrasinin en basit katedesi, Anayasa nizamı içinde mevcut nizamın gösterdiği

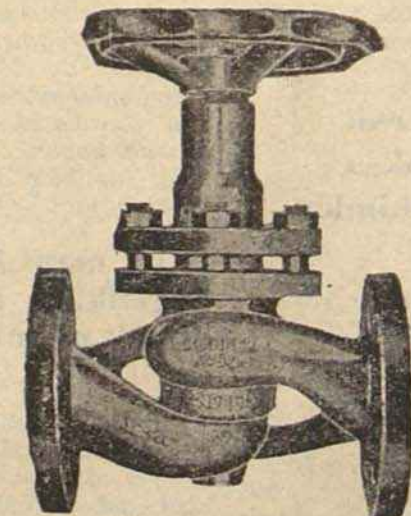
şartların tatbikidir. Bu, milli irade ile tecelli eder. Milli iradede nasıl ki, milletvekili ve senatör seçilirken oylarla seçiliyoruz ve milletin ekseriyet oyunu alan parti min tıkasında o derece milletvekili ve senatör çıkarıyorsa, bunun devamı olarak oya hürmet Parlâmentoda da kendini gösterir. Bu husus yalnız parlâmentoda değil, şu müzakeresini yaptığımız Odalar Birliği'nin seçiminde bile yine ekseriyetin reyi ile işbaşına getireceği insanları tayin eder ve yine ekseriyetin reyiyle iş başına gelenler kendi iç bünyelerinde yapacakları işleri ve alacakları kararları ekseriyetle alırlar. Onların aldıkları bu kararların benim veya başkaları tarafından tasvip edilmemesi halinde «çoğunluğun aldığı kararları tasvip etmiyoruz» denmiyor da, parlâmento çoğunlukla karar alınca bunu arkadaşlarımız neden yadırgarlar, onu burada rahatlıkla beyan etsinler.

Keza, kendi kongrelerinde dahi reyleriyle istedikleri şahısları işbaşından uzaklaştırırken, haklı veya haksız oldukları ileride belli olacak ve milli iradeye iktiran ettikleri takdirde alacakları reylerle belli olacak şahısların tutumlarının isabet derecesini mül nakaşa etmeye lüzum görmüyorum; çünkü lüzumsuzdur. Milli idare her yerde her zaman kaim olacağına göre, ekseriyetin reyi burada muteberdir. Buna herkesin itibar etmesi, en aşağı Anayasamızın hükümü ve vicdanî bir vazifedir.

Adalet Partisi Grubu teklifin bugünkü şeklinin yanında değil: Herkes kaydolmalı

Şimdi, kanunun gelişini daha çok misallerle arzede bilirim; ama bunun üzerinde uzun boylu durarak sizleri işgal etmek istemiyorum.

Bu kuruluşlar Anayasamızın 122'nci maddesinde belirtilen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Bunlar Etibba Odaları, Barolar Birliği ve saire gibi hakları

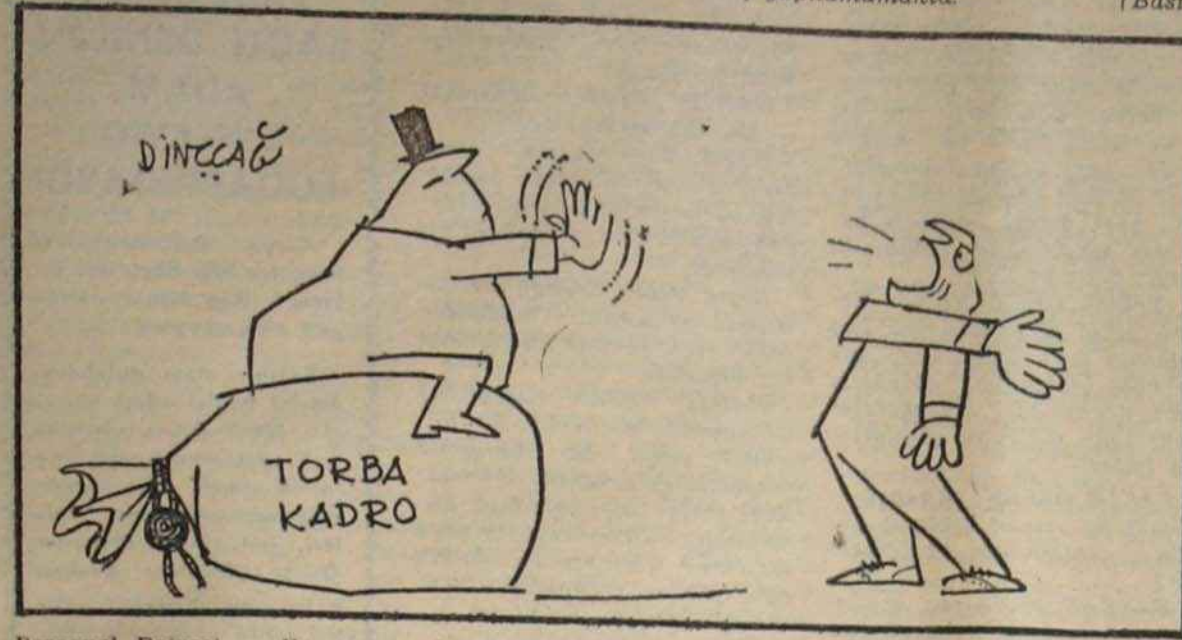
KLINGER
VANA İHTİYACINIZDA
GÜVENECEĞİNİZ
TEK İSİM!

Ø15den Ø200 e kadar ND16 dökme demir;
ND40 dökme çelik ve paslanmaz çelikten
mamul her tür buhar, gaz, sıvı, amonyak ve
asit vanaları.

Fabrika: Ankara Asfaltı - Kartal/İST. Tel: 53 40 73
Satış Merkezi: Necatibey cad. 41/3 Karaköy/İST. Tel: 44 33 71

Personel Kanununa göre kadro temin edilemediğinden iş yapılamamakta.

(Basın)

Personel Dairesi — Veremeyiz, biz kadroları TORBALADIK!...
Genel Müdür — Öyleyse... biz de ... ÇUVALLADIK!...

haiz kuruluşlar olmalıdır.

Biz, AP Cumhuriyet Senatosu Grubu olarak, bugünkü geliş şekli ve tedvin edilmiş şekli itibarıyla bu kanun teklifinin tam yanında değiliz. Değişiklik önerilerini vermek suretiyle bunları, zamanı gelince belirteceğiz ve üzerinde konuşacağız.

Bir kere Barolar Birliği'nin nasıl Anayasa'nın 122'nci maddesine paralel bir kuruluşu varsa, Etibba Odalarının nasıl Anayasa'nın 122'nci maddesine paralel bir kuruluşu varsa, Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nda da aynı şeylerin getirilmesi, demokratik düzene uygun bir şekilde tedvin edilmesi ve bütün mühendis ve mimar arkadaşlarımızın mesleklerini icra için lazım gelen bu kuruluşa mesleki derterine çare bulmak ve saire gibi hal ler dolayısıyla girmelerinin lüzumlu olduğuna kanlı, bu konuyla ilgili önergemiz de bu mahiyettedir. Siyasetle uğraşp uğraşmamaları mevzuu ayrıdır. Arzettiğim sebeplerden dolayı bu hususla ilgili görüşlerimiz maddenin müzakeresi sırasında arzedecektir.

Hizmet karşılığı ücret kalkmalı...

Şimdi, meselâ böyle maddeler vardır ki, Anayasa'nın 122'nci maddesi'nin son fıkrasına aykırıdır ve yine arzetmiş olduğum gibi, Barolar Birliği, Etibba Odaları ve mümasili müesseselerin kanununda bulunmayan hükümler bu rada vardır.

Meselâ 32'nci maddenin (c) fıkrası hizmet karşılığı alınan ücretlerden bahsetmektedir.

(Teknik Güç'ün Notu: Bütün meslek kuruluşlarında aynı cins madde vardır. Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği'nin bu tür geliri on milyonun üstündedir)

Muhterem arkadaşlar, bir avukatın yaptığı hizmetten dolayı Baro'ya bir ücret vermesi bahis mevzuu değildir. Bir doktorun aldığı ücretten dolayı Etibba Odası'na herhangi bir para vermesi bahis mevzuu değildir.

Esasen «Bu hizmet nedir?» diye soracak olsan, buna da cevap vermek müşküldür; çünkü bir plan ve projenin yapımından sonra bu odaya götürülüp tasdik ettirilmesi hiçbir hukuki mesnedi ve müdafaa edilir tarafı yoktur. Bir avukat hiçbir zaman müdafaaasını gidip baroya tasdik ettirmez. Bir Etibba Odası'nın mensubu verdiği regetenin muteber olması için mutlaka bunu odaya tasdik ettirmez ve bunun için de ücret ödemeye mecbur tu

tulamaz. Bu husus Anayasa'ya aykırıdır. Arkadaşlarımız Anayasa'ya bu kadar itibar ettiklerine göre, evvelâ bu gibi maddelerin kanun metninden çıkarılmasını kendileri istemelidirler.

Anayasayı kim müdafaa ediyor, kim etmiyor meydana gelir.

Meselâ yine aynı maddenin (h) fıkrası: «Mesleki müsbakalarda derece ve mansiyon alanlarla jüriye aza za seçilenlerin alacakları paraların yüzde 5'i...»

Bu, haraç almaktan başka bir şey değildir, beyler. Mesleki kuruluşlarda mesleği icra ederken temayüz etmiş ve bunun hakkını alan adamdan ne den para kesiyorsunuz, haraç alıyorsunuz? Haracı Anayasa yasak etmiştir. Anayasaya aykırıdır. Ancak, görülen bir hizmetin karşılığı almır. Bu gibi bir meselede para alınırken, bu odanın ne gibi bir hizmeti geçtiğinin açıklanması lazımdır. Kendi çalışmasından ve kabiliyetinden dolayı kazandığı paradan diğer bir kimsenin veya müessesenin hakkı yoktur.

Bu hususlarda önergeleri-miz olduğu için ve önergeleri ilgili maddelerin müzakeresi esnasında ayrı ayrı izahat vereceğimizden dolayı yüksesenatoyu bu bapta fazla işgal etmek istemiyorum. Mühim olan kanun teklifinin ana unsurunu teşkil eden 1'inci maddedir. 1'inci madde üzerinde vereceğimiz önerge ile metin eski halinin biraz genişletilmiş şekli olacaktır ve Anayasa'nın 122'nci maddesine uygun olacaktır. Mühim olan burasıdır. Bu hususta AP kararlıdır. Bu bakımdan arkadaşlarımız AP'ye ne kadar haksız tecavüz ettiklerini anlayacaklardır. Çünkü, arkadaşlarımız kimseyi dinlemeden ve bir partinin yalnız bir kanadının bulunduğu Millet Meclisi'nde kimlerin ne şekilde oy verdiği de tespit edilemeyecek, yalnız Millet Meclisi'ne mal olmuş olması hasebiyle Millet Meclisi'nden çıkmış bir kanun teklifinin buraya gelişinde yine doğrudan doğruya bir kanadı itham etmenin bir alışkanlık olduğundan başka türlü tefsirine imkân görmüyorum. Bu bakımdan sözlerime burada nihayet veriyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Gruplar başka söz talebinde bulunmadığı için, CHP Grubu adına ikinci defa sayın Gündoğan'a söz veriyorum.

Buyurun, sayın Gündoğan. FIKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarımız;

Birinci defa yaptığım konuşmada muhterem AP'nin ve Parlâmentodaki kanatların düşünce içelikleri üzerinde, ileri sürdüğüm görüşlerin belki dinleyenler tarafından bir karşı parti dilinden dö-külmesi zaten doğal olan görüşler diye nitelendirilmesinden bir ölçüde endişe etmiştim; ama gördüğünüz gibi, muhterem AP sözcüsü burada beni doğrulamaktan daha ileriye, beni aşarak hangi düşünce temeline dayalı bir siyaset örgüt olduğunu kendi dilleriyle hakkın dile gelmesi kuralınca ortaya koydular.

Mesnetsiz ithamlar...

Beni aştılar, dedim. Ben nihayet onları demokratik anlayışta kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla olan ilişkilerinde ve giderek devlet yönetiminde ne biçim bir düşünceye sahip olduklarını söylemiştim. Sayın sözcü onu doğruladı, beni aştı, şimdi Mühendis ve Mimar Odaları'na mensup olan kişileri, bakınız burada not aldığım gibi, kaç tane mesnetsiz ve gerçekten suç teşkil edecek ağırlıkta ithamlar altında bıraktı. Önce bu kuruluşların ve mensuplarının ideolojik sapmaları içinde bulunan kuruluşlar ve onların mensupları olarak tanımladı.

İdeolojik sapmalara düşmüş bir kuruluşu ve kişileri ni size sergiledi. Ne dedi acaba, ne yaptı bu Mühendis ve Mimarlar Odaları, hangi ideolojik sapmalarda bulundu diye Türk vatandaşlarından birisi bir soru sorsa, muhterem ki sayın Adalet Partisi sözcüsü; Bu Odaların Türkiye'de halkın gözünde ne kadar zor durumda kaldığı veya kalınması tehlikesi mevcut düşünce tarzları varsa, muhterem onları içinde bulunur göstermeye çalıştı. Bu utanç verici bir şeydir arkadaşlarım. Koskoca bir kuruluşu ve mensuplarını halkın gözünden düşürücü ithamlarda bulunmak kastıyla bir takım kelimelerin yutulması arkasında saklanarak söz söylemek yakışık almaz arkadaşlarım. Onları savunmuyorum, bir kurumu savunmaya çalışıyorum, kişilerle hiç yakından uzaktan ilgim yok, tanımam. Kaldı ki kurumun ne derece faydalı hizmetler ettiğini biraz sonra da ifade edeceğim.

Bilmiyorum ideolojik sapmadan maksadı nedir. Bilmiyorum; fakat resmi olarak bilmiyorum ne istiyorlardı. Bugünkü davranışların dışında bir davranışta bulunsalardı kabul mu edeceklerdi? Öyle ise ben tercüme edeyim ne demek istediklerini;

Odalar bugüne kadar toplum yararının bulunduğu yerde bulunma gayreti gösterdiler!..

Mühendis ve Mimar Odaları bugüne kadar toplum yararının bulunduğu yerde bulunma gayretini gösterdiler. Mühendis ve Mimar Odaları toplumun dışa bağılıktan kurtulma savaşında vazife aldılar, Mühendis ve Mimar Odaları toplumun iç sömüründen kurtulmasını sağlayacak her teşebbüsün yanında bulundular, Mühendis ve Mimar Odaları Türkiye'de yerli teknolojinin gelişmesini sağlayacak her türlü yabancı tasalluta mani olacak tedbirlerin yanında bulundular. Mühendis ve Mimar Odaları Türkiye'de arsa spekülasyonundan, soygunundan tutun da taa kişi istihdamına kadar her konuda ve sorunda gerçek toplum yararlarından başka hiç bir maksat ve gaye peşinde koşmadılar.

Bunlar ideolojik bir sapma ise Türkçülükten, milliyetçilikten, vatanseverlikten sapmadır onu diyorlarsa. Yok, bu ideolojik sapma yahut bu hareketlerin onların anlatmak istedikleri ve anladığı gibi halkı devam ederek sömürcekleri gibi büyük bir beyin sömürüsüne tabi tuttukları halka, onlara komünist, maoist, leninist bilmem ne gibi bir takım tabirlerle suçlamaksa ayıptır ve belge ister. Suç olan şeyler söylenirken muhterem surette belgesiz ithamlarda bulunmak söyleyeni yaralar, müfteri durumuna düşürür. İftiracıların cezası vardır.

Sağ olsunlar, bu yolda yürüsünler...

Yok, eğer böyle yaptıkları kendilerinin geliştirmeye çalıştıkları ekonomik politikasında kapkaççı, tekelci, dışa bağı her türlü sömürüyü Türkiye'yi Türkiye'likten çıkarmak isteyen dış ekonomiler baskısına yardımcı olmaktan dolayı itham ediyorsa ben onlara bir Türk ferdi olarak ve arkasından parti mensubu olarak sağ olsunlar, bu yolda yürüsünler diye sesimin, nefesimin yettiği kadar gayret göstereceğim, onlara destek olacağım. Yaptıkları bu ise yolları doğrudur, Tanrı onlara yardımcıdır.

Bir takım kuruluşlarımız ki, kendini bilmeyen insanların meydana getirdiği... Ey rabbim, kendi bilmez insanların bir kişisi de kendi başkanları, o kuruluşa üye. Bu, kimi ki meşhûr oluyor onu bilemiyoruz.

Bilimsel işleri kimse yapamazmış da bunlar mı yaparmış diye küçümsemenin alemi varmıydı. Yalnız bu Odanın, bu memleket sorunlarına eğildiği sahalardan bir kaçını size arz edeceğim bakalım hangi kurum ne yapmış:

Ortak Pazarı, özel oku! yarasını, arsa spekülasyonunu, Keban v.s. ben onlardan öğrendim!..

Ben, Ortak Pazar sorunlarını Makina Mühendisleri Odasının yaptığı bilimsel araştırmadan öğrendim ve Türk Hükümetini 1965'den beri temsil eden kişilerin, özellikle bu işleri yürüten Dışişleri Bakanlarının bildiğinden fazla bilgiyle mücehhez halde eleştir-

dim. Bunu o araştırma ışığında yaptım.

Ben, yine özel okullar konusunda yapılan en iyi araştırmamın bu Odalar tarafından yapıldığına şahit oldum ve bu araştırma nedeni ile aydınlanmış zihinler, oluşmuş kamuoyu sonucundadır ki, özel okulların Türk eğitiminde nasıl bir fena işleyen bir yara, kangran olmuş bir eğitim düzeni bulunduğunu yine onların araştırmalarından öğrendim ve bizim öğrenmemizle yetinmedim, yahut da bizi öğretmekle kalmadılar Anayasa Mahkemesi dahi bu görüş ve anlayışı kabul etti. Özel okulların Türk eğitimindeki çok ağır maliyetinin Türk halkına ödettirmesine bir an evvel mani olucu kararı öyle sanıyorum ki, bu yapılan bilimsel araştırmadan esinlenerek verebildi. İşte bunlara bilimsel araştırma derler.

Dahası...; Arsa spekülasyonunu ve arsa - şehirleşme rezalleri üzerine eğilen kurum bu oldu. Gerçekleri gösterdi ve ondan sonra biz burada Arsa Ofisi Kanunları düzenledik. Kanunlarda onlardan esinlenmiş bir takım düşünceler vardı.

Keban Barajının gecikme sebeplerini ortaya koyan müessesese budur. Büyük resmi bir yalanın ortasına iğneyi batırıp da balonu söndüren ve bugün Türkiye'de barajlar krallıkları ile geçinmek isteyenler Türkiye'nin her türlü meselesini dünyada eşi görülmemiş büyük dehalar gibi halletme iddiasında bulunanların Keban Barajı gibi 1967-68'lerde hitama ermesi gereken bir barajın hâlâ daha nasıl sürunceme içinde kaldığını ortaya koyabilen tek bilimsel tetkik yapan kuruluş Türkiye'de Mühendis ve Mimar Odaları Birliği idi. Bunları da okudum ve gördüm.

Uçak sanayii kurulması teşebbüsleri var. Askeri güçlerimiz de bunu ister oldular. Bu konuda en güzel bilimsel araştırmayı kim yaptı diye sorarsanız ben gene Mühendis ve Mimarlar Odası Birliği derim. Başkası da varsa onunla bütünlenmiştir derim.

Motor sanayii hakkındaki araştırmayı Mühendis ve Mimar Odaları yaptı, hava kirlenmesi konusunda en güzel araştırmayı bu odalar yaptı. Bütün bunların hiç birisi soygun düzeninin devamına müsaade etmeyecek bilimsel verileri getirdikleri içindir ki Adalet Partisi memnun olmadı.

FETHİ TEVETOĞLU (Sam sun) — Hayır. Mao - Çe - Tung'un eseri.

BAŞKAN — Lütfen efendim müdahale etmeyin.

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamlı) — Evet. Bundan dolayı olmadı. Adalet Partisi bir memleketle Keban Barajının neden geciktirildiğini söyleyecek cesarete bir parti olmadı. Hangi ecnebi parmağının, hangi yerli sömürücü parmağının orada işlediğini ortaya koyacak güçte değildir. On dan dolayı bu araştırmalarla bunları ortaya getirmesinden dolayı bu odaları cezalandırmak istediğine eminim.

Ortak Pazar konusunda geritirdiğiniz katma protokolü burada defalarca yerdim ve eleştirdim; ama maalesef hükümetlerimiz dahi meseleyi bilmiyorlardı. Kamuoyuna dahi yansıtmamak için her türlü tedbiri aldılar. Daha geçen gün hükümet tenkidimde konuştuğum zaman, bizim

kamuya haber veren araçlarımız bile bahsetmek lütfunda bulunmadılar. Onlar araştırdılar getirdiler Ortak Pazarın bizim lehimize, aleyhimize olan unsurlarını buraya. Elbette sizin işinize gelmedi. Çünkü sizin Ortak Pazar'la yaptığınız katma protokolda.

BAŞKAN — Sayın Gündoğan, mevzuun dışına çıkmayın istihdam ediyorum.

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Araştırmadan bahsediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Ortak Pazarın ne alakası var bu kanunla? İstihdam ediyorum konunun içinde konuşun.

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Konunun içindeyim.

Motor sanayii üzerinde yapılan bütün araştırmaların en güzelini Makina Mühendisleri Odası getirdiler. Ama, sizin makina kurmak için makina yapan fabrika kurmak için güttüğünüz politikaya tam ters düşen bir anlayışı getirdiler. Milliyetçi bir anlayışı getirdiler, toplumcu, bütün toplumun fertlerinin eşit haklarla yararlanacağı bir sanayi düzeni getirmek istedikleri içindir ki, siz bunları ideolojik sapmalarla, bilmem kendini bilmez bir takım kişilerin faaliyetleri olarak nitelersiniz. Siz bu kafa ile daha çok şeyler yapacaksınız sanıyorsunuz ama, inanınız bana Türk toplumu tarihinde ve bütün dünya siyasal ve toplumsal tarihinde bilinen gerçek şudur;

FETHİ TEVETOĞLU (Sam sun) — Siz bu kafanızla milleti felakete götüreceksiniz beyefendi.

«Bu gidiş, bastığı sınıfı da batırır»

FIKRET GÜNDOĞAN (Devamla) — Bir parti veya o partiyi temsil eden oligarşi, hizmet ettiği sınıfın çıkarlarını dahi hesap etmeyecek kadar gözü dönük ilerilere gidiş içinde bulunursa bizzat bastığı sınıfı da batırır. Saygılar sunarım.

NAHİT ALTAN (Çanak kale) — Grup adına söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

AP GRUBU ADINA NAHİT ALTAN (Çanak kale) — Sayın arkadaşlarım;

Bendeniz biraz evvelki konuşmamı kısa kesmiştim. Sayın Gündoğan nedense benim konuşmamdan alındılar. Haklı olduğumu daha çok anladım ve onun için ifadelerine delillerle cevap vermek isterim. Sathi konuşmadık; hafızalarınıza müracaat ettik. Bu kadar arkadaşımızın hafızalarından emin değillerse, kendi hafızalarını kendileri takdir etsinler.

«Gerici, işbirlikçi iktidar» deyimi, komünistlerin deyimidir...

Şimdi elimde Mimarlar Odasının yayınladığı Mao Tse Tung'un «Konut Sorunu» adlı bir eseri var; 1 lira gibi cüzi bir bedelle piyasaya çıkarılmış. «Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi» adlı eser yine aynı teşekkül tarafından kendi meslekleriyle, amaçlarıyla alakası bulunmadığı halde masrafları karşılanmak suretiyle eskârumumiyeye sunulmuştur.

(Teknik Gücün Notu: Mimarlar Odasının böyle yayınları olduğu doğru değildir.) Şimdi, meselâ Mimarlar Odası 17'nci Dönem Çalışma Raporundan bazı pasajlara geleyim: Ne diyor; «Yönetim Kurulumuzun göreve başladığı günler... Gerici, işbirlikçi bir iktidarın toplumu... «Bu tabir komünistlerin tabiridir. Bizim Radyonun tabiridir.» ... değişik sınıf ve tabakalara karşı baskıyı, susturma ve yok etme politikasının dönüştürdüğü günlerdir.

Bu dönemde, iktidarın faşist baskılarına karşı devrimci güçlerin, getirilen bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi bizi de etkilemiştir. Görevdeki işçilere, işyerlerinde, üniversitelerde ve yurtlarda öğrencilere karşı düzenlenen çağdaş resmi - sivil saldırılara Odamız karşı durmuş, üniversite özerkliğini savunmuş, üyelerine ve kamuoyuna gerekli açıklamaları yapmıştır.

Şimdi arkadaşımız bana lütfen cevap versinler; şu maddelerin hangisi müzakere etmekte olduğumuz kanunla ilgili mesleki teşekkülle alakalıdır ve Anayasanın 122'nci maddesinde öngörülen kurumun vazifesi alanına girer.

FAKİH ÖZLEN (Konya) — Barolar Birliği Başkanı rahat rahat beyanat veriyor.

BAŞKAN — İstihdam edirim müdahale etmeyiniz efendim.

Parlamentoları küçük düşürmek, rejime karşı gelmektir

NAHİT ALTAN (Devamla) — Yine Mimarlar Odasının neşrettiği «Marksizme karşı direniş çağrısı», Hacettepe Üniversitesinde polis - sivil saldırısı... Yine bir pasaj: «Parlamentonun, Anayasayı kendi çıkarları ve maaşları için değiştirme pervasızlığına» değinilmiştir. Parlamentoyu küçük düşürmek, parlamentoları küçük düşürmek ve rejime karşı gelmekten başka nedir? Bunu yapanlar bugün Türkiye'de solculardır.

«Demirel Hükümetinin istifası hakkındaki görüşümüz; diğer meslek odaları, sendikalarıyla beraber bir bildiriyi açıklanmıştır...» Bu, siyasete karışmak değil de nedir? «... 12 Mart'tan sonra ancak ülkemizin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve politik bunalımlardan 1961 Anayasası sorumlu tutulmuş ve 12 Mart Muhtırasından sonra ülkemizde önemli politik değişiklikleri sağlayacak ikinci adım 1961 Anayasası değiştirilerek atılmıştır. Anayasa değişikliğine üç meslek odasıyla beraber karşı çıkmış ve görüşlerimiz kamuya açıklanmıştır.» Bu, siyasete katılmak değil de nedir? «... Anayasa değişikliğiyle, kamu kesiminde çalışanların sendikaları; bu arada teknik elemanların sendikası Tek - Sen'in çalışmaları yasaklanmış ve sendikal örgütlenme olanakları ortadan kaldırılmıştır...» şeklinde, buna benzer yazılar.

Sedat Özkol ve üç arkadaşı yurt dışına kaçtı!..

Arkadaşıma bir de şunu soracağım: Bu teşekkülün başında bulunan Sedat Özkol isimindeki şahıs bugün nerededir ve bu kişiyle beraber üç arkadaşı hakkında Örfi İdare tarafından anarşik olaylara

karışmaları ve mesleki kuruluşu alet etmelerinden dolayı takibat yapılmış mıdır yapılmamış mıdır, kendileri suç işlemediklerine kanı iseler, vatanperver oldukları, suç işlemedikleri halde bu kişiler neden yurt dışına kaçmışlardır? Medeni cesaret sahibi insan yurt dışına kaçmaz, vatanını savunduysa vatanında kalır, hesabını verir.

(Teknik Gücün Notu: Sedat Özkol ve arkadaşları son yıllarda yurt dışına hiç bir sebeple çıkmamış oldukları gibi, Senato'daki müzakereler esnasında dinleyici localarında idiler.)

FAKİH ÖZLEN (Konya) — Şimdi üç avukat çıktıysa bütün avukatlar öyle mi demektir?

BAŞKAN — Lütfen müdahale etmeyiniz, sizin söz sıranız var, o zaman söyleyiniz, oturduğunuz yerden söz söylemeniz usul dışıdır.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Bendeniz ne dedim; hafızalarımızı tazelemek istemiyorum, fazla konuşmak istemiyorum, kanunun geliş sebebi budur, zamana - zemine, ihtiyaçlara cevap verecek kanunlar çıkarmak veya mevcut kanunlarda değişiklik yapmak mecburiyetindeyim dedim, bu kanun bunun için gelmiştir dedim. Arkadaşım «Yuvarlak laflardan bahsettin» dediler. Misal veriyoruz, isterlerse daha çok misal veririz, ama Yüce Senato'yu işgal etmek, bunu bir parti meselesi de yapmak istemiyoruz; bir memleket meselesidir, bir anlayışın karşısında ne şekilde hareket etmemiz, ne gibi tedbirler almamız lazım geldiği hususunun münakaşa edilmesi meselesidir, ama buraya hangi kanun gelirse gelsin adet olduğu ve hile muhterem arkadaşımız çıkar, evvelâ top rak reformundan, arsa spekülasyonundan, sömürçülükten, vurgundan ve buna mümasil yine kendi alışkanlılarıyla meydana gelen bir ideolojik görüşün açıkça belirtisini verirler ve her zaman her yeri bir seçim münakaşası addederek, her vesileyle Türkiye'de 1950'den bu yana her an seçim varmış gibi bir havanın yaratılması gayreti içinde bulunurlar. Tecrübeler göstermiştir ki, bu şekildeki hareket hiç kimseye, hiç bir partiye, hiç bir zümreye fayda getirmemiş, memleketi zarar getirmiştir. Hâlâ bundan ders alınmışsa acınacak tarafımız çok demektir.

FAKİH ÖZLEN (Konya) — Dersi sizin almanız lazım, in-tikam kanunu getiriyorsunuz.

BAŞKAN — İstihdam ediyorum efendim, müdahale etmeyiniz.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Biz Adalet Partisi olarak müsterihiz, çünkü biz vatan ve milletten menfaatli olan her yerde fedakârlık etmişizdir, bunun nümunelerini görmüşünüzdür ve şimdi misal istiyorsanız onun da misallerini verebiliriz. 12 Mart karşı çıkanlar kimdir, meydana da-dır, 12 Mart'ın hazırlanışının sebepleri, detayları, bütün tahriklerini yapanlar kimlerdir meydana da-dır.

BAŞKAN — Sayın Altan, siz de konunun dışına çıkmayınız efendim, istihdam ediyorum.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Bugün anarşistlerin müdahale edildiğini görmek, parlamentoya fayda getirmez.

İHSAN TOPALOĞLU (Giresun) — Yani bütün mühendisler anarşist mi şimdi?

NAHİT ALTAN (Devamla) — Biz mühendislerin hepsinin anarşist olduğunu söylemiyoruz; idareyi elinde tutan-

ları, 17 tane oda vardır, 17 odanın...

FAKİH ÖZLEN (Konya) — İdareciler için müesseseyi kapatıyorsunuz.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Biz müesseseyi değil...

BAŞKAN — Lütfen efendim; kimse müessese kapatmıyor, istihdam ederim oturduğunuz yerden müdahale etmeyiniz.

Sayın Altan, sizden de istihdam ediyorum müdahale celbedecek şekilde konuşmayı efendim.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Beyefendiler, sabit bir hükümle, peşin bir hükümle meydana çıkarsanız, önümüzdeki metni okumazsanız, konuşmaları dinlemezseniz veya dinlemek istemezseniz daima aynı şekilde müdahale etmek mecburiyetinde kalırsınız.

Kendilerinin dediğine gelmişiz, daha ne istiyorsunuz?

Biz ne dedik; şartlar değişmiştir, şu sebeplerden dolayı bir değişiklik lazımdır, ama bu geliş şekline de muhalifiz, önerge veriyoruz, hepsini içine dahil ediyoruz dedik. Daha ne istiyorsunuz? Kendilerinin dediğine gelmişiz... Bir parti bir görüşünü tespit ederken illâ sizin paralelinde olmazsa kusur, paralelinize gelirse yine kusur olursa böyle bir parlamento anlayışı dünyanın neresinde görülür?

FAKİH ÖZLEM (Konya) — Onu önergeler gelince konuşuruz, şimdi ben mevcut şekli söylüyorum.

NAHİT ALTAN (Devamla) — Bunu beyan ettikten sonra angajmana girmişiz, Grup Başkanvekili olarak girmişim, elbette önergemi verdikten sonra da aynı şekilde muahaze edilmemek için sözümünden dönmemem iktiza eder ve bunu da konuşmamda peşinen arz ettim. Şimdi önerge vericeğiz, önerge geldiği takdirde bu hususları açıklayacağız, ama şimdi konuşmaların bu safhaya girmemesi için bir hususu belirtmek lazımdır dedim. Kanunun değiştirilme sebebi ayrı, metnin tedvin edilmiş şekli ayrıdır. Müzakeremizi, geliş sebebi üzerine değil, tedvin şekline inhisar ettirirsek daha salim bir yola varırız, diğer konuşmacı arkadaşlarımızın da bu noktaya temas edeceklerini bildiğim için, böyle bir önerge vericeğiz haberiniz olsun, Adalet Partisi sizin ileri sürdüğünüz görüşte değil ve metindeki görüşü aynen savunmuyor.

Eski halini biraz değiştirmekle; ama Anayasanın 122'nci maddesindeki bütün şartları ihtiva edecek şekilde bunun çıkmasını istiyor. «Bundan sonra daha buraya çıkıp da yuvarlak laflar, peşin hükümlerle bizi itham etmek ve bilhassa bunu ağır bir partililik ithamı haline sokmayı doğru görmüyorum. Biz birbirimize söyleyecek söz bulmakta çok mahiriz. Hele, gayri meşhur olduktan sonra hiç bir zaman iktidara gelme bahis mevzuu olmayacağına göre tenkit çok kolaydır. Mesele, iktidara geldiğin zaman söylediklerini yapabilmektir. Ama, onu da yapamıyacaklarını bilenler elbette öyle konuşurlar.

Saygılarımı sunarım. (AP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Babüroğlu.

SELÂHATTİN BABÜROĞLU (Cumhurbaşkanınca S.Ü.) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

Baska bir meslek dalından teknik meslek dalına gelmiş ve 1954 yılından bu yana o-

YURT DIŞINA KAÇTI DENİLEN ADAM DİNLEYİCİ LOCASINDAYDI

Acaba Parlamentodaki kavgalar hep böyle mi çıkıyor? Hep böyle demo-goji mi yapılıyor?

Bakınız olayı anlatalım: Adalet Partisi adına konuşan Nahit Altan, senatörleri odalarımız aleyhine tahrik etmek için öğrendiği tamamen yanlış bilgileri ileri sürdü: Mimarlar Odası Mao'nun kitabını yayınlamış, Komünist Partisi tarihi yayınlamış gibilerden. Sonra bununla kalmadı, ciddi ciddi Sedat Özkol'un hesap vermemek için üç arkadaşıyla yurt dışına kaçtığını ileri sürdü. Ertesi oturum Babür-oğlu bunları yalanladı, gerçekleri izah etti. Nahit Altan'dan ne beklenir bu durumda, özur dilemek, değil mi?

Söz aldı, eski iddialarını acı şerhlerle sokarak tek rarlamağa başladı. Babür-oğlu mecbur kaldı: «Adam şu anda dinleyici locasından bizi dinliyor» diye müdahale etti. Senato'da gürültüler başladı. Nihat Altan'ın cevabına bakınız: «Belirtildiği gibi burada herhangi bir şahsın bizi dinlemiş olması, hafta kitenin dinlemiş olması bizim medeni cesaretimizden hiç bir zaman değişikliğe ve fedakârlığa sebep olamaz.»

Ne denir?..

meslek dalı içerisinde, o meslek dalının odaları arasında her yıl görev yapmış, o meslek odalarından karınca karınca yararlanmış bir arkadaşınız olarak konuşmama başlamak istiyorum.

Bir denge unsuru, dengeyi kaçırmama durumunda olmam bakımından da bu konuşmada bir hayli zorluk içerisindeyim.

Görüşülmekte bulunan tasarı, 1954 yılından bu yana işleyen ve 16 meslek odasını, 16 meslek odasının başarılı çalışmalarına bir ölçüde son verecek nitelikte bir çalışmadır. Ancak, Adalet Partisi'nin sayın sözcüsünün ferahlatıcı bir beyanı karşısında bir ölçüde memnuniyetimi ifade etmek isterim. Bir başka deyişle; bu tasarı, özellikle 1'inci maddesi, tasarrufların Türk Mühendis ve Mimar Odaları Kanununu değiştiren bu tasarrufların bir başka deyişle 50 bin, 40 bin mühendisin, mimarın, yüksek mühendisin hizmetinin, resmi hizmetler dışında örgütsel hizmetinin engellenmesi niteliğini taşımaktadır. Bu yönden bu tasarıyı basit bir iş sayıp getireceği eşitsizliği, haksızlığı görmemezlikten gelmemiz, gelecekte önemli sakıncalar doğurabilir.

Tarihimizde bu tür umursamazlıklardan ve bu tür umursamazlığın acısını toplulumumuz çekmiştir; buna ait örnekler vermek istemiyorum.

Bu tasarı, devlet ve kamu teşekküllerinde çalışan mimar ve mühendislerin, ilgili odalara üye olmalarını önlemekte ve bunların dışındaki meslek mensuplarının üye olabilmelerini de mesleki faaliyet halinde olmaları koşuluna bağlamaktadır. Tasarıyı

hazırlayanlar, ruhlarında ken dilerini haklı çıkarmak için hangi nedeni bulurlarsa bulsunlar, bugün için bu tasarı duygusalıktan kendini kurtarmıyacaktır. Ve arkadaşlarımız da, benim görüşüme göre tasarımı hazırlayan arkadaşlarımız da bir ölçüde duygusalıktır içerisindedirler.

Tasarı Meclisten görüşme-siz, adeta bir solukta geçerek Senatoma gelmiş bulunuyor. Senatoma, tasarımı süz-meyor, ayıklama, düzenleme görevini yapacaktır. Anayasamıza girmiş olan ikinci Meclis anlamındaki Senato'nun gerekli illiği ortaya koymak fırsatı şimdi bir defa daha elimize geçmiş bulunmaktadır. Değerli arkadaşlarımızın bu fırsatı değerlendireceklerini ve ve tarihi bir görev yapacaklarını umuyorum; buradaki konuşmalardan da bu ümit ışığı belirmiştir.

Değerli Arkadaşlarım; Yasalara saygı istiyorsak, onlara değerlilik, süreklilik kazandırmak istiyorsak, yasaların rahat ve pürüzsüz uygulanmasını sağlamak gereğine inanıyorsak, bu tasarımı da serinkanlı ve objektif ölçüler içerisinde geçirmemiz ve zaman harcayarak görüşmemiz gerekir. Ancak, ben bu tasarının herhangi bir değişiklik önergesiyle düzeltilceğine de tam ölçüde kani değilim. O bakımdan, bu tasarının Yüce Senato'da reddedilmesini ve gelecek seçimler sonunda gelecek iktidarlar tarafından tasarının daha serinkanlı hazırlanmasını önereceğim kürsüden ayrılırken.

BAŞKAN — Bu tasarı değil, teklif efendim.

SELÂHATTİN BABUROĞ-LU (Devamla) — Teklifi...

Teklif, hırsla malûl...

Bu teklif, başarı ile çalışan odalardan bazılarını derhal, bazılarının zaman içinde ortadan kaldıracaktır. Örneğin, Orman ve Ziraat Mühendisleri Odaları faaliyetlerini belki de hemen tatil etmek durumunda kalacaklardır. Başka kanunların bu odalara yüklediği hizmetler aksayacak veya iş yapılamıyacaktır. Ve etrafı düşününce, tasarıda daha büyük ölçüde kusurlar bulmak ve bir hırs, teklifte — affedersiniz — hırsla malûl olduğu sonucuna varmak mümkündür. Teklif böyle kanunlaşsa; bir gün bu kanunlaşan teklifin eskisi gibi ihya edilmesi ihtiyacının doğacağına da ben eminim. Bu tarzda kanunlaşması halinde de doğacak aksaklıkların vebali kimlerin üzerinde kalacağını da yüksek takdirlerinize sunarım.

Bilimsel ve mühendislikle ilgili konuları bir meslekî oda olarak, örgüt olarak inceleyen ve kamu kuruluşlarına dışarıdan hizmet katan, dış ülkeler teknik seviyesiyle tekniğimizi atbışı beraber götürmeye çalışan ve bu doğrultudaki çalışmalarına uyumlaştıkça giren odaları sadece kişisel nedenler ve kırgınlıklarla ortadan kaldırmak kuşkusuz hukuk devleti anlayışıyla kolayca bağdaştırılmaz.

Türk mühendislerini Ortak Pazar ülkeleri mühendisleri yanında ırgat durumuna düşürmek mi?..

Avrupa Ekonomik Topluluğu devletleri, teknik görevleriyle hizmette olan personelleriyle aramızdaki seviye farkını açarsak ki bu odalar bu dengeyi kurma doğrultusunda çalışan odalardır. O zaman bir

tak Pazar ülkeleri mühendisleri yanında (Tanrı göstermesin) ırgat durumuna düşmele gibi, son derece kötü bir sonuca da gidilebilir.

Önemli ihaleleri önceliyecek, uygulayacak kişiler bulamayız. Aslında son yıllarda teknik personelin uğramış olduğu erozyon, önemli kuruluşlarımızda bu tür önemli ihale ve proje etüdlerini yapacak tecrübeli mühendislerin bulunmaması gibi bir sonuca götürmektedir. Bazı arkadaşlarımızın iddia ettikleri gibi, eğer bazı meslek odaları uygulamalarında hukuk dışına çıkmışlar, yetki dışına çıkmışlarsa bununla mücadelelenin yolu yöntemi bu değildir. Eğer, kanunların suç saydığı şeyleri yapmışlarsa, o günkü kolluk kuvvetleri, o günkü İçişleri Bakanlığı, o günkü Adalet Bakanlığı, o günkü savcılar nerede idi? Bu nu takip etmiyeceğiz ve o günkü ülkenin durumu düşünül-düğü zaman bu tür bir çok hareketler olacak, bu bir çok hareketlerden sadece önemli bir kuruluşu, 16 odayı içinde tutan bir kuruluşu cezalandıracağız ya da onların çalış-masına zarar verecek bir doğrultuya getireceğiz. Bu olmaz arkadaşlarım. Ve dünü bugün kü koşullar içerisinde incelediğimiz takdirde bir haksızlığa, objektiflikten uzaklaşmaya gidebiliriz. Türkiye caddelerinde yüksek dereceli, beş yargıç hariç, yüksek dereceli yargıçlar cübbeleriyle yürümek ihtiyacını duymuşlardır. Türkiye caddelerinde, Başkent caddelerinde evet 16-26 yaşındaki gençlerimiz buna paralel olarak bir takım tepkiler göstermişlerdir.

Bu tepkilerin tahlilini ve bu tepkilere sebep olan nedenlerin kusurlusunu tarih yapacak. Bu yasadın, bu tür hareketlerin sorumluluğunu beklemek yanlış olur ve Türk Mühendis Mimar Odaları Örgütü içerisinde yer alıp Anayasa çerçevesinde yapılmış bir kısım hizmetleri Türkiye'nin bu atmosferi içerisinde başka türlü dile getirerek cezalandırmayı yanlış kabul ediyorum.

Sol ülkelerdeki konut sorununun nasıl çözümlendiğini bilmemek, çözümü iyi planlamamak demektir...

Bir değerli arkadaşım bir odanın yayınlarından örnekler verdiler, bu yayınların; meselâ konut sorununun ve diğer bir iki kitabın solcu kokulu, yahut aşırı solcu kokulu olduğunu söylediler. Konut sorunu siyasal yönden sol ülkelerle, sağ ülkelerde ayrı olabilir ama, sol ülkelerdeki konut sorununun bilmemek konut sorununun çözümünü iyi planlamamak demektir.

Denklerle gelen yayınlar...

Şimdi bu iki üç yayını bir ölçüde kendileri gibi kabul ettiğiniz takdirde, bu iki üç yayının yanında şuraya denklerle getirdiğim, yalnız İnşaat Mühendisleri Odasının ve yalnız Mimarlar Odasının çalışmalarına ait bilimsel çalışmalarına ait, teknik çalışmalarına ait Türkiye'de resmi kuruluşların yapamadığı çalışmalara ait yayınlar vardır, çalışmalar vardır. Bir büyük dosya içerisinde bir yaprağı çekip, bu yaprakta kusurlu bir şeyi, o da kendi takdirleriyle, katılmıyorum, kendi takdirleriyle bir kusurlu yap

yasa yolu ile çalışamaz hale getirme sayın Adalet Partisi sözcüsünün katılmıyacağını duyduğum için daha fazla genişletmiyorum.

Eğer, değerli arkadaşlarımız arzu ederlerse, o iki kitap yanında, ondan çok daha farklı ve kendilerinin de çok daha beğenecekleri kitaplar vardır, açarız burada görürler içerisinde öyle bir şey var mı? Yıllar yılı çalışma yapan ve pırıl pırıl gençlerimizin hasbî ve fahri olarak hizmetleri, bazıları Batı ülkelerine tercüme edilmiş, Batı ülkelerinden bize transfer edilmiş bilgiler dolu. Şimdi bu odaların bu çalışmalarını yaptırmıyacak gibi bir kanun, bir yasanın çıkmasına Yüce Senato'nun müsaade edeceğini zannetmiyorum.

Ticaret ve Sanayi Odalarının demeçlerine ne buyrulur?..

Değerli arkadaşlarım, odaların bazı temsilcilerinin demeçlerine de takılanlar oldu. Şimdi bazı temsilcilerin demeçlerinin savunucusu ben değilim. Ama daha dün Sayın Talât Hükümeti güven oyu almadan, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları Başkanları adeta güven oyu vericesine bir siyasî eylem içerisinde girdiler. Birinci Erim Hükümetinin kendisine özgü nedenle istifası sonunda Sanayi Odalarının ve Ticaret Odaları Başkanları

nın Türk Radyolarını saatlerce işgal ederek savunmasız bir ekibi ki biz savunmaya geçmemiştik, böyle bir ekip hakkında türlü türlü şeyler söylediler. Onlar politikada değildiler de bu arkadaşlarımızın odaların, az evvel Sayın Altan'ın söyledikleri bazı görüşleri ifade etmeleri, Anayasa hakkında görüş söylemeleri, bazı kanunlar hakkında kendileriyle ilgili olan kısımları bunlar ölçüsünde bir kusur mu sayılacak? Yalnız o görüşler içerisindeki suçlu olan, kanunların suç sayılabileceği, yasalara ters düşebilecek demeçlerin hiç birisini benimsemediğimi ifade etmek isterim.

Siyasî partiler kamu eğilimini bu örgütlerden alır...

Bu tasarımı reddetmenizi istihram ediyorum. Seçimlerden sonra kazanan parti, daha serin kanlı, daha az tartışmalı; hatta seçim savaşında sözü edilmemiş bir durumla gelip bu örgütleri düzenleyebilirler. Örgütler aslında demokrasinin güven supaplarıdır, yasalar içerisinde çalışan örgütler. Siyasî partiler kamu eğilimini bu örgütlerden alır. Bunlar kamuoyunu kendi çalışma vadilerinde oluşturarak dengeliyen bir fonksiyon içerisinde hizmet edebilirler, etmişlerdir de. Siyasîlere yardımcı olan, onları dikkate ve daha doğru yap-

mağa çeken siyasilerin zaman zaman dayandıkları ve istifade ettikleri örgütsel görüşleri burada bulmak mümkündür.

Bir arkadaşımız Boğaz Köprüsünden bahsediyordu. Boğaz Köprüsü hakkında görüşleriniz yanlış. Boğaz Köprüsü hakkında bir meslek odası, mimarlık odası görüşünü söylemiştir mimarlık yönünden. İnşaat Mühendisleri Odası başka görüş söylemiştir.

RİFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Aleyhinde konuştu-lar.

SELÂHATTİN BABUROĞ-LU (Devamla) — Hayır, okumadığınız ve bu kürsüye getirilmediği için yanlış biliyor arkadaşımız. İnşaat Mühendisleri Odasında İstanbul Boğaz Köprüsünü, bir kere daha arzetmiştim, tünelle demiryolunu da içinde bulunduran, tünelle geçişin Türkiye'ye döviz kaynağı olduğunu savunan çok önemli ve çok büyük bir rapor vardır. İki Türk mühendisinin biri jeolog, biri mühendis, iki Türk çocuğunun raporu vardır. Bunlar buraya getirilmemiş, Mimarlar Odasının da kendi görüşlerine göre, teknik görüşlerine göre bir görüşü getirilmiş, bir parti onu savunmuş. Siz de ötekini savunuydunuz, yararlansaydınız İstanbul Köprüsünün üzerinden eğer demiryolu da geçse idi, beş ve sekiz senede dünya demiryolları birliğinin garantisi altında döviz olarak

BETON TAVANLARIN ALTTAN SES VE ISI İZOLASYONUNDA

İZOCAM®-TEL

(SAINT - GOBAIN TEL PROSEDESİNE GÖRE)

Oturduğumuz veya çalıştığımız binaların çoğunda tavandan muntelif şekillerde şikâyet edilmektedir. Ya üst kattaki komşudan gelen gürültü alttakileri rahatsız etmekte veya üst taraf çatı ise yazın alt kısım çok sıcak, kışın da çok soğuk olmaktadır.

Bu gibi durumlarda daha inşaat esnasında, hatta projelendirme sırasında lüzumlu tedbirlerin alınması gerekir. Çeşitli sebeplerden çatıda ısı ve ses izolasyonu yapılmamış ise ekseriya bina kullanıma başlandıktan sonra bu mahzurların farkına varılır.

İşte, bu takdirde İZOCAM ile tavanı alttan ısıya, soğuğa ve gürültüye karşı izole etmek gene mümkün olmakta, burada oturanlar veya çalışanlar huzura kavuşmaktadır.

TEKNİK BİLGİ İÇİN TEKNİK MÜŞAVİRLİK BÜROLARIMIZ ÜCRETSİZ EMRİNİZDEDİR:

İSTANBUL
4984 51-2

ANKARA
17 4616

İZMİR
34 859

BURSA
12 470

ADANA
28 23

TRABZON
23 98

kendini ödüyecakti. Bu fırsatı kaçırmışsınız, bunun kusurunu niçin başka yerde arıyorsunuz, yahut bir odada arıyorsunuz. Ben teknik insan olarak Mimarlar Odasının ve diğer bazı siyasi arkadaşlarımızın İstanbul Boğaz Köprüsüne karşı çıkmaları fikrine karşı olduğum için bu konuyu öteki yönden işletmek istemiyorum. Ve mensup olduğum oda da bu konuda kesin bir vaziyet almamıştır. mensup olduğum odadaki raporlar incelenebilir, zannede-

olan görüşlerini hükümetlere yasalar içinde katarak kabul ettirmeğe çalışırlar. Yurttaşta sorumluluk duygusu gelişir, yöneticilerin hataları azalır, dikkatli ve dürüst yönetim değer kazanır.

Dış örgütlerin önemli bir görevi de dikkatli ve dürüst hizmeti sağlamaktır. Bu teklif, yurttışta görevliler arasında uzlaştırma görevinden yok sundur. Genellik özerktiği ihlâl edilmiştir, değiştirilmediği takdirde. Amaca varmayan, ondan uzaklaşan hükümlere yer vermektedir. Bu yasaya herkesin uymasını sağlamamız kolay olmayacaktır. Bu tasarı böyle çıktığı takdirde, bu haliyle kanunlaşır da Meclisin kapısından çıkarken tepkisini ben de yanında olmak üzere beraber götürecektir. Şimdi söylüyorum, emekli olduğum halde bu odaya aidatımı veren bir arkadaşımız. Tasarı malûl olarak çıktığı takdirde ölünceye kadar bu odanın üyesi kalacağım, emekli olduğum halde. Çünkü diğer bütün meslek odalarına dokunmadan, sadece ve sadece mühendislerle ilgili meslek odalarına ayrıcalıklı hükümler getiren bir kanun teklifi ile karşı karşıyayız.

Mühendisler, vurdum duymaz kişiler değildir!..

Türk tarihinde Mühendisane-i Berri-i Hümayun, Tıbbiye, Mülkiye, Askeriye gibi ana mesleklerden birinin mensupları mühendisler, sonradan diğer meslek dalları da araya girmiştir. Bütün bu meslek dalı mensuplarından mühendisler daha duygusuz, daha vurdum duymaz, izzeti nefislerine değer vermeyen kişiler değillerdir.

Eşitsizliğe, haksızlığa karşı tevekkülle köşelerine çekileceklerini zannetmeyiniz, zannetmeyelim. Buna bir ölçüde onların yetişme biçimi, bilgi düzeyleri, bilgi dalının karakteri müsaade etmez, reaksiyonları zaman içerisinde görünür ve bu reaksiyonlar hesabıdır, dikkatlidir. Saygı duyulacak yasalar; kişileri isyan ettirmeyen, teşekküller arasında ayrıcalıklar yaratmayan, meslekleri rencide etmeyen yasalardır. Tam bir ölçüde ma ve cesaret denemesi diyemiyorum, eğer böyle bir durumla yetinilmişse, hiç olmazsa teklifi hazırlayan arkadaşlarımız o günkü ortamda kendilerini tutamamış, böyle bir hava içerisinde girmişlerse, bu havadan Yüce Senato'nun bu kanunu reddetmek suretiyle kurtarılmasının mümkün olacağına inanmaktayım.

Şimdi, bazı arkadaşlar bu konuşmamdan sonra gelip, o da yönetim kurullarına ait kusurlar sayacaklar, onların bir çoğunu ben ilgili Bakanların çözebileceğini ve ilgili Bakanların tedbirlerini alabileceğini kabul ediyorum ve inanıyorum. Uygulamalardan örnek vermek istemem. Çünkü bir kaçının içinde ben varım, bir kaçının içinde benim çalıştığım kabinedeki arkadaşlarım var. Özel okullar konusunda söylenilen, özel okullardan mezun olan kişilerin, odaların direnmesi nedeniyle görve alınmaması konusu da bunlar arasındadır. Odalar, özel okullardan mezun olacak kişilerin mühendisliklerinin yasalar yönünden kesinleşeceği güne kadar direnmislerdir. Ondan sonraki direnmeleri son derece tek tek direnmelerdir ve Bakanlar tarafından çözülmüştür, çözülebilmeli de Bu da bir gerekçe değildir. Şimdi, «Oda mensupları oda

Odaların bir ölçüde politikaya girmeleri yadırganmamalıdır

hizmetlerine politika kattı, politikaya girdi» deniliyor. Bu konuda başka oda mensuplarının ne denli politikaya girdiklerini anlatmak istemem, yukarıda bir ölçüde değindim. Fakat, ben, bizim meslek odalarının aktif bir siyasi parti gibi politika yapmasından yana değilim ama, değerli arkadaşlarım, mühendislik dalı sadece çizgiler çizen, bir takım rakamları toplayan, onu şekil haline getiren, proje masasının çizgi kısmına itilen bir dal değildir. Projenin fizibilitesini, projenin ekonomiye katkısını, projenin Türk ekonomisinin geleceğine getireceğini, götürceğini ve bunun ekonomik teoriler içerisinde yerini tarıyacak, fikir söyleyecek diماغlardır, yerlerdir. Bunlar usta teknisyenler değil, mühendis teknisyenlerdir. Binaenaleyh, bu ölçüler içerisinde politikaya girmelerini yadırganmamak gerekir. Zaten aslında odaların tarihinde bazı şaşmalar olmuşsa, biz bunu kan davası gibi üstüne üstüne gidip, hani intikamını alacağız; sen böyle yaptın, ben de böyle yapacağım diyeceksek, bu ülkeyi kararlılığa götürmenin imkânı yoktur.

Değerli arkadaşlarım, 1954 yılından bu yana Başbakanların, Bakanların, Cumhurbaşkanlarının takdir telgraflarını, takdir mektuplarını toplamış olan 16 odanın çalışmasıyla ilgili bir tasarı önümüzdedir. 1954 yılından 1973 yılına kadar belki 2-3 yıl bazı aksamalar, bazı odalar için olmuştur. Buna sebep, bu denli — aslında 1954'ten evvel de çalışmalar vardı — güzel çalışmaları nasıl tersine götürürüz? Bir suç işlenmişse, o suç başka kanunların verdiği olanaklarla takip etmeyeceğiz, bekleteceğiz, yozlaşacak, daha büyük suçlar haline gelecek; ondan sonra gelip bunun hesabını geriden soracağız. Bunun hesabını zannedersem — şimdi fazla gerilere gitmek istemiyorum — başkalarından sormak lazım. Bu odada üç kişi varsa, sıkıyönetim almışsa, eğer şahiden kusurlu ve suçlu ise bunlar sıkıyönetimden evvel niye alınmadı? Kanunlarda bir değişiklik olmadı, aynı kanunlardı. Demek ki, bu meseleleri fazla deşmeye, bu meseleler üzerine fazla gitmeye gelmez. Bu, Türkiye'de bir ortam olmuştur. Artık bu ortamın üzerine bir süngeri çekelim, yeniden kendimizi düzenleyelim. Yeniden düzenlemenin de çaresi, kızgınlık göstermemektir. Şimdi bir başka noktaya geliyorum.

Mühendisleri örgütsel disiplinden mahrum etmemek gerekir

Değerli arkadaşlarım, kuşkusuz her meslek dalının kendine özgü saygı duyulacak gelenekleri, özellikleri, karakteristik yönleri vardır. Meslekdaşlar arasında dayanışma larda, kamu yararını ve vatanı yararını korumada önemli fonksiyonları vardır bu örgütlerin. Mesleki kuruluşlar da yüce değerlere, mesleki disipline, topluluk içinde meslek mensuplarını belirli bir düzeyde kalmaya zorlayan örgütsel disiplinler vardır. Bundan bu meslek dalını yoksun etmemek lazım. Bu tür örgütlemenin, teşkilatlanmanın mesleki haysiyeti, mesleki onurun, mesleki izzetinesin oluşmasına yararı vardır. Niçin bu olanaklardan sadece

teknik dalı mahrum ediliyor? Aynı benzeri kanunlarla çalışan bunca odalar vardır niçin yalnız teknik dalı, mühendislik dalını, hele hele 1966 dan sonra üzerinden ücret yollu başka yolla bu meslek dalının üzerinden silindir geçiriyoruz? Hiç istemiyorum, bu meslek dalının üzerinden silindir geçirilmesine neden olacak kişilerin hiç olmazsa o meslekten olmaması, hani ormanın balta sapı var ya, o türlü olmamasını gönlüm çok arzuluyor.

Şimdi, arkadaşlar, basit gibi görünen bir davranış size duyurmak isterim. Bütün tarihi zengin ve eski milletlerin tarihinde eski milletlerin, zengin tarihi olan milletlerin üç meslek dalında; hekimlik, avukatlık, teknik meslek dalında icrai meslekleri, mesleklerini yürütmeleri reklâmsız yapılır. Tarihi çok eski olan Osmanlı Devletinin devamı olan Türk milletinin, Türk Devletinin bu üç meslek dalının mensupları da mesleklerinin ürünü reklâmla satmayacak kadar bir kuvvetli gelenekten gelmektedirler. Bu üç meslek dalı da 1954'ten sonra kanunla örgütlenmiş, ondan evvel de kendi aralarında örgütlenerek böylesine bir manevi değerler çemberine girmiş. Şimdi, biz bu manevi değerlerin altına — nedenini başka arkadaşlar söylüyorlar; ister öyle olsun, ister böyle olsun, ister kör bir tesadüfle gelmiş olsun bu teklif — dinamit sokmayalım. Evet Türkiye büyük devlet. Bu ülkede tarihi zengin olan bir millet yaşıyor. Bir geleneğini kal dırırsanız, başka yandan bir gelenekle gelir, karşınıza değerler getirir. Ama mevcudu niçin götürüyoruz? Bu bakımdan da bu kanunun reddedilerek daha serinkanlı, daha dikkatli hazırlanarak gelmesinin sağlanmasını arkadaşlarımdan tekrar istirham ediyorum.

Şimdi, bir başka noktaya değinmek isterim. Bu tasarı böyle kanunlaşır... Affedersiniz bu teklif kanunlaşır — boyuna «Tasarı» tabirini kullanıyorum — böyle kanunlaşır...

SUPHİ GÜRSOYTRAK (Tabii Üye) — İlk geliş tasarı. RIFAT ÖZTÜRKÇİNE (İstanbul) — Teklif teklif.

SELÂHATTİN BABÜROĞLU (Devamla) — Efendim. Tasarı teklif, her neyse kanunlaştığı zaman söz konusu olan odaların kanununda oda lara zararlı bir değişiklik getiren — işte o, neyse, siz ne diyorsanız — eğer bu türlü kanunlaştığı takdirde ne olacaktır biliyor musunuz? Yukarıda manevi bir yolunu söyledim; hırslanmış, izzetinesini rencide edilmiş ve bu işi kendi gördükleri ideal noktasına getirmek için bir araya gelmiş aktif kişilerin kuracakları — ki, ilk oda üyesi ben olacağım söyledim — bir topluluk olur. Halbuki bundan evvel daha ılımlı kişilerin, daha sakin kişilerin olaylar karşısında fazla acele etmeden aktivite göstermeyen kişilerin de bulunduğu genel kurullarda bazıları için ters düşebilecek hususlar ılımlılaştırılıyor, sakinleştiriliyordu. Yönetim kurulları değiştirilmek suretiyle genel kurullarda eleştirilerle normal yola götürülüyordu.

Dünyanın her tarafında bu örgütler politikaya girerler...

Dünyanın gerçekten bütün hür demokratik rejimlerinde

bu tür örgütler vardır ve bu tür örgütlerin hepsi de üstelik politikaya girerler. Batı ülkelerinde ve Amerika'da bütün bu tür örgütler bizim düşündüğümüzden de fazla ki, — ben o kadarını önermiyorum — politikaya girerler. Politikadan da fazla korkmamalıdır. Politika yapıp suç işliyorsa, kanunu varsa işletsin, bu kanunu kaldırmakla olmaz.

Şimdi bu teklif neler getiriyor ve neler götürüyor; onları kısaca arz etmek isterim.

Önce tasarı olarak gelen ve sonradan teklif olan bu kanun teklifi bu şekilde kanunlaştığı takdirde, yıllardan beri yararlı hizmetlerini sürdüren, yabancı mühendis istismarının bir ölçüde de olsa karşısına çıkan Odalar kapanacaktır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bazı kimseler yabancı mühendis istismarı deyince sağ - sol gibi bir takım felsefelere sapıp, başka türlü düşüncelere ve suçlamalara gidiyorlar.

Yabancı mühendise karşı, kan tutan Türk mühendisi...

İstanbul yüksek gerilimli enerji nakil hattı ile Boğaz atlamasında Stone and Welster Firması müşavirlik yapıyordu. Ben bu atlamayı yapan Türk teşkilatında görev almıştım. Bu atlama tesisleri amelesinden mühendisine, yöneticisine kadar Türk emeği ve Türk mühendisinin gücü ile yapılmıştır. Yöneticinin biri hepimiz tanırız Münir Tanyelioglu, Etibank Genel Müdürü olmuştu. Muavinliğini de ben yapıyorum ve şimdi aranızdayım. Bütün bunlar haftada bir gün sıcak yemek yiyebilen Türk mühendislerinin gücü ve Türk emeği ile yapılmıştır.

Bu böylesine bir mesleki onur meselesi yapılmıştı ki, — çünkü başkalarına yaptırılmak isteniyordu — bu bir gün düştü, kırıldı. Biz Münir Tanyelioglu ile gittiğimiz zaman, bunu düşüren Yozgath arkadaşları sanki kan tutmuştu, bize bakarak, «Efendim, keşke kolum kopsa idi, halat elimden kaçtı bum kırıldı.» dedi. Etrafına usta başları ve ameleler toplanmışlardı, kan tutmuştu. Biz hemen ortaya atılarak zararı yok, biz onu yaptırırız, dedik. Çünkü, özel bir kaynaktı ve Türkiye'de bu lunmuyordu.

Şimdi arkadaşlarım, böylesine bir ruhu taşıyan mühendisler nasıl bir ecnebi istismarını önlediler. Store and Welster Firması kredinin bir dikeni olarak bu teknik teşkilatı kendi mühendisleri ile kontrol etmek istiyordu. Bu vakıalar Etibank'ın dosyasında bulunduğu için rahatça söyleyebilirim; ben bir gün 113 metre yüksekliğindeki direğin temeli önüne getirildiği zaman, be temel olmaz dedim. Sayın Kemal Noyan İnşaat Şubesi Müdürü idi, onun yanına da gittik. Kendileri de tereddüt ettiler. Ben korniş gösterdim, kornişin takozu ile temel derinliği 3.10 idi. 315 metre yüksekliğindeki demir direğin bu şöhratli firma tarafından yapılacak temel 3.10 idi. Uzatmayalım, bu konu Etibank Genel Müdürlüğüne götürüldü ve Amerika'dan gelen Mayer isimli mühendis bu temel bizim istediğimiz gibi değiştirdi ve giderken de, «Biraz daha çalışırsanız, bizim gibi mühendis olursunuz» gibi küstahlık yaparak gitti ve buraya geldiği zaman da 12 bin dolar alıyordu. Şimdi bu örgüt o zaman

OSMAN SALİHOĞLU'NA KİMLER TELEFON ETTİ?

Kanunun Senato'da görüşülmesi sırasında Komisyon Başkanı olarak söz alan Osman Salihoglu'nun niçin konuştuğu, ne söylemek istediği belli olmadı. Bağirdi, çağırdı, o kadar. Komisyondan gelen şeklin tepeden tırnağa de işeceği belli olduğu bir günde bir komisyon başkanının başka türlü konuşması mümkün değildi. (İkinci imkân doğru olanı yapmasıydı.) Fakat bizim aklımıza takılan bir cümle kullandı Salihoglu, dedi ki: «Bana 384 tane telgrafla bu kanunun bu şekilde çıkmaması için yardım edilmiş talebinde bulunulmuştur; ama 500 kusura telefon ve tegralla da «Aman bizi kurtarın» diyen mühendis arkadaşlarımız var.»

Biz bu iddiaya inanmıyoruz...

Öğrenmek istiyoruz: Salihoglu, sırf fikirlerini desteklemek için böyle bir cümle sarfetti ise, normaldir, mesele yok... Fakat bu sözlerinin doğruluğunda ısrar ediyorsa Salihoglu açıklama yapmalıdır: Kimlermiş, mühendislerin bu tek örgütünü belâ addedenler ve üstelik Salihoglu'na telefon edenler?

Kimsenin meslektaşlarımızı bu kadar geri bilinç düzeyinde göstermeğe hakkı yoktur.

rim bunların içerisinde de olacaktır.

Kurumlar vücuda getirmek kolaylaştırılmalıdır..

Değerli arkadaşlarım, yıllarca önce yaşamış olan Tokaylı bakın ne diyor. «İnsanları kendi kişisel sorunları ve tasarılarından ayıran mesgaleleri özgür kurumlar yarattı» diyor. Teknik, endüstri, ticaret, bilim sanat dalında mesleki kuruluşlar devlete bağlı olmayan örgütler kurma olanakları yok edilmemelidir, diyor. Çok eski tarihlerde. Yurttaşların kendi aralarında birleşip dernek kurmaları, kurumlar vücuda getirmeleri zorlaştırılmamalı, tersine kolaylaştırılmalıdır, onlara görev verilmelidir, diyor. Aristokrasinin Demokrasiye dönüşmesi bu tür kuruluşlarla olur, diyor. Aksi halde siz demokrasi yaparsınız ama, bir belirli zümrenin avucunda kalır o demokrasi. Bu modern demokrasinin gereklidir, diyor. Bu birlikler doğru

dışarıdan bir mühendis getirmesine ihtiyaç olmadığını" bizim temel hesaplarımızın doğru olduğunu kabul etmişti; fakat o mühendis getirildi, o parayı aldı gitti ve bizim projemizi de aynen kabul etti.

Yine başka bir hususu da buradan değerlendirmek istiyorum.

Bir gün betonu kontrol etmek için gönderdikleri bir kişi ile nümune alıyorlardı, kontrole gittim; yassı çakıllarla araya başka araç karıştırmadan çimentoyu ve suyu karıştırıyor. Ne oluyor dedim, «Kontrol yapıyorum bu nümuneleri sonra laboratuvar deneylerine vereceğiz, betonun kronometresini tavin edeceğiz» dedi. Kendime uygun bir tepki ile hizmeti durdurdum ve bize işte bu tarz bizim odalardaki arkadaşların dediği «sömürü» zoru ile gelmiş olan bu mühendislerin bağındaki adam, bunun bir elektirikçi olduğunu, affetmemizi söyledi ve «pardon» diyerek ayrıldılar. Bu işin daha fazla dedikodusuna girmek istiyorum. Çünkü, koca direği de payanda ile eğmeye kalkışmışlardı.

İşte bu tür sömürüye karşı devreye girmek suretiyle, devletin yanında dış örgüt olarak, dış örgütün sağladığı imkânlarla bu savaşı vermiştik.

Ortak Pazar ülkeleri arasında her daldaki Türk mühendisliğinin belirli bir düzeyde kalmasını, dışardaki örgütlerin faaliyetleri sağlayacaktı. Sadece kamunun, bürokratik devlet memurluğunun bürokratik faaliyetleri ve hatta öğrenim kuruluşları yetmez.

Dış ülkeler baskısı karşısında bilimsel ve teknik işlerde ülke çıkarlarına eğilecek örgüt kalmayacaktır. Bu önemli kuma konusu, resmi dairelerin arz ettikleri gibi memur zihniyetine, kendi bürokratik havasına, kendi hiyerarşik disiplinine kalabilecektir.

Tüm teknik işlerde denetim kalkacak, düzmece mühendisler alanı boş bulacaklardır. Başında belki bundan 18 ay evvel bizzat kendimi masanın önünde uydurma bir mühendis yakalamıştım, bu türlü çalışmalar denetsiz kalacaklardı. Bir süre sonra yukarıdan beri işlemeye çalıştığım mesleki denetim ve dayanışma kalkacak, mesleki gelenekler zayıflamaya başlayacak ve topluluğun manevi baskısı hani o tarihte esnafın kendi loncaları içerisindeki baskısına benzeyen baskısı kalacağından, yozlaşan meslek ve uydurma teknik elemanlar uzun süre gizli kalmış olacak, meslek ve memleket zarar görecek.

Yabancı ülkelerin mesleki kuruluşları ile kopukluklar olacaktır. Yabancı teknik işler sömürüsü daha rahat başlayacaktır. Başka yasaların, başka kanunların — yasa tabiri içerisinde yönetmelik, tüzük gibi mevzuatı kullanıyorum — bu odalara yüklediği görevler yapılamayacaktır. En azından yargıçlar bilirkişi bulamayacaktır. Çünkü, 6380 sayılı Kamulaştırma Kanunu o rada hükümler getirmiştir, başka yasalar başka hükümler getirmiştir. Bu odalar kapandığı takdirde bütün bunları değiştirmek zorunda kalacaksınız.

Teklif bütün mühendisler karşı!..

Burada bir müşahade arz etmek isterim. Kuşkusuz bu odalardaki fikir hareketleri-

nin yanında ve karşısında olan kimseler vardı. Bu tasarı çıktıktan sonra, benim meslek dağlar arasındaki müşahadem o ki, çok aşırı gibi dediğiniz meslekdaşlarımızla, bazılarına göre aşırı olmayan meslekdaşlarımızın hepsi bundan memnun değillerdir. Yani demek istiyorum ki, tasarıyı hazırlayan kişilerin fikir taşı olabilecek yahut düşünce paralelinde olabilecek kişiler dahi bundan şikâyetçiler. Onun için bu konuda son derece dikkatli davranılmasını istihham ediyorum.

Bu proje bedelleri ve demin arkadaşımızın özel okullarla ilgili beyan ettiği bazı konular da vardır. Eğer maddelere geçilirse, o konuda da görüşlerimi içtüzüğün imkânlarından yararlanarak tabiatıyla arz edeceğim. Çünkü, sayın Altan arkadaşımızın haklı tarafları var; fakat bilgiler tam gelmemiş ve bu ortama düştürmek için bilgiler gelmiş. Ama kendilerinin verdikleri müjdeden çok memnunuz; fakat yine de o görüşlerine ben katılmıyorum. Çünkü bu derecede ivizlaşmış, bu derece kurcalanmış bir kanunun seçimlerden sonra getirilmesi daha isabetli olur. Yine hata yapabiliriz, getireceğiniz tekliflerle yine bazı noktalarda atlamamız olabilir. Nitekim, 32'nci ve 38'inci maddelerinde değerlendirilmesi bir ölçüde uygun değil. Sonra angarya konusunda da, tersine bu kanun angarya getiriyor. Bu kanun Anayasanın 122'nci maddesine, 12'nci maddesine ve 42'nci maddesine aykırıdır. O Sayın Altan'ın buyurdukları benim bildiğim kadarı ile yönetmeliktir. Oda mensupları aralarında toplanmışlar, bir akde girmişler. Ben şu jüri üyeliğinden aldığım paranın yüzde 5'ini Oda faaliyeti olarak, aida gibi vereceğim demiş, oylamış hem bunların çoğu da benim bildiğim kadarı ile oybirliği ile çıkmıştır. Bu, öyle kanunla, Anayasaya aykırı...

NAHİT ALTAN (Çanakkale) — Kanunda var beyefendisi.

SELÂHATTİN BABÜROĞLU (Devamlı) — Kanunda da varsa; bu odalarca ayrıca yönetmeliklerde oybirliği ile getirilmiştir; bu ücretler bir hizmet karşılığıdır, angarya değildir. Tersine bu yasanın gerekçesi okunduğu zaman göreceksiniz burada şöyle der; «Bu Odalara devlet verdiği vazifelerden dolayı...» Oda hizmet yapacak, devlet vazife verecek; fakat oda bundan para istemeyecek. Asıl bu angarya. Komisyonlarda çalışmalarımızda böyle bir angarya vardı. Komisyon üyesi olmadığım halde takip etmiştim; benim müşahadem oydu.

Odaların vizesi katlı kontrol ihtiyacından gelme bir zorunluktur.

Konu daha göz önüne getirildiği zaman da arz edeceğim. Bu projeler konusunda da bir noktada durmak isterim. Değerli arkadaşım; «Avukatın mahkeme ilâmını, hekimin reçetesini bir başka örgüte götürüyor muyuz?» dediler? Değerli arkadaşım proje ile reçeteyi, yani teknik elemanın ürünü ile hukukçu elemanın ürünü arasındaki karakter farkını benim anlayışına göre biraz karıştırıyorlar. Hekimin ürünü olan reçete de zaman zaman laboratuvarlardan ve testlerden geçirilir,

KAHVE KÖŞELERİNE

Bu kavranın neticelerini iyi kavramak, niçin yapıldığını bilmek, başarı elde etmenin şartlarını iyi tartmak gerekiyor. Hepimiz bilmeliyiz ki, çok uzak yıllarda değil, 1960'larda İstanbul'da hiç bir inşaat mühendisinin düzenli bir bürosu yoktu. Belediyeye verilen projeler evlerde veya kalfa yanlarında hazırlanırdı. Projelerin hali utanç vericiydi. Mühendisler kahve köşelerinde 100-150 liraya imza atarlardı. İstanbul'daki bugünkü noktaya biz «belge uygulaması» sayesinde vardık.

Geçmiş yıllardan bahsetmeye gerek yok. 1973 yılında, belge uygulaması yapılmıyan il merkezlerimizde yılların acısı durum devam etmektedir. 150 liraya proje hazırlanan yerler ve bu proje denemeyecek çizgilerin kabul edildiği belediyeler pek çoktur. Kamu yararına bir kuruluş olan Odalarımız, teknik bilginin ve hesabın inkâr edilmesi anlamına gelen bu durumu düzeltmenin çarpınması içinde iken, konunun sorumlusu durumundaki Bakanlığın sabotajına uğramış bulunuyor. Bahane «kanunî mesnet yok.» Aslında vize uygulamasının kanunî dayanakları çok sağlam; ama bunları yeterli bulmayan Bakanlığın ilk tedbirinin hemen yeni yasa hükümleri teklif etmesi gerekmez mi? Uygulamayı eleştirenlerin, daha iyi sistemler bulması gerekmez mi? Bütün bunlar yapılmıyor. Türk mühendisi kahve köşelerine itilmek isteniyor; emeği gereksiz görülüyor, emeğinin karşılığını almasının isteniyor.

İlk bakışta insanı çıldırtacak bir şaşkınlık, bir ihanet bu... Ama başka yapılarla birlikte düşünülünce nasıl korkunç bir plânla ezilmek istendiğimiz iyice ortaya çıkıyor. Bu konuda makam sahibi meslektaşlarımızın direnmeleri, üzümlere belirtmeli ki, çok zayıf kaldı. Büyük yardımı içinde bulunduğumuz kavganın bilincine ermiş alt kademelerden görüyoruz. Şimdi direnme sırası bizat serbest çalışanlarda, yani ilk adımda kahve köşelerine gönderilmek istenen ön hedef meslektaşlarımızda. Onlar dayanışma gösterirlerse sağduyunun üstü çıkacağı günlere kadar kolayca zaman kazanacağız; bizi ezme isteyenlere büyüklüğümüzle yakışır bir edayla bakarak yolumuzda yürüyeceğiz.

Aksi halde ne mi olacak? Teknik kendisiyle alay edilmemesi affetmez; bir gün bir felâket hemen gözleri açar ve geri döndür. Ne yazık ki şimdiye kadar bu cins küstahlıkların cezalarını, kendileri değil halkımız, anamız, babamız, kardeşlerimiz çekmiştir; şimdi küstahlıklarını çekmesini sağlamalıyız.

hatta neyettir deni geçiyorum. Oysa ki; mühendislik hizmeti bunun da dışındadır. Bahsedilen denetim, odaların vizesi konusu mühendislik hizmetinin karakterinden doğma, katlı kontrolden doğma katlı kontrol ihtiyacından ileri gelen bir zorunluluktur. Nitekim İstanbul Belediyesi bu vizelerin yapılmasını istemektedir. Yalnız, arkadaşlarımız, bu proje konusunda tek rar kürsiye gelmemek için şu noktaları karıştırıyorlar. Kamu kuruluşlarının yaptığı yüksek mühendislik isteyen projelerle özel kesimin belediyelerden geçireceği projelerin ve bir de daha küçük projelerin denetimini sanıyorum ki karıştırıyorlar. Katlı kontrolda esas ilk proje yapan arkadaşlar ne kadar tecrübeli olursa olsunlar, tekniğin karakterinden olarak atlama olabilir. Bu atlamaları bir vizeden, bir görtüştürme geçirme nin faydası vardır.

Bazı arkadaşlarımız dediler ki; «Koca projeyi odaya götüreceksiniz, bir inşaat mühendisi ya da bir mimar bir dakikada nasıl anlayacak?» Bir defa bir dakikada değildir. Buna gerekli zaman ayrılır ve yapılmış bir projenin, o projenin yetişmiş elemanı tarafından denetlenmesi zannettiğiniz kadar uzun zaman almaz; ama bu yine böyle bir hastanın muayenesi gibi değildir. Yine bir zaman alır. Mühendisin kazandığı bon sens, iyi görtüş, ölçüler hemen o projedeki aksaklıkları gösterebilir; «Üstelik o projenin altına imza atan adamların ne olduğunu gösterebilir. Kaç projeye imza atmış? Yılda 700 projeye imza atmış bir statiker varsa o projeler onun değildir. Yılda 700 mü. 10 mu, 12 mi? Kendi kapasitesine uygun proje âdedinde proje çıkarmış mıdır? Bunlar gibi sayamadığım bir sürü şeyleri görür ve bu proje biz metinden karşılık olarak da

oazi arkadaşlarımızın kuliste dedikleri gibi 50.000 - 60.000 lira değil, şimdi arkadaşlardan sorduğum gibi 3.000, 300 gibi; hele elektrik ve makine odaları son derece küçük rakamlar almakta ve bunu ek görev olarak yapmaktadırlar.

Bu eğer mühendisliğin kendine uygun görtüşlerle mütalâa edilmezse yanlış bir noktaya gidilebilir. Değerli arkadaşlarımızdan çok samimi olarak bu tasarrufların reddedilmesi rica ediyorum. Çok daha rahat ve çok daha az politik tartışmaların bu konu üzerinde yapılmasını istiyorsanız, hatta seçimlerde de kullanılmamasını istemiyorsanız böyle yüce bir mesleğin, kalkınmamızda en çok ihtiyaç olunan teknik elemanların, hiç olmazsa seçimlerde siyasî tartışmalara malzeme yapılmasını istemiyorsanız, bırakınız malzeme yapılacağı gün seçimlerden sonra olsun, eğer böyle bir şey istemiyorsanız bu odanın kurulduğu günden itibaren içinde son derece objektif görevler almış ve inancmış bir kişisi olarak söylüyorum. Lütfen bu yasağı reddediniz. Bu yasağı benim gelmiş olan parlamentonun ürünü olsun. Ben yüce heyetinize saygı duyarım; ama görüyorsunuz ki çok acele oluyor. Bunun bu yönden de reddini, siyasî malzeme yapılmamasını, Üçüncü Beş Yıllık Planın teknik elemanlara yüklediği, büyük, milyarları aşan yatırım hizmetlerine girecek bu teknik elemanlara moral bakımından çökertmemeyi, ücret bakımından yapacağımızı yapmak için daha fazla çökertmemek için hız olmasa bu konuda basiretinizi ve önerime iltifatınızı şimdiye kadar getirdiğim konulardan daha büyük önemle arz etmekteyim.

Saygılarımı sunarım. (MGP Millî Birlik Grubu sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Gümüş-

oğlu, buyurunuz.

O. ZEKİ GÜMÜŞOĞLU (İstanbul) — Sayın Başkan, Yüce Senatonun değerli üyeleri;

Kanunun tasarruflarının tümü üzerinde söz alırken metin içinde yer alan bir takım aksaklıklara işaret etmek ve kısaca bir süre huzurunuzu işgal etmek için söz almıştım. Elemle ifade edeyim ki; müzakerecilerin cereyan tarzı, gerçekten yurdumuzun kalkınmasında büyük bir etken olan bu meslek grubu hakkında bir takım partizan düşüncelerle meselenin başka yönleriyle müzakereye konu olmasıdır.

Bu arada şunu da arz etmeye mecburum ki; çeşitli ve silsilelerle yüksek huzurunuzda çıkarken, muayyen konular üzerinde görülmeye yaparken o konu üzerinde etrafıca malûmat sahibi olmadan, konuyu kavramadan, kapsamadan yüksek heyetinizi hiç bir zaman işgal etmemeyi şiar edinmiş arkadaşlarımızdan biriyim. E-sesle ifade edeyim ki; şu müzakerecilerin cereyan tarzı itibarıyla tamamen hazırlıksız, tamamen konunun dışında bir takım polemikleri dile getireceksem beni ilk kez mazur karışılmanızı rica etmekteyim.

Bir meslek gurubunu şu veya bu tarafa çekme amacı...

Muhterem arkadaşlar, Meclislerin, özellikle Yüce Senatonun fonksiyonlarından, vazifelerinden en büyüğü, en güçlüsü tabiatıyla kanun yapmak görevidir. Kanunlar bir toplumun devamlılığını, gelişmesini sağlayan tedbirler manzumesidir. Bu vasfıyla o toplum içinde yaşayan fertlere huzur ve güven sağlayıcı bir unsur olurlar. Böylece fertlerin yek diğeri ile olan münasebetlerini ve fertle devlet arasında bir takım yükümlülükleri ve sorumlulukları meydana getiren kaideler, nizamlar manzumesidir. Mesale bu yönüyle müzakere edilmesi lâzımken, meselenin bu vasfı ortaya konması lâzımken maa-lesef Türkiye'nin kaderinde ve geleceğinde çok büyük rolleri ve fonksiyonu olan bir meslek grubunu şu veya bu tarafa çekme amacı ile yapılan müzakereler gerçekten hüznün vericidir. Ben Yüce Heyetinizin bir üyesi sıfatıyla Türkiye'mizin geleceği için bu yük vazifeleri olan bu meslek gruplarını bu türlü taan, bu türlü bir takım memleketin leh ve aleyhinde sonuçlar verebilecek bir âdântıl kaynağını kendilerine götürebilecek olan bu müzakerelerden kendilerini tenzih ettiğimi, kendilerine büyük saygı ve minnet borçlu bulunduğumuzu pesinen ifade etmek isterim.

Gerçek şudur ki, bir ülkede çeşitli konularla uğraşan, gerek resmi sektörde gerek özel sektörde bir takım meslek kuruluşları, bir takım iş ve güç sahipleri insanlar vardır. Özel kesimde çalışan kendi maaşlerini temin eden muayyen bir işi meslek haline getiren insanların sayet faaliyetlerini tanzim etme lüzumu varsa, sayet, özel teşebbüsleri ve gayretleri kamu yararına bir takım vecibeleri, bir takım vazifeleri kanun hükümleri içine almanın zorunluğu ne zaman var ise, bun

lar, kanuni kuruluşlar hakkın da bunların meslek faaliyetlerinin ve işlerinin devamında bir takım esasların vazı, bir takım kaide ve prensiplerin ortaya konması toplum lehine bir zaruret olarak görüldüğü zaman işte bunlar bir kamu kuruluşu halinde kendi hizmetlerini toplum yararına mu vazı, toplum için faydalı bir noktada toplum menfaatleriyle paralel yürütmenin kaide-leri bir kanunla, bir nizamla ortaya konulmuş olur.

Serbestlik tanımaya imkân yoktur!..

Muhterem arkadaşlar, şu kanunla mühendis veya mimarların kendi birliklerine girip girmeyecekleri şekli bir nevi serbest bırakılıyor. Tıpkı barolar gibi, tıpkı Etibba Odaları gibi. Yani, mesleklerini icrada kamu yararı bahis konusu ise, bunların bir kısmını geliştirebilir bırakmak, kendi meslek faaliyetlerini idare etmeleri gibi icra etmelerine serbestlik tanımaya imkân yoktur. Bunları toplum lehine kanallandırmak mecburiyeti vardır, bu itibarla kanunla gelmiş olan bu serbestiyi kabul etmek anlamsızdır, mânâsızdır; aslında kamu kuruluşu niteliği de kabili telif de değildir.

FAKİH OZLEN (Konya) — Allah razı olsun, söylemek istediğimiz de bu.

GİKRET GÜNDOĞAN (İstanbul) — Bravo, bravo.

OSMAN Z. GÜMÜŞOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, bu bir realite, bu bir toplum için bir zaruret ise, muayyen mesleği icra eden, toplum içinde muayyen iş gören insanların da bu kuruluşlar içinde hissi ve şahsi kanaatler ile o kuruluşu hatıta kamu niteliğinde olan kanunla bir kuruluşu şu veya bu siyasal maksatlara alet etmek de o meslek grubu için bir nevi ihanettir. O meslek grubunun gelişmesi için, günün teknolojik gelişmelerini kendi bünyesinde yaymak için pratik ilmi birleştirme için kendi asli faaliyetlerinin dışına çıkmak, günün aktüel, siyasal bir takım maksatlara alet olmak da maalesef hoş görülecek bir mesele değildir.

Çünkü bu büyük toplumun içinde insan olarak, fert olarak ayrı ayrı siyasal kanaatlerin sahibi olan kişilerin bulunacağı mutlak. Ayrı ayrı düşüncelerin sahibi olan kişilerin barınacağı da mutlak. Küçük bir topluluğun büyük bir camia içinde bir federasyon idare heyetinin, bir oda idare heyetinin veya bir birliğin üç kişinin, beş kişinin bir araya gelmesiyle, üç kişinin beş kişinin vereceği bir kararla tebliğ neşretmek, birtakım neşriyatların içine girmek ve o odaya, o birliğe, o topluma kanun yoluyla gelen birtakım gelirleri mesleğin gelişmesi ve yücelmesi için sarfedilmesi lazım gelen bir takım imkânların üç, beş kişinin şahsi arzuları için sarfedilmesini hoş görmek de herhalde o meslek için, millet için övünülecek bir hareket tarzı olarak takdir edilmenin de gerçekten üzüntüsünü duymak lazım.

Odalar Birliği vize Yönetmeliği, vatandaşın yük tahmil etmektedir...

Muhterem arkadaşlar, sayın Babüröğlu bir ölçü içinde ifade buurdular. Biz ka-

mu kuruluşu niteliğinde olan birtakım kurumları kendi iç bünyesinde karar almak, yönetmek yapmak ve bunu Resmî Gazete ile neşrettirmek suretiyle bir nevi teşrii vazifeyi onlara devir etmiş gibi bir imkân tanımaktayız. Çünkü, sadece kanun yapmak, teşrii fonksiyonu kanunla tahdit etmeye imkân yoktur; nizamnameler, yönetmelikler de bunların teferuatıdır. Bu itibarla bunlara uy mak zorunlu da vardır. Odalar Birliği toplanmış, bir karar almış: Ne yapmış?... Belediyelere tatbikat projesi olarak tasdik edilmek üzere gönderilen projelere uygundur, mevzuata, imar talimatnamesine uygundur şeklinde tasdiki gerekeceği yerde, giden Odalar Birliği'ne vizeyi alın, ondan sonra tasdik edeceğim, diyor belediye.

Böylece, vatandaş aleyhinde bir nevi bu heyeti umumiyenin veya bu Odalar Birliği'nin almış olduğu kararla bir yük tahmil edilmekte, kendilerine kanuni bir vecibe getirilmektedir.

Muhterem arkadaşlar, bu türlü kuruluşlara kamu kuruluşu niteliğini verirken kamu yararına bunları denetim etmek de, bunları denetecek bir merci tayin etmek zorunluk ve zarureti vardır.

Şimdi, bu türlü kuruluşlar bir nevi müeyyide getirecekler, vatandaş için mecburiyetler vazedecekler; fakat bunları denetleme, kamu yararı mülâhazasıyla denetleme imkânınız olmayacaktır; bu da mümkün değil.

Odaların bir takım kamu organları tarafından denetimi şarttır...

Bu itibarla kanun, bu noktasiyle de sakat gelmiştir. Yani, tam gelmemiştir, noksan gelmiştir. Madem ki, Türkiye'nin kalkınmasında büyük rolü olabilecek bu meslek camiasını kamu yararı mülâhazasıyla çalıştırmak, onların faaliyetlerini yurt menfaatleri lehine tanzim etmek zarureti var ise, yine kamu yararı mülâhazası ile bir takım kamu organları tarafından bunların denetimi de şarttır. Ben, tadil edilen kanuna baktım, muhterem arkadaşlar, bu odalar her mühendis ve mimardan bu odaya giren bir aidat almaktadırlar ve ayrıca bilirkişi olarak veya devletin kendisine vermiş olduğu birtakım hizmetlerin karşılığı ekspertiz ücreti olarak, başka namlarla bu odaya varidat sağlamakta ve sonra üyeleri için tanzim ettikleri vesika mukabil ücret almakta, neşriyatı satış sebebiyle kâr sağlamakta, bağış ve yardım toplayabilmekte ve ayrıca da kendi mensuplarına ceza tayin edebilmekte ve bu cezaların karşılığı da yine gelir olarak bu kuruluşun bünyesinde toplanmaktadır.

SELÂHATTİN BABÜROĞLU (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Dernekte bile var, bu sadece buraya münhasır değildir. BAŞKAN — Müdahale etmeyin istirham ediyorum.

OSMAN Z. GÜMÜŞOĞLU (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, böylece çıkmış bir kanunla veya çıkarılacak bir kanunla bu derneğe bir nevi varidat gelir, imkân sağlayan kanunla imkân sağlayan kuruluşların bu türlü gelirlerini nereye sarfettiklerini, nasıl kullandıklarını...

hazasıyla bunları harcadıklarını kontrol ve murakabe etme imkânımız yok. Bir yandan hizmetlerini kamu yararı mülâhazasıyla tanzim eden kanunla kendilerine bahsettığımız imkânların geliş güzel israfına da mütamama gösterilemez, inancı içindeyim. Miktarlarını bilmiyorum, ama yalnız proje tasdiki sebebiyle yılda 850 bin lira varidat vardır. Aslında şu da bir gerçek olarak ifade edeyim, bu meslek grubu odalarına bu kadar tehacüm edilmesinin sebebi, bu konu üzerinde bu kadar hassasiyetle durulmasının asıl mihrağı büyük mali imkânlarla sahip oluşudur. Çünkü, bu mali imkânlarla toplum içinde mesleki gelişmelerin dışında birtakım etkinliklerinin, müesseriyetlerinin bulunuşudur ve bu türlü odaları ele geçirenlerin toplum içinde bir güç olarak takdim edilmesinin esası budur.

Kısaca şunu arz ve beyan etmek isterim ki, kamu kuruluşu içinde yer alan bu meslek sahipleri ile özel kuruluş alanında veyahut kendi şahsi teşebbüsleriyle çalışanların bir ayrıcalık içinde bulunmaları mümkün değildir. Eğer sosyal bir meslek grubu ise, pratik ile ilmi kariyerle birlikte mülâhâzâ edilmeleri lazımdır ve bu türlü mesleki kuruluşlara politika yaptırmak, bunları politikanın içine itmek, politikacılar tarafından bunlara kalkan olmak bu meslek için günahıdır, memleket için yazıktır. Memleketimizin geleceği bakımından büyük değer taşıyan bu sosyal gruba siyasal birtakım mülâhazalarla tasallut etmeye hakkımız yoktur.

Bunu arz ve beyan eder, saygılarımı sunarım.

CİHAH ALPAN (Cumhurbaşkanınca S.P.) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Komisyonumuzda karşı oy kullandığım müzakere konu suna hangi açıdan girdiğini belirtmek için evvelâ bir ilkeye temas edeceğim.

Birçok mahkemelerimizi «mülkün temeli, adalettir» ilkesinin dövizî süsler. Arapça olan «mülk» kelimesinin bu ilkedeki mânâsı, şüphesiz taşınmaz mallar değil, diğer mânâsı olan «ülke» yani «devlet»tir. Aynı kökten gelen ve devlet başkanı mânâsını taşıyan «melik» kelimesi de bunun teyit eder. Onun için bu ilkeyi amacına ve önde gelen mânâsına göre doğru ve herkes tarafından aynı anlayış ile kullanmak maksadını güdersek «devletin temeli, adalettir» şeklinde ifade etmek ve yazmak gerektir.

Devletin adalet temeli üzerine oturtulması esaslı bozuluyor...

Müzakere ettiğimiz kanun teklifi ve Komisyon raporu, devletin kamu kurumları içinde ve arasında bu ilke açısından dahil cari ve adil bir düzen konusunu ve dengesini menfi bir adalet meselesi haline dönüştüren kavram ve kapsam taşımaktadır ve devletin adalet temeli üzerine oturtulması ve tutulması gereken genel yapısını bozucu sonuçlar verecektir.

Bu sebeple kanun teklifi ile komisyonumuz raporunu ve bu konuda birçok kaynaklardan aldığımız ve basından

SANDIKLARLA TAŞINAN YAYINLAR

Odaların niçin kapatılmak istendiği, ne kadar çok faydalı oldukları görülünce daha iyi anlaşılıyor. Odalar aleyhine propaganda için Mimarlar Odasının küçük bir broşürünün ismini ve yazarını yanlış zikrederek konuşma yapınca Babüröğlu kürsüye iki büyük sandıkla çıktı. Sandıkların içi ağzına kadar kitap doluydu; koca koca ilmi kitaplar, teknik kitaplar, araştırma kitapları; yalnızca İnşaat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odasının yayınlarıydı bunlar.

Ertesi oturum Topaloğlu da Maden ve Kimya Mühendisleri Odasının kalın kalın kitaplarını gösterdi.

Ama bütün bunlar boşuna çaba idi. Bir takım insanlar yalnız yukarıdan gelen işaretle ilgili idiler.

velâ kısaca tahtiline çalıştığım mezkûr ilke çerçevesinde inceledim. Ayrıca, ilgili kanunları, Anayasanın 122'nci maddesinin tedvinine ait mülâzake zabıtlarını ve idare hukukunun genel esaslarını gözden geçirdim. Vardığım sonucun gerekçesini maddeliyerek muhalefet şerhi olarak Komisyonumuzun raporuna ilâve ettirdim.

Muhalefet şerhi

Şimdi bu raporumu arz ediyorum:

1 — 1488 sayılı kanunla yapılan Anayasa değişiklikleri ki, Meclis'e sunulan gerekçe de dayanan bir husus bu idi, böyle bir teklifi hukuken gerekliliği ve hiçbir meslek kuruluşu için zaruri kılmamaktadır. Nitekim, diğer odalar ve birlikleri için bu güne kadar böyle bir teklifte bulunulmamıştır.

2 — Teklif ve Komisyonumuzun bu teklifi islah eden raporu, maksat ve mahiyetleri itibarıyla kamu tüzel kişiliği ve kurumu niteliğini haiz olan bu türlü meslek kuruluşlarını himaye ve teminat altına alan Anayasanın 12 ve 120'nci maddelerine ve idare hukukunun ilgili esaslarına aykırıdır.

Çünkü, bu teklif ve Komisyon raporu, birçok mesleklerin odalarını ve birliklerini teşkil ve kamu yararına çalıştırmak için 1961 Anayasası'ndan önceki yıllardaki, misalleri şöyle; Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği'nin 5590 sayılı Kanunu 15 Mart 1950'de, Türk Tabipler Birliği'nin 6023 sayılı Kanunu 31 Ocak 1953'te, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin 6235 Sayılı Kanunu 27 Ocak 1954'de, Veteriner Hekimleri Odaları ve Birliği'nin teşekkül tarzını ve göreceği işlere dair 6343 sayılı Kanunu 18 Mart 1954'de, Eczacılar Birliği'nin 6643 sayılı Kanunu 25 Ocak 1956'da kabul edilip yürürlüğe konularak; birçok mesleklerin hizmetleriyle meşgul bütün mensuplarına kendi kuruluşlarına istisnasız katılmak mecburiyeti ve maddi ve manevi vecibeleri yüklenmek mükellefiyetini koymuş olan kanunlara ve bu kanunların meydana getirdikleri fiili durumlarla göre tedvin edildiği bilinen 122'nci maddenin emrettiği ve koruduğu bağlayıcı düzeni bozmaktadır. Katılmak mecburiyeti ve vecibeler mükellefiyeti kaldırıldığı veya bunlar ihtiyari kılındığı takdirde, meslek kuruluşları kamu kurumu olmak niteliğini kaybederler ve birer dernek durumuna girerler.

Bunu amaç tutan bir teklif, 122'nci maddenin tedvin sırasında verilen bir takrirle ileri sürülmüş ve bu takrir o zamanki, fiili durum dikate alınarak müzakereye dahil değeri görülmeden redde-

Kâzım Öztürk'ün Anayasa'nın tedvinine ait derlediği üç ciltlik kitabın 3'üncü cildinde ve 3328'inci sayfada görülmektedir.

Meslek kuruluşları dernekten farklıdır

Kamu tüzel kişiliği ve kurumu niteliğini haiz olan meslek kuruluşlarının teşkil edilmeleriyle yönetim ve işleyişleri, derneklerden farklı olarak, ilgili meslek mensuplarının irade ve ihtiyaçlarına bağlı değildir. Oda ve birliklere katılmak, vecibe ve mükellefiyetlerine uymak, özel, tüzel kişiliği haiz kuruluşlarda olduğu gibi, ilgililerin iradeleri ve bu iradenin mahsulü subjektif bir hukuki tasarruf olmayıp, kanun koyucunun kamu yararına bir iradesi, bir kaide tasarrufu veya bir şart tasarrufudur ve mezkûr kuruluşların kanunlarında açıkça belirtildiği üzere, kendi mensupları için mecburidir. Bu mecburiyetin Anayasa ile çatışan bir yönü de yoktur. Çünkü, yürürlükteki 6235 sayılı Kanun, Anayasa Mahkemesi'nin kontrolünden geçmiş ve yalnız birliğin hayriyet divanını disiplin cezalarının son mercii olduğunu belirten hükmü iptal edilmiştir ve bunun dışında başka bir değişikliğe uğratılmamıştır.

Anayasanın 12'nci maddesine de uymayan bu teklif, kanun nitelikleri bakımından da bütün mühendis ve mimarlar için eşitlik ve genellik ilkelerini haiz olmayan maddesi ve mahiyeti itibarıyla Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni diğer meslek kuruluşlarından ayrı bir düzen ve statüye sokmak istemektedir. Bu önemli değişiklik hem kendi topluluğu içinde, hem meslek kuruluşları arasında adaletli olmayıp, hukuk psikolojisine de aykırıdır ve sakıncalıdır. Kapsadığı tepkinin bir karşı tepki yaratacağı beklenir. Gerçekten teklifin kamuoyuna intikalinden bu yana muhtelif kuruluşlarınca muhtelif makamlara bu konuda yapılan müracaatlar ve bütün meslek kuruluşlarında başgösteren huzursuzluklar, bunu açıkça belirtmektedir.

İleri sürülen kanun teklifi bu esas bozacak olursa, 6235 sayılı Kanuna ve onu değiştirmeye ihtiyaç kalmaz. Buna göre işin doğrusu, 6235 sayılı Kanunu yürürlükten kaldırmak olur. Üç satırdan ibaret üç maddelik bir küçük kanun bunu sağlayabilir. Çünkü, ihtiyari hareket ancak tekrar arz ediyorum dernekler için bahis konusu edilebilir.

vize uygulaması — beton disiplini, hizmetlerdir

Meslek kuruluşlarının bu

mar Odaları Birliği'nin kamu yararına bazı hizmet ve görevleri, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan ve kudretine dayanan bir takım yetkileri, vardır. Bu hizmet görev ve yetkiler, kanun, karar, kararname ve diğer mevzuat ile tayin ve tespit edilmiştir. Bu hususta uygulamaya ait en taze misaller son günlerin gazetelerinde tahmin ediyorum manzurunuz olmuştur. Resmi Gazete'nin 28 nisan tarihli ve 14520 sayılı nüshasında, İnşaat, Makina, Elektrik Mühendisleri ve Mimar Odası Proje ve Teknik Uygulama Sorumluluğu Yönetmeliği yayımlanmıştır. ve bunu takiben de Elektrik, İnşaat, Makine Mühendisleri ve Mimar Odası Yönetim Kurulları önemli duyuru başlığı altında şu metni basına vermişlerdir: «28 Nisan 1973 gün ve 14520 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe giren yönetmelikle Türkiye'deki bütün yapıların mimari, statik, elektrik, sıhhi ve kalorifer tesisat projelerini yapacak ve teknik uygulama sorumluluğu yüklenecek bütün tiiyelerimizin, ruhsat mercilerine başvurmadan önce projelerini odalarımıza vize ettirmeleri ve teknik uygulama sorumluluğu için belge almaları zorunlu kılınmıştır. İlgili üyelerin odalarımızdan gerekli bilgi ve dökümanları

istememesi rica olunur.» Ve bunun yapılmaması son yayınlanan yönetmelikte kanuna dayanan bir ceza müeyyidesi de bağlanmıştır.

Ayrıca, birçok çökme hadiseleri olur, her birinde yüregimiz burkulur, sebepleri hemen araştırmaya koşular, ama bir türlü neticesi kamuoyuna açıklanmaz. Bunlardan biri üzerinde misal teşkil edici haberde yine son günlerin gazetelerinde, «İnşaatlarda niteliksiz beton dökülmesine göz yuman mimar ve mühendisler çalıştırılmayacak şeklinde...» İstanbul Odaları bir bildiri yayınlamışlardır.

Buraya kadar arz ettiklerimi daha açık ifadelerle neticeyi sağlayıcı şekilde belirtmek için şunları açıklamak istiyorum: Mühendis ve mimar odalarından birçoğu esasen dağılık olan üyelerinin ihtiyari kılındığı takdirde bu teşekküllere katılmaları dolayısıyla kapanacak, kalacak olanları ise, kendilerine düşen hizmet ve görevleri taminkâr bir tarzda yürütmeyecek derecede zaafa uğrayacaktır. Bu yüzden çeşitli mevzuatın Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği üzerinde tesis ettiği tetkik, tasdik, vize, hakem, bilirkişi mercileri ortadan kaldırılmış veya hizmetleri aksatılmış olacaktır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin kamu kurumu niteliğini kaybetmeleri sonucunda, üyelerden alınan kaydiye, aidat ve kesilen para cezaları ile yaptıkları kamu hizmetleri karşılığında kamu kaynaklarından sağladıkları harç ve resim gibi gelirler azalarak varlık ve faaliyetlerini idame ettirmeleri güçleşecek veya imkânsızlaşacaktır.

BAĞ - KUR Kanunu ile pek uyuşmayacak bir durum yaratılacaktır. Çünkü, hep hatırlarız, BAĞ - KUR'a üye olabilmek için serbest çalışanların bir meslek kuruluşuna intisap etmiş bulunması ve onu tevsik etmesi gerekir. Bu da bozulacak, bu münasebetle tesis edilemeyecek, diğer bir sosyal güvenlik kaynağı olan Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Yardım Sandığı'nın hukuki ve mali statüsü ile dengesi de bozulacaktır.

Üye arkadaşlarımızdan öğrendiğimize göre, bu sandık bir üyenin vefatı halinde otomatik olarak ailesine 15 bin lira maddi yardım yapar onun ilk sıkıntılarını karşılıyor. Böyle bir dağılma halinde bu yardım sandığının durumu da hakikaten büyük bir sarsıntıya uğratılacaktır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin, üyeleri üzerinde nitelik ve nicelik bakımından sağlamaya çalış-

tıkları mesleki gelişme, denetleme, disiplin ve sosyal dayanışma imkânları büyük ölçüde kaybolacak veya etkisiz derecede düşürülecektir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun uygulanmasıyla bir kısmı mağdur duruma düştükleri, bir kısmı da tatmin edilemedikleri için üstün şartlı yabancı ülkelere giden ve gitmeye niyet eden veya diğer iş alanlarına atılmakta olan Türk mühendis ve mimarlarının miktarları, kendi kuruluşları için ağır ve tahrip edici bir darbe saydıkları bu teklifin kabulü halinde da

ha da artarak teknik iş gücü müzün önemli bir surette sarılması sonucuna varacaktır. Bu sebepler ve ihtimaller karşısında mezkûr teklif ve raporun Genel Kurulumuz tarafından reddedilmesini saygılarımla birlikte arz ederim.

Bunun gereğini sağlamak için Başkanlığa bir takrir veriyorum. Teklifimi kabul buyurmanızı diler, teşekkürlerimi sunarım. (Sol ve orta sıralardan alkışlar).

(10 Mayıs Perşembe günü yapılan oturum tutanağının da gelecek sayımızda vereceğiz.)

Teşhir edeceğiz

(Baştarafı 1. sayfa da)

yazar ve düşünür, konuyu basında ele almış ve toplumdan gizlenmek istenen bir takım gerçekleri, görevinin gereği olarak ortaya çıkarmış teknik odaları, adeta cezalandırmak ve yoketmek hedefini güden bu değişikliğe karşı çıkmışlardı. Yöneticileriniz ise, yorulmak bilmeyen bir çaba ile parlamenterleri aydınlatıcı çalışmalar yapmışlardı... Bütün bu çabalar Türkiye'mizde bu konu üzerinde ciddi bir kamuoyu yarattı.

Bu kamuoyu, Anayasamızın eşitlik ilkesiyle ters düşen bu sakat zihniyetin, kanunlaşsa dahi Anayasa Mahkemesinden döneceği endişesini, oyunun sahneye koyucularının kafalarına iyice yerleştirdi.

Ve... birtakım bilmedikleri gerçekler ortaya konulduğu ve aydınlatıldığı için hatalı yollarından geri dönmek için değil, kamuoyunun ortaya koyduğu endişeler ağır bastığı için «Üye zorunluluğunu» ortadan kaldıran «çirkin oyun» sona erdi ve madde eski halinde bırakıldı.

Şimdi, bizi son paragrafımızdaki görüşümüz dolayısıyla kınayacaklar bulunacaktır. Denecektir ki: «Hatasını anlayıp dönüş yapmak büyüklüklerin en büyüğüdür. Bunu bu şekilde yorumlamakla körü körüne, peşin hükümlü bir muhalefetin örneğini veriyorsunuz» diyenleriniz olacaktır.

Teklifin Senato'dan geçen metnin ikinci ilginç yönünü ortaya koyarak hemen cevap verelim:

Bilindiği gibi «geri dönüş» yapılan mahut teklifin esas ana hedefi teknik odaları mali yönden çöktürmektir. Bu yolla, bu sağlanamayınca, henüz kamuoyuna malolmamış, yepyeni bir oyun gerekmektedir. Teknik odaları çöktürmeğe kararlı sahne koyucuların Senato'daki temsilcileri bu oyunu da bulmakta gecikmediler: 6235 sayılı kanunun, odaların gelirlerini gösteren 32'nci maddesinin iki küçüçük fıkrasını çıkartıvererek... Bu fıkralar hizmet karşılığı alınan ücretleri kapsayan c fıkrası ile, meslekî müsabakalarda derece alanlarla jüriye üye seçilenlerin alacakları paraların yüzde 5'ini odaya vermesini öngören h fıkrası oldu.

Bilindiği gibi teknik odaların özellikle İnşaat ve Mimarlar Odalarının gelirlerinin yüzde 50'yi aşan bölümleri bu iki fıkraya hükümden sağlanmaktadır ve saygıdeğer hazretler bu yeni şekil kanunlaştığı takdirde odaların gelirlerinde önemli düşüşler olacağını, böylece de odaların eski fonksiyonlarını yerine getirecek olanakları bulamayacaklarını düşünmektedirler.

Hesaba katmadıkları önemli bir şey var. Bunu bizleri çok duygulandıran bir başka olayı anlatarak değerlendirmek istiyorum:

Geçtiğimiz hafta İstanbul'da belge uygulaması yeni bir safhaya girdi: İstanbul Belediyesi, İmar İskân Bakanlığının mahut genelgesine uyarak odalardan vize gereğini ortadan kaldırdı: Geçtiğimiz Salı günü, Belediye'deki yeni tatbikatın üçüncü günü idi ve o gün odamız vize için müracaat eden meslektaşlarımız yönünden (Belediyelerin vize zorunluluğu istediği dönemler de dahil) en kalabalık gününü yaşadı. Bu kalabalığın en önemli nedenlerinden birini, bazı meslektaşlarımızın projelerini odamızdan vize ettirmek için, Belediyenin bu tatbikatı kaldırmasını, özellikle beklemesi teşkil etti. Birçok arkadaşımız bu tutumlarıyla, bu karara rağmen eski uygulamaya devam edeceklerini ortaya koymak istiyorlardı. Gözlerimizi yaşartan bu sahne bizler için cidden mükâfatların en büyüğüydü ve bu konudaki çabalarımızın bütün yorgunluklarını gidermişti.

İşte unutulmaz, hesaba katılmayan bu idi. Artık, üye belli bir bilincine erişmiş, yurt, meslek ve meslektaş yararına çalışan odasının yanında yer almış, oda - üye bütünleşmesi sağlanmıştı. Bu sağlanınca ise; geriye kalan güçlükler, çıkartılan zorluklar lafı ozaflar olarak kalmağa mahkûmdu.

Elbette ki, Anayasamızdan gücünü alan yönetmeliğimize rağmen, bunun da ötesinde, bu tatbikatın yurt ve meslektaş için, tereddüt götürmeyen yararına rağmen çok az miktarda bazı üyelerimiz aksine tatbikata girişeceklerdir. Bu gibi arkadaşlarımızı karşı uygulamamız amansız ve kesin olacaktır. Yönetmeliği mutlaka uygulayacağız ve meslekten geçici olarak men cezasını mutlaka vereceğiz. Bu gibi arkadaşlar bilsinler ki, bu cezaya çarptırılan meslektaşın cezası kanun emri olarak Belediyelerce uygulanacaktır. 6235 sayılı kanunun 28. ve 29. maddeleri bu konuda çok açık ve emredici hükümler getirmiştir.

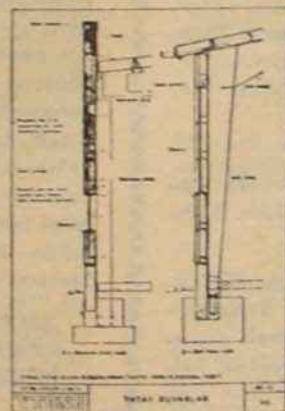
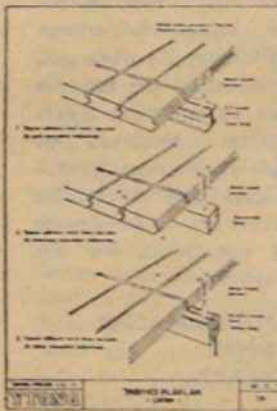
Bu maddi tedbirin ötesinde, daha da etken olacağına inanmadığımız bir başka tedbirimiz olacaktır. Buna uymayan arkadaşlarımızı Teknik Güç Gazetemizde fotoğraflarıyla teşhir edeceğiz ve ufak maddi çıkarlar uğruna meslek dayanışmasına uymayanları arkadaşlarıyla başbaşa ve karşı karşıya getireceğiz.

Oda yöneticileri olarak biz, büyük çoğunluğuyla üyelerimiz olarak siz, önemli bir konuda el ele birlikte savaş veriyoruz.

Bu savaşta da öncekiler gibi zaferle sonuçlandıracağımızdan kimsenin kuşkusu olmasın.

YTONG®

DETAYLARI ZAMAN KAZANDIRIR

- Mükemmel bir proje ve tatbikat ancak denenmiş detaylar ile elde edilir.
- YTONG teknik föylerindeki detaylar en son gelişmeler göz önünde tutularak, dünyadaki geniş YTONG uzmanlar kadrosu tarafından dikkatle hazırlanarak istifadenize sunulmaktadır.
- Bu suretle YTONG size zaman kazandıracaktır.
- Teknik döküman veya görüşmek üzere uzman taleplerinizi beklemekteyiz.

YTONG

Aşağıdaki YTONG teknik föylerini göndermenizi rica ederim.

Adı soyadı :

Adres :

☐ - Taşıyıcı çatı ve döşeme plakları.

☐ - Düşey duvar elemanları.

☐ - Yatay duvar elemanları.

☐ - Bölme panoları

☐ - Harçlı ve tutkal bloklar.

☐ - Bir YTONG uzmanı ile görüşmek istiyorum.

BELGE UYGULAMASI VE KAMU YARARI

Maruf ÖNAL

(Mimarlar Odası Eski Başkanı)

Kurumsal ve örgütsel ilişkiler içinde teknik eleman gücünden kamu ve yurd yararı açısından en etkin bir biçimde yararlanabilmek amacıyla 1954'te 6235 sayılı kanunla T.M.M.O.B. ve ona bağlı meslek ve ihtisas odaları kuruldu.

1950'den bu yana başlayan göçlerin meydana getirdiği gecekondu şehirleşmesi, sağlıklı yaygın yerleşmeler, bir yığın sosyal ekonomik, kültürel ve teknik sorunu da beraberinde getirdi.

Ayrıca 50 - 60 dönemi arasında alt ve üst yapı kurumlarında meydana gelen hızlı gelişmeler, her kesimde yeni isteklere ve seçmelere yol açtı. İhtisas ayırımı içinde teknik elemanların çalışmaları, kamu için vazgeçilmez bir nitelik kazanmaya başladı.

Önemi ve gereği kabul edilen meslek kuruluşları Anayasada, sosyal ve demokratik yerlerini aldılar. Bu kuruluşlar kalkınmanın temel araçları olarak varsayıldılar.

1954'ten bu yana odalar, giderek yasal yetki ve sorumlulukları içinde, ihtisas ve işgal alanlarına giren konularda kamusal sorunlara eğildiler ve görevler yaptılar.

Bu sorunlardan biri de mesleği uygulama ve meslektaş hizmetinden toplumun en uygun bir biçimde yararlanması idi. Bu nedenle, belge uygulamasına geçildi.

Tasarımdan uygulamaya kadar, mesleki hizmetlerin kamu yararına dönük olarak gerekli düzeyde sürdürülebilmesi için, hizmet ve ücretler, ihtisas ayırımı içinde, Mimar, Makina ve Elektrik Mühendisleri Odasının ortak denetimi ve gözetimi altına alındı.

Yasal olarak:

— T.M.M.O.B. yasasının 2. madde (b) fıkrasında yazılı, (Ammenin ve memleketin menfaatleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak),

— Aynı yasanın 2. maddesi (c) fıkrasında yazılı, (meslekle alakalı bilcümle mevzuatı, normları fennî şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki düşüncelerini alâkalılara bildirmek) yetkisine,

— Mimarlar Odası Talimatnamesinin 6. maddesinde yazılı, (Memleket ve amme menfaatleri çerçevesi içinde, mimarlık mesleği ile alakalı bulunan bütün mevzularda, mesleğin ve meslektaşın vazife ve selâhiyetlerini tanımlamak...) konusundaki, odamız görev ve yetkilerine dayanıldı.

Üzerinde çok söz edilen belge uygulamasını, odalarla birlikte kamu yararına gören İmar ve İskân Bakanlığı, Ankara, İzmir, İstanbul gibi, yapı üretiminin en yoğun olduğu illerimiz belediyelerinde başlatmakla olumlu sonuçlar aldı.

Ancak, İl İmar Müdürlükleri, yasaların kendilerine tanıdığı yetkilere dayanarak, Belediyelere, İmar Müdürlüğü kadrolarını kurmaları, ya da genişletmeleri ve belge uygulamalarına geçmeleri yolunda yeterli etkiye bulunmamış, genellikle bu konularda çok pasif kalmışlardır.

Hızlı gelişen ve şehirleşen bölgelerde arsa ve emlak alım satımcıları, belediyelerin, İmar ve mesleki hizmet standartları dışında kalarak bağımsız uygulama yapmalarında yarar görmekte iken, kimi bölgelerdeki belediye başkanları, kamusal sorumluluk anlayışı içinde belge uygulamasından yarar gördüklerini belirtmişlerdir. Bu durumu kanıtlayan belgeler odamızda vardır.

Belge uygulaması kimilerin sandığı gibi, halka ve meslektaş güçlük çıkaran ve odalara gelir sağlamaktan öteye gitmeyen bir tutum değildir. Bu görüş, yurd ve kamu çıkarlarına terstir. Paylaşılamaz.

Belge uygulaması:

— Yeterli teknik kadrosu bulunmayan belediyelere ruhsat ve denetleme konularında yardımcı hizmet getirmek,

— İmar hizmetleri ile yüklü belediyelerin yükünü bir ölçüde azaltmak,

— Yapı üretiminde toplumsal ve ekonomik yarar sağlamak,

— Çok büyük harcamalara mal olan yapı stokunun doğal etkiler, özellikle depremlerle kolay yok olmasını önlemek,

— Teknik özelliklerden yoksun olması yüzünden çöken, can ve mal kaybına yol açan yapı uygulamalarını ayrıca denetim altına almak,

— Sağlıklı ve uygun nitelikte bir yapı stokunun meydana gelmesine yardımcı olmak,

— Mesleki hizmetlerin ve ücretlerin güvencisi içinde sürdürülmesine, istenilen düzeye ulaşmasına ve yaygınlaşmasına yol açmak,

— İş yaptırmanın istediği hizmeti güvencisi içinde sağlamak.

— İhtisas ayırımını gözetmek,

— Teknik eleman gücünden uygun bir biçimde yararlanmak, yolunu açmak suretiyle kamusal ve mesleki yarar sağlamaktır.

Belge uygulaması konusunda, denetim ve gözetimden uzak kalarak, dilediği ölçüde yarar ve kazanç elde etmek isteyen, yüksek toplumsal maliyetlere yol açan, kamu yararına olarak yüksek oranda katma değer yaratabilen arsa ve emlak yapsatıcılarının sistemli ve plânlı tepkileri be saldırıları ile karşılaşmıştır.

Bu çevrelerin etkisi altında kalanlar da bu uygulamanın karşısında olmuşlardır. Bir kısım siyasetçiler ve yöneticiler de daha ileriye giderek yasal değişikliklere doğru gitmişlerdir.

İşin en akıl almayan yanı, bu uygulamada önce yarar gören İmar ve İskân Bakanlığının bu uygulamayı kaldırmadaki tutumudur.

Bu Bakanlığın kuruluş amacı, İmar ve İskân konularında toplumsal yarara dönük bilimsel yolları yöntemleri izlemek, teknik kadrolar ve ihtisas kuruluşlarının doğru yoldaki tutumlarını desteklemek iken çelişik bir durum içine düşmüştür.

Bu uygulamanın kaldırılması ile ortaya çıkacak sakıncalar sonsuzdur.

İhtisas odaları bu hizmeti yapıyorlarsa, yasaların kendilerine tanıdığı yetkileri, kamu yararına dönük olarak kullanmakla yükümlü bulunmalarındandır.

Bugün ülkemizde;

— Sanayi yatırımları ve üretimi ile ilgili işlemler, Sanayi Odaları,

— Ticaret ve ihale işlemler, Ticaret Odaları,

— Tarımsal işlemler, Ziraat Odaları Birliği,

— Hukuksal işlemler, Barolar.

— Sağlıkla ilgili konular ve işlemler, Tabipler, Veteriner Hekimleri ve Eczacılar Birliği ve Odaları,

— Küçük san'atkarları ve esnafı ilgilendiren konular ve işlemler, Esnaf ve Sanatkarlar Dernekleri, eliyle, tüzel kişiler olarak denetimi ve gözetimi altında tutulmakta olduğu halde,

Yapı yatırımları ve yapı üretimi, 6235 sayılı kanuna bağlı olarak meydana getirilmiş olan meslek odalarının denetim ve gözetiminden uzak tutulmak istenmektedir.

Bunun anlamı açıktır.

Ulusal teknik eleman gücünden yararlanmak istemeyen, bunların bağlı oldukları kuruluşların varlığından fedirgin olan bir düşünce yapısı ve çıkar grubu, bu Anayasal demokratik kuruluşların etkisiz bir duruma getirmeleri için yoğun çaba göstermişlerdir.

T.M.M.O.B. Kanununda değişiklik istekleri, belge uygulamasının kaldırılması uğraşısı, bu dar düşüncenin uzantısıdır.

Bu tutumla kamu yararına dönük iler adımlar çelmelenmekte, giderek durdurmak istenmektedir.

Kurumsal ve örgütsel yapıdan kopuk, gözetim ve denetimden yoksun teknik eleman gücünden söz edilemez, bu eleman gücünden kamu kesimi yeterince yararlanamaz. İstenen bu ise, yöntem doğrudur.

Bu tutum süregelen yetişmiş beyin gücü çıktılarına, yerine yabancı teknik hizmet girdilerine yol açan kapıyı, sürekli açık tutmak demektir.

UYGULAMANIN KALDIRILMASI YOLUNDAKİ GİRİŞİMLER TEKNİK ELEMANLARA KARŞI KULLANILAN BASKILAR ZİNCİSİNİN YENİ BİR HALKASIDIR

Müşfik EREM

(Mimarlar Odası İst. Şb. 2. Başkanı)

Son yıllarda, demokratik kuruluşlara karşı girişilen baskıların yurtsever teknik elemanlar üzerinde daha da yoğunlaştığı ve ağırlaştığı dikkati çekmektedir.

Birkaç örnek verelim:

● Bir iki yıl önce kamu kesiminde çalışan arkadaşlarımızın sendikal hakları ellerinden alındı.

● Personel Kanunu ve Yan Ödemeler Kararnamesi ile, yine kamu kesiminde çalışan arkadaşlarımızın ekonomik haklarına bu yük bir darbe indirildi.

● Odalarımızı yoketmeyi amaçlayan kanun tasarısı Meclis lere sevk edildi.

● Ve son olarak belge uygulamasını kaldırma yolundaki girişimlerle serbest çalışan arka daşlarımızın asgari hakları yok edilmek isteniyordu.

Bu baskılar nedendi.

● Çünkü bizler, üretime doğrudan doğruya katılan teknik güç, özellikle son on yılda uluslararası tekelleri sermaye ile işbirlikçisi yerli sermayenin, ülkenin doğal kaynaklarını, insan gücünü nasıl sömürdüklerini, planlı kalkınma ve sanayileşme adı altında tezgâhladıkları dışa bağımlılığımızı sürdürme çabalarını görüyorduk.

● Yine görüyorduk ki teknik hizmetler büyük ücretlerle yabancılara verilirken, bizler kendi ülkemizde işsizliğe mahkûm ediliyoruz.

Uluslararası tekeller böylece istedikleri planlamayı sağlıyorlardı. Böylece denetimden kurtuluyorlardı ve de böylece sömürülerini teknik eleman ücretlerinde de sürdürüyorlardı.

Kuruluş kanunumuzun verdiği görevi ve sorumluluklarımızın gerektirdiklerini yerine getirmeye çalışıyorduk. Bu çalışmalarımızdan ve kamuoyunu uyartarak çalışmaları sonunda uyeler yukarıda saydığımız baskılara bir yenisini ilâve ettiler. Bu yeni baskı aracı on yıldır devam eden, adeta yasalaşmış bir uygulamayı kaldırmaktı.

BELGE UYGULAMASINI
KİMLER, NİÇİN
İSTEMİYORLAR?

On yıllık geçmişe bakacak olursak, görürüz ki kalite de getirdiği seviyenin yanında, belge uygulaması, serbest çalışan teknik elemanın ekonomik haklarına belli bir oranda kavuşmasını sağlamış, yine belli bir oranda meslekten olmayan kişilerin proje tanzim etmesini, buna karşı bazı meslektaşlarımızın da imzacılıkla geçinmesini önlemişti. Fakat yine de asgari ücretleri yüzde 100 uygulanmıyor, serbest çalışan arkadaşlarımız alacaklarını ya zor tahsil ediyorlar, veya tahsil e-

demiyorlardı. Yıllarca yapılan hazırlıklar ve iki odanın müsterek çalışmaları sonunra uygulama biraz daha geliştirilmiş, asgari ücretlerin tatbikinde, ücretlerin tahsilinde daha kesin bir adım atılmıştı. Aslında proje TUS ücretlerinde, yürürlükteki asgari ücretler tarifesine göre yükselme yoktu. Yine bir emlak komisyoncusu bir proje müellifinden daha çok ücret alıyordu. Fakat hiç olmazsa tarifenni çok altındaki rakamlar ortadan kalkıyor, yıllardır uygulanamayan asgari bir ücret seviyesi nihayet uygulama alanına giriyordu.

Bütün serbest çalışan arkadaşlarımızın da desteğini alan bu adım yap - satıcıları harekete geçirdi. Çünkü, teknik elemanların ötedenberi uluslararası tekelleri ve yerli ortakların rahatsız eden örgütlenme biçiminin gelişmesi ve yurtsever birlikleri bu kere de yapsatıcıları rahatsız etmişti. Hemen Belediyeye ve Bakanlık nezdinde harekete geçtiler. Bu hareketi fırsat bilen tekellerin temsilcileri odalarımıza karşı yeni bir baskı aracı yürürlüğe koydular. Son on yıl içinde bütün İmar ve İskân Bakanlarının benimsediği adeta yasalaşmış bir uygulamayı kaldırmaları için müstafî bir bakanın belediyelere gönderdiği genelgeye bir iki belediye boyun eğdi. Bu belediyelerden biri de İstanbul Belediyesi idi. İstanbul Belediyesinin bu konudaki açıklaması dikkatle incelenecek olursa amacın,

1) Odaların teknik uygulama sorumluluğu hizmetleri ve dolayısıyla inşaatların kalitesi üzerinde etkisini ortadan kaldırmak,

2) Serbest çalışan üyelerin, asgari ücret düzenini, sözleşme haklarını yok etmek,

3) Odalarla üyelerimiz arasındaki bütünleşmeyi zedelemek olduğu görülmüyordu.

Kısacası, sermaye çevrelerinin çıkarları lehine, kamu yararlarına ve teknik elemanların ekonomik haklarına bir kere daha darbe indirilmek isteniyordu.

Fakat, bütün saldırı ve baskıları gibi bunda da hüsrana uğrayacaklardır. Kararlılığımızı ve birliğimizi asla bozamayacaklardır. Belge uygulaması Genel Kurullarımızda alınan kararla başlatılmıştır. Yani onbinlerce teknik elemanın ortak kararıdır.

Ve on yıldır gelişerek devam etmiş adeta yasalaşmıştır. Değil kaldırmak, üzerinde konuşmak dahi ne belediyelerin, ne de Bakanın yetkileri içinde değildir. Ve son girişimleri hiç bir şey ifade etmemektedir. Kararlılığımızı tekrarlar, bu mercilere cevabımızı Odalar Birliği Yönetmeliğinin ilgili maddeleri ile verdiğimiz hatırlatırız.

teknik **ONBEŞ GÜNDE BİR ÇIKAR**

güç SAHİBİ: İnşaat Mühendisleri Odası
İstanbul Şubesi Adına Erol ÜNAL
YAZI İŞLERİ MD. Demirtaş CEYHUN

ADRES: Halâşkargazi Cad. No. 35 Kat: 1
Harbiye/İSTANBUL Tel : 48 36 42 / 47 96 57
Dizgi, baskı: VATAN GAZETECİLİK ve MATBAACILIK
FİYATI: 1 TL. (Bütün üyelere parasız gönderilir.)

T. C. İMAR VE İSKÂN BAKANLIĞI

ANKARA, 12.4.1973

KONU : Vize İşlemi hk.

İstanbul Valiliğine,

İLGİ : 5.4.1973 gün ve İstanbul Bel. Bşk. İmar ve Pl. Md Muamele Şb. S/361 BS 1414 sayılı yazınız.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına gönderilen örneği ilişik yazınızda; Yakıt Tüketiminde Ekonomi Sağlanması ve Şehirlerde Isıtma Tesislerinin Hava Kirliliğinin Azaltılmasına Dair Yönetmeliğin 3 ve 4'üncü maddelerinin hangi nedenlerle İmar Kanununa aykırı bulunduğu açıklanarak yürürlükten kaldırılması istenmiştir.

İstanbul Belediyesi Teknik Zabıta Yönetmeliğinin, sıhhi tesisat ve elektrik projelerinin ilgili meslek odalarına vize edilmesini amir bulunan hükümlerinin de aynı yazınızda ve Valiliğinize de gönderilmiş olan 5.3.1973 gün ve 60 sayılı genelgemizde açıklanan nedenlerle İmar Kanununa aykırı bulunduğu ve yürürlükten kaldırılması gerektiği şüphesizdir. Ayrıca, hazırlanma ve değişiklikle, rinin İmar Kanununun ilgili hükümleri dahilinde yapılması gereken Belediye İmar yönetmeliklerinin, bu hükümlere uyulmaksızın, Belediyelerce hazırlanan başka yönetmeliklerle değiştirilmesi veya bazı hükümlerinin yürürlükten kaldırılması İmar Kanununa göre mümkün olamaz. yacağından, İstanbul Belediyesi Teknik Zabıta Yönetmeliğinin, «Bu yönetmelikte belirtilen hususlarla Belediye mevzuatı ile ilgili yönetmelikler (İmar Yönetmeliği gibi) arasında çelişki bulunması halinde bu yönetmelik hükümleri uygulanır» şeklindeki 27'nci maddesi de İmar Kanununa aykırı olup bu maddenin de yürürlükten kaldırılması gerekli bulunmaktadır.

Anayasa'nın 113'üncü maddesinde de belirtildiği üzere, yönetmelikler kanun ve tüzüklere aykırı olmamak şartıyla çıkarılabileceğinden, yönetmeliklerde bazı hususlarda kanunla aykırı hükümlerin yer alması halinde, bu hususlarda kanun hükümlerine göre işlem yapılması gereklidir.

Bu nedenlerle, İstanbul Belediyesi Teknik Zabıta Yönetmeliğinin söz konusu hükümlerinin yürürlükten kaldırılması ve bu hükümler yürürlükten kaldırılınca kadar da İmar Kanunu hükümlerine, dolayısıyla 60 sayılı genelgemimize göre işlem yapılmasının sağlanmasını rica ederim.

İmar ve İskân Bakanı Y.
Halim EMİRHASANOĞLU

KIRŞEHİR

(Bastarafı 1 sayfa)
Odasınca takdir değil, bir meslektaş olarak muamele edilmenin manasını meslektaşlarımla milletim takdirine bırakıyorum.»

Her topluluk kendi bünyesinden yetkili makamlara oturan kişinin çıkışında, sevinç duyar. Bu sevinçte bir iffihar hissi kadar, bundan böyle kendi konularının rahatça anlatılabilceği, sorunların çözümünde kolaylıklar sağlanacağı, ortak görüşlerin savunulacağı ümidi ve sevinci yatar. İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulunun, Süleyman Demirel'in Başbakan olarak sorumluluğunu taşıdığı davranışlardan ve kararlardan dolayı kendisini Haysiyet Divanına verebilir veremeyeceği elbette tartışılabilir. Hele hakkında alınan kararın pratik neticeleri üzerinde görüşler mutlaka değişik olacaktır. Ama şu tartışılmaz bir gerçektir ki Süleyman Demirel'in, Haysiyet Divanı dosyasında sözü edilen, Personel Kanunu, yabancı mühendisler, özel mühendislik okulları ve inşaat yatırımlarının planlaması konularındaki kararları ve davranışları Odamız Genel Kurulları kararlarına ve topluluğumuz inançlarına kesin olarak ters düşmüştür.

Varılan bu nokta Süleyman Demirel kadar topluluğumuz için de büyük bir talihsizliktir. Türk mühendisleri, hiç olmazsa büyük bir çoğunlukla, Süleyman Demirel'in mesleğimizle ilgili sahalarla yaptıklarından sevinç duymak, takdir hislerini ifade etmek fırsatını yakalayamamıştır.

Genç meslektaşlarımızı «Kırşehir Kanunu»nun ne anlama geldiğini bilmeyebilirler, 1960 yılında memleketimiz yönetimini elinde tutan kişiler, Kırşehirliler kendilerine az oy veriyor diye, diğer tedbirlerle ilâveten, bir kanunu çıkarmışlar. «İbreti âlem için» Kırşehir'i ilçe yapmışlar. Kırşehir'in tekrar il yapılması

şamamız gerekti. Kırşehir olayından alınan «ibret» şu olmuştur ki, bu cins davranışlardan sağlanan yarar uğranılan zarar yanında çok küçük kalmaktadır.

Kanunumuzu değiştiren tekli fin ortaya sürülüşünde ve varacağı noktanın belirlenmesinde Süleyman Beyin işaretlerinin çok etkin olduğunu hepimiz biliyorduk. Doğrusu ben kendisinin büyük hesaplar içinde olduğuna inanmak istiyordum ve şahsî hisleri ile ilgili istismar teşebbüslerinin netice veremeyeceğini düşünüyordum. Bu düşüncelerimi yayın organlarımızda türlü şekillerde türlü vesilelerle ifade etmiştim. Ama Süleyman Beyle görüştüğümüz gün hüsrana uğradım. Gerçi toplantının sonunda ilgililere telefon ederek bundan böyle konu ile aşıktan ve bizzat ilgileneceğini gösterdi ve Senato'da «öncelik ve ivedilikle» görüşülme ancak böylece sağlandı. Ama ben kendisini, gücümüzün yettiğince uyarlamak istiyordum.

Süleyman Demirel'in bir çok üstün yetenekleri olduğu artık en keskin muhalifleri tarafından bile kabul edilmektedir. Tartışılan konu bu yeteneklerin kullanıldığı yer ve amaçlardır. Kendisini bir başka «Kırşehir Kanunu»nun kahramanı olmaktan korumalıdır.

Belge düzenini yürütmek için bir ortak sekreterlik kuruldu

Elektrik, İnşaat, Makina Mühendisleri ve Mimarlar Odaları'nın İstanbul şubelerince BELGE DÜZENİNİ YÜRÜTMEK üzere ortak bir komite kurulmuştur. Sekreterliği İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nce yürütülecektir.

Soru, yazı, haber ve foto-ha-

Odamız Başkanı Silier ve Mimarlar

(Bastarafı 1 sayfa)
nun güvenlik yönünden doğuracağı endişe açıktır.

Kamu yararı için bir kamu tüzel kişiliği olarak kanunla kurulmuş bulunan odalarımız yasal yetkilerine dayanarak duruma el koymak ve karşı tedbirleri yürütmek zorunluluğunu duymuştur. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Genel Kurulunda kabul edilerek, 28 Nisan 1973 tarihinde Resmî Gazete'de yayınlanan yönetmelik uyarınca bundan böyle, ilk tedbirler olarak, aşağıdaki kararları aldığımızı kamuoyuna duyuruyoruz.

1) İstanbul piyasasında satılan çakıllardan hiç biriyle, denizden çıkarıldığı gibi kullanarak (tuvenan) iyi beton yapılmasının mümkün olmadığı tesbit edilmiştir. Bina betonarmesinde yalnızca tuvenan çakıl kullanılması yasaklanmıştır.

2) Halen Boğaz Köprüsü şantiyesinde yüzde 69 micir yüzde 31 kumla, diğer teknik şartlar da yerine getirildiği için 400 kg. mukavemetinde beton elde edilmektedir. İstanbul binalarındaki betonların mukavemetinin 90 kg. civarında olduğu bilinmektedir. Mühendislerimizce yapılan projeler, bu mukavemetin en az 160 kg. olmasını gerektir-

mektedir. Bunun için asgari ve en kolay tedbir piyasadaki çakıllardan hayvan kabuklarının ayıklanması ve en az yüzde 30 oranında micir eklenmesidir. Yapıların teknik sorumlusu mimar ve mühendisler çakılı teknik esaslara uygun şekilde micirle düzeltilmeden beton döktürmek isteyen işverenleri hemen meslek odalarına ve belediyelere bildireceklerdir. Bunu yapmıyarak kötü beton dökülmesine göz yuman mimar ve mühendisler meslekten menedileceklerdir. Odalarımız bundan sonra kötü beton dökülen binaların durdurulması ve yıktırılması için bütün çarelere başvuracaktır. Yapı sahibinin direnmesi halinde mühendis ve mimarın o yerde sorumluluk almaması kararı verilmiştir.

3) Toplam inşaat sahası 2000 m²'yi aşan yapılarda betoniyer ve vibratör kullanılarak beton yapılması zorunlu kılınmıştır. Bu binalarda beton kalıplarının işçiliğine ve su-çimento oranına özel itina gösterilip gösterilmediği odalarımız tarafından doğrudan doğruya izlenecektir. İsteyen mal sahiplerinin binalarını odalarımızın sorumluluğu altında doğrudan doğruya denetliyeceğiz. Aksine direnen işverenleri mühendis ve mimarlar yu-

karda olduğu gibi hemen odalara bildirileceklerdir.

Büyük yapılarda projelerin B. 160 niteliğine göre değil B. 300 (hiç olmazsa B. 225) niteliğine göre hazırlanması ve uygulama da bu nitelikte beton elde edilmesi için, granulometri uygunluğu, su-çimento oranına itina, kalıp sızdırmazlığı gibi teknik esasları sağlamaları odalarımızca salık verilmektedir.

Bu konudaki tedbirlerimizin ayrıntıları üyelerimize ayrıca bildirilmektedir.

Bu ilkelerin İstanbul Belediyesi ruhsat şartı olarak konulması için söz alınmıştır. Ayrıca, Emlâk Kredi Bankası, Oyak, Sosyal Sigortalar Kurumunun ancak iyi betonla yapılan binalara kredi vermesini sağlayacağız.

T. C. BELEDİYE BAŞKANLIĞI İSTANBUL

Hazırlayan D. İmar ve Pl. Müdürlüğü
Yayınlayan D. Yazı İşl. Müdürlüğü

5/Mayıs/1973

BİLDİRİ: 34

KONU: Meslek Odalarınca yapılan mimari projelerin vize işleminin tatbikattan kaldırıldığı Hk.

Müdürlüğüne
5/3/1973 gün ve H-12-M-5/1185 sayı ve 60 No.lu İmar ve İskân Bakanlığı Genelgesi ve buna müteakip muhtelif tarihlerdeki talimatlar gereğince ve kanunî dayanağı bulunmadığı gerekçesiyle bugüne kadar Belediye-mize intikal etmeden Mimari ve Statik projelerin ilgili meslek Odalarınca yapılan vize işlemi tatbikattan kaldırılmıştır.

Buna göre, Badema İmar ve Plânlama Müdürlüğüne;
1 — Fen adamlarının müracaat tarihinde ilgili meslek odasına ve Belediyeye kayıtlı olup, olmadığı tahkik edilecektir.

2 — Mimari ve Statik projelerin, Mimarlar ve İnşaat Mühendisleri Odalarınca kabul ve tanzim edilen asgari standartlara uygunluğu aranacaktır. Bu standartlara uygun bir şekilde hazırlanan örnek bir proje, İMAR VE PLÂNLAMA MÜDÜRLÜĞÜ Koridorlarında asılmıştır.

3 — Gerek Mimari ve Statik projelerini tanzim ve imza eden, gerekse yapı fennî mes'uliyetini alan fen elemanlarının ayrı ayrı çizelgeler hazırlanmak suretiyle sicillerinin tutulmasına devam edilecektir.

4 — İmar Kanunu ve Nizamnamesinin ilgili hükümleri gereğince bir mimar veya mühendisin fennî mes'uliyetini aldığı yapıların, projelerine ve fen ve sanat katdelerine uygunluğunu sağlamak amacıyla hem yapı sayısını ve hem de yapıların toplam alanını kapsayan bir sınırlandırma yapılmıştır.

Buna göre, bir kişinin fennî mes'uliyet kontenjanı aşağıda gösterilen şekilde hesaplanacaktır.

a) Yapıların toplam alanı 12.000 M²'ye kadar olursa sayısı 14'ü.

b) Yapıların toplam alanı 15.000 M²'ye kadar olursa sayısı 12'yi.

c) Yapıların toplam alanı 18.000 M²'ye kadar olursa sayısı 10'u hiç bir şekilde geçmeyecektir.

Bu genelgenin neşir tarihinden önce alınan ve halen fennî mes'uliyeti üzerinde bulunan yapıların alanı bu hesapta nazarı itibare alınacaktır.

Kontenjan hesabında özellik gösteren veya ihtilaf doğuran çözüm, bizzat İmar ve Plânlama Müdürlü tarafından yapılacaktır.

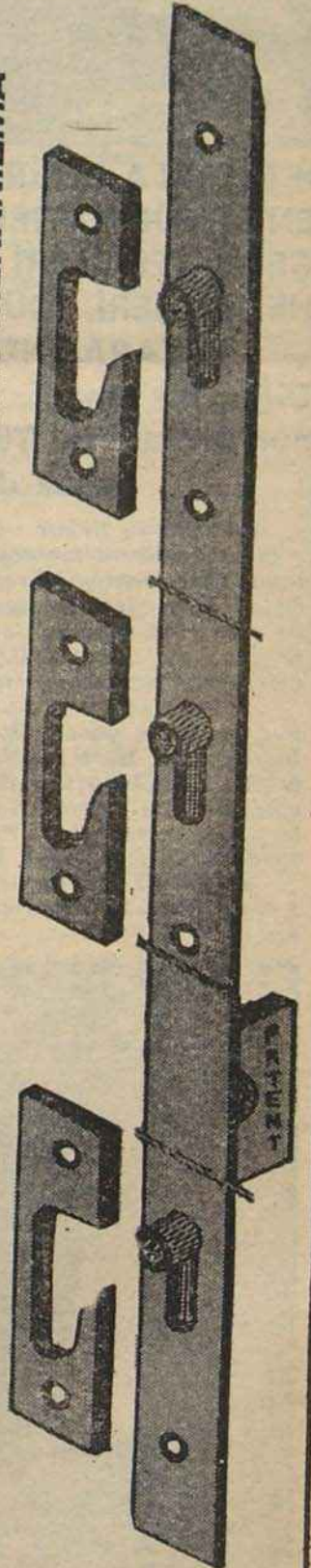
5 — Mimarlar ve İnşaat Mühendisleri Odasına kayıtlı meslek adamlarından gayri fen adamları için bu genelge neşir tarihinden önce yapılan uygulamaya aynen devam edilecektir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre yapılmasını rica ederim.

Bel. Başkanı adına
İMZA
Enver ÇİNKİLİÇ
Reis Muavini

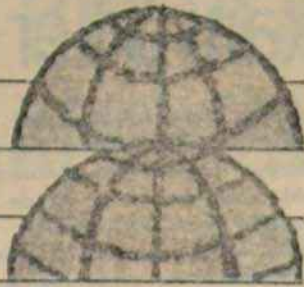
ÖZEVK®

PENCERELERİ, BALKON KAPILARINI EN İYİ KAPATAN MEKANİZMA

İSPANYOLETLERİMİZ
taklit edildi, aynı fiata satılıyor ve bozuluyor, LÜTFEN
MAKİNAYA DİKKAT!

TÜRKİYE'DE DÜNYADA TEKNİK

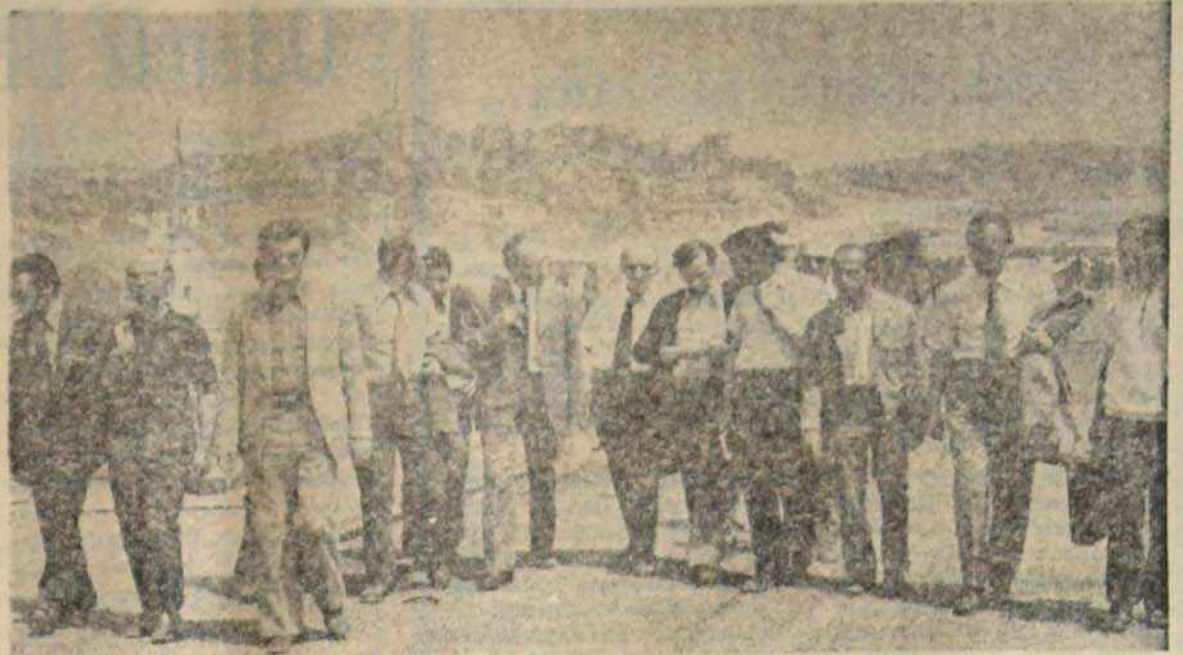
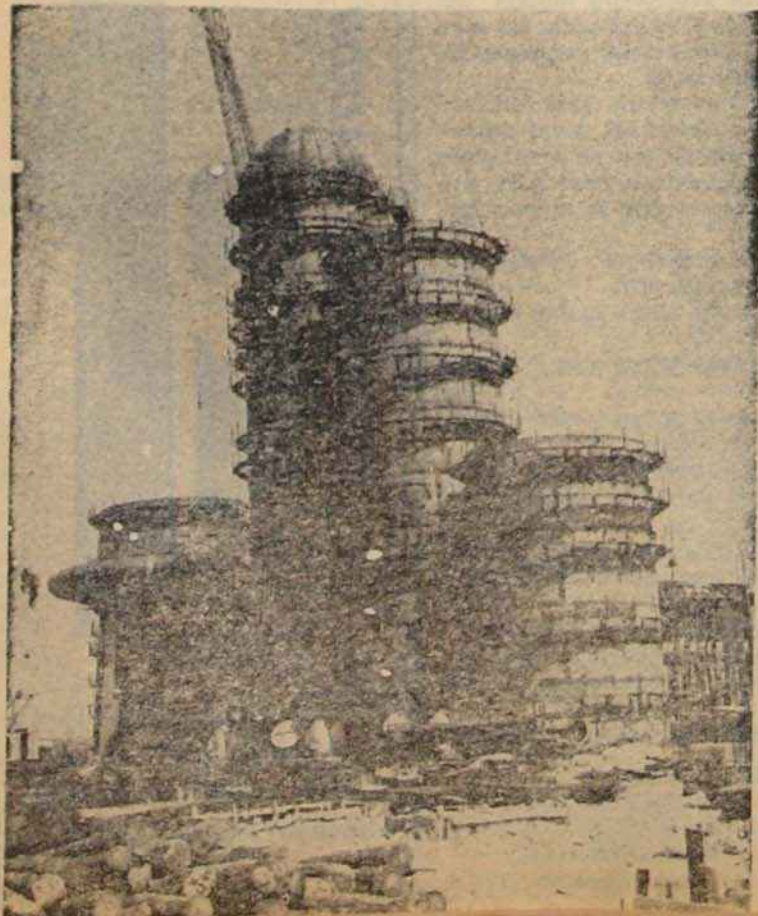
İFTİHARLA BELİRTİYORUZ: TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK YATIRIMI İSKENDERUN DEMİR-ÇELİK TESİSLERİ TAMAMEN TÜRK MÜHENDİSLERİ, MÜTEAHHİTLERİ VE İŞÇİLERİ TARAFINDAN YÜRÜTÜLÜYOR

Diğer bir amaç: 4 demir - çelik kuruluşunun projelerini Türk mühendislerinin yapacak duruma gelmesi

İskenderun Demir - Çelik Tesislerinde Rusların inşaattaki rolü makinelerin montajına nezaret ve devir teslim muamelesini yürütmekten ibaret hale gelmiştir. Yetkililerin belirttiklerine göre işler tamamen Türk mühendisleri, müteahhitleri ve işçileri tarafından yürütülmektedir. Sözleşme ile teknik personel kullanmak yetkisi alan idare, bir takım önemli montaj işlerini emaneten yapmaktadır.

Yukardaki fotoğrafta 1 numaralı yüksek fırının emanten yürütülen gövde montajının son durumu görülmektedir. Bu montaja Mart ayında başlanmıştır. Temmuz ayında bitecektir. Yüksek fırınlar iki adettir. Her birinin hacmi 1386 m3 olacaktır. Bu miktar Karabük'teki üç yüksek fırının hacimleri toplamına eşittir. Fırının günlük üretim kapasitesi 1550 tondur.

Aşağıdaki fotoğrafta İntes Firması tarafından yürütülen 1 Nolu Yüksek Fırının hava ısıtıcıları montajındaki son durumu görülmektedir.

TEKNİK GEZİLER: Gazetemizin geçen sayısında da bildirdiğimiz gibi, Şubemiz; üyelerimizin mesleki tecrübelerini arttırmak, önemli mühendislik yapılarını yerinde incelemelerini sağlamak, böylece onların okul sonrası eğitimlerine bir katkıda bulunmak amacıyla bir seri teknik geziler düzenlemektedir. 1973 yılı içinde gerçekleştirilecek teknik gezilerin ilki, hatırlanacağı üzere geçtiğimiz Nisan ayı başlarında düzenlenmiş ve üyelerimizin Boğaz Köprüsü ve Ortaköy ayağı viadük inşaatlarını yerinde incelemeleri sağlanmıştır. Bu teknik gezilerin ikincisi ise geçtiğimiz hafta içinde yapılmış ve bu kez Haliç Köprüsü şantiyesi gezilmiştir. Yukardaki fotoğraflarda, geziye katılan arkadaşlarımız topluca şantiyeye girerlerken ve Haliç Köprüsü İnşaatı Müdürü Yüksek Mühendis Süleyman Demir'in şantiyede yaptığı açıklamaları dinlerlerken, soldaki fotoğrafta ise Sayın Süleyman Demir görülmektedir.

BELGE DÜZENİ İÇİN ORTAK TOPLANTIYA ÇAĞRI

28.4.1973 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan yönetmeliğe göre yürütülecek BELGE DÜZENİ için İnşaat, Makina, Elektrik Mühendisleri ve Mimarlar Odaları üyeleri için ortak bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantı 23 Mayıs Çarşamba saat 17-20 arası Saraçhane'deki Fatih Tiyatrosunda yapılacaktır.

Mutlaka katılınız.

İnşaat Mühendisleri Odasının çıkardığı «Türkiye Mühendislik Haberleri» dergisinin dört özel sayısı aynı anda hazırlanmaya başladı

İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulunun aldığı bir kararla derginin bazı sayıları özel konulara ayrılacaktır. Bu sayılarda özellikle Türkiye'nin en büyük yatırımlarının tanıtılmasına ve yerli inşaat tekniklerinin gösterilmesine çalışılacaktır. Halen matbaada Karadeniz Bakır İşletmeleri sayısı basılmakta, Seydişehir Alüminyum Sanayii sayısının son hazırlıkları yapılmaktadır. Diğer taraftan İskenderun Demir Çelik Tesisleri sayısı ve Pre fabrika İnşaat sayısı için çalış-

İNŞAATLARDAKİ KEŞMEKEŞLERİN DENETÇİSİ OLACAĞIZ

İnşaat, Makina, Elektrik Mühendisleri ve Mimarlar Odası İstanbul Şubeleri yöneticilerinin ortak toplantısında Bina inşaatlarının vatandaş aleyhine yürütülen keşmekeşi için denetçi olmaya, ilgilileri zamanında uyarmayı görev bilmeye karar verilmiştir.

İlk iş olarak betonarme betonları için İnşaat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası tarafından konulan yasakların Belediyece de istenmesi için gerekli müracaat yapılmıştır. Bundan böyle tuvanan çakılla beton yapmak, 2000 m2 den büyük binalarda betoniyer ve vibratör kullanmamak yasaklanmıştır.

Bölge Çalışma Müdürlüğüne yapılan müracaatla inşaatlarda «Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği tüzüğü» hükümlerinin denetlenmesi istenmiştir.

Ayrıca tahta perde, levha asma konusunda sıkı talim edilmesi için Belediyece yazı yazılmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası bütün Belediyelere bir yazı göndererek Zelle hesaplarının Belediyece sıkı bir şekilde aranmaması halinde Belediye yetkilileri hakkında dava açmak üzere Savcılığa başvurulacağı bildirilmiştir.

«Elektrik sorununa termik santraller çare değildir»

Türkiye Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesine göre, ülkemizde elektrik sorununa çözüm getirecek tedbir fuel - Oil'e dayalı termik santraller kurmak değildir.

İzmir Şubesi Başkanı Ergun Elgin, bu konuda yaptığı açıklamada, Fuel - Oil'e dayalı termik santrallerin üretime geçebil-

me süresinin, linyite dayalı termik santrallerinin üretime geçebilme süresinden çok önce olmadığı nı bu bakımdan Fuel - Oil'in tercih edilmemesi gerektiğini öne sürerek şöyle demiştir:

«Enerji sorununa, daha sağlam temellere dayalı ve yurt çıkarlarına uygun çözüm göstermek ve kı-

sır tartışmaları bir yana bırakmak istiyorsak, 3. Beş Yıllık Kalkınma Planının 1973 programında öngörülen (Soma ve diğer elektrik enerjisi üretimi mine dönük kömür yataklarının Türkiye Kömür İşletmesi Genel Müdürlüğüne sağlanacaktır) tedbirine öncelikle sarılmalıyız.

Bu bölgenin insanları olarak Soma'da elektrik enerjisi üretimine dönük bu linyit yataklarından 23 kişinin milyonlar vurmasına göz yummak yerine tüm halkımızın ve sanayimizin hizmetine sunulmasına çalışılmalıdır. Sanayi Odaları da soruna bu açıdan yaklaşabilmeli ve Soma'daki yatakların özel kesimden alınarak, plana uygun şekilde devletleştirilmesine engel olunmamalıdır. Esasen bu, sanayicinin öz çıkarlarına da uygundur.»

Öte yandan Adana, İçel ve Hatay illerinde yeni kurulmakta olan çeşitli sanayi dallarının 143.000 Kw'lık bir elektrik enerjisi ihtiyacı olduğu tesbit edilmiştir.

Öğrenildiğine göre, Çukurova bölgesindeki arkarşılama olanağından mahrum bulunan Çukurova Elektrik Anonim Şirketi konuyu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına intikal ettirerek, mevcut tesislerini tevsi etmek üzere çalışmalara başlamıştır.

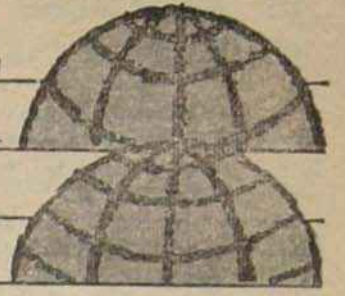
Yumurtalık ilçesi yakınlarında kurulması düşünülen termik santralle ilgili fizibilite raporları, üst makamlara gönderilmiştir. 150X2;300 KWH gücündeki yeni santral, kömür ve havagazı ile işleyecektir.

Mali portesi bir milyar liranın üstünde bulunan termik santral, Bakanlar Kurulu'ndan beklenen kararın çıkması halinde 30 ay sonra yani 1976 yılının Haziran ayı ortalarında hizmete girecektir.

Çukurova Elektrik Anonim Şirketi tarafından temin edilen bol ve ucuz enerji sayesinde, Çukurova yoğun bir sanayi bölgesi haline gelmiştir.

Kadınçık - 2'den sonra Yumurtalık projesinin de tahakkuku halinde şirketin yıllık üretimi bir milyar 700 milyon kilovatt saate ulaşacaktır. Bu rakam, 1969 yılında bütün Türkiye'de üretilen enerjiye eşit bulunmaktadır.

TÜRKİYE'DE DÜNYADA TEKNİK

İnşaat malzemeleri fiyatları

korkunç bir hızla artıyor

Çubuk demirin kilosu 4.5 liraya bir torba çimento 20 liraya çıktı.

Mevsim dolayısıyla inşaat işlerinin artması, zaten çok yüksek ve fahiş fiyatlara ulaşan inşaat malzemelerinin, birden karaborsaya düşmesine yol açmıştır.

Son bir ay içinde demirin kilosu 3,5 liradan 4,5 liraya fırlamış, çimentonun torbası ise 20 liradan satılmaya başlanmıştır.

Kaba inşaatlara başlamış olan inşaatçı esnafı bu korkunç fiyatlarla ne yapacağını başımda durmaktadır.

Bu iki ana inşaat malzemesinin yanında, kalıplık ve doğramalık kereste, kum, çakıl, tuğla; P.V.C. yer karolarına da yeni zamlar gelmiştir.

Hükümet yetkilileri, bu artışların, kalkınmanın kaçınılmaz bir sonucu olduğunu, dolayısıyla katlanılması gereken bir zorunluluk olarak ifade etmektedirler. Üç beş malzeme tekelleyle üç beş karaborsacının, halkın ve inşaatçı esnafının sırtından vurmuş olduğu vurgunlarla, ülkenin değil sadece vurguncuların kalkınacağı aşikardır.

Öte yandan, bir kalem malzemedeki fiyat artışı, örneğin demirdeki artışın, inşaat maliyetinde meydana getirdiği fark, o yapı için ödenen tüm teknik hizmet ücretlerinden daha fazla tutmaktadır.

Buna rağmen, inşaatçı dernekleri, yöneticileri, malzeme karaborsasıyla mücadele etmeyi bir kenara bırakıp, bütün faaliyetlerini, aynı üretim ortamı içinde çalıştıkları teknik elemanların, haklarını vermemek için yoğunlaştırmaktadırlar.

Kendilerine bu hatalı tutumlarını hatırlatıyoruz ve kendilerini malzeme karaborsasıyla mücadele etmeye çağırıyoruz. Bu mücadelelerinde her zaman için destekçileri olacağız.

TMMOB Başkanı Öztürk, kapkaççı sermayeyi suçladı

Uluslararası Mimarlar Birliğinin konut toplantısı Ankara'da başlamış, toplantıyı bir konuşma ile açan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Başkanı Teoman Öztürk ileri ülkelerdeki konut harcamalarının çoğunun, kapkaççı sermaye sahiplerine aktığını öne sürmüştür.

12 ülkeden gelen mimarların katıldığı uluslararası toplantı, açış konuşmasında, hızlı şehirleşmenin doğurduğu konut ihtiyacı, yerleşme sorunu ve konut sorununa uluslararası düzeyde çözüm bulunması konuları üzerinde duran Öztürk özetle şunları söylemiştir:

«İleri ülkelerdeki kentlerde işsiz ve düşük gelirli kitleler, konut sorunlarını kendileri çözmek zorunda kalmaktadırlar. Bu ülkelerdeki hükümetler ise, sorunu temelden çözülmediği tedbirler getirmemektedirler. Bu ülkelerde konut harcamalarının çoğu, arsa spekülasyonlarına, konut yapıp satarak büyük ve haksız kazançlar sağlayan kapkaççı sermaye sahiplerine akarken, mahallî ve merkezî idareler, finansman olanaklarını bulamaktan şikâyet etmektedirler.

ÇEŞİTLİ HABERLER

60 No.lu Genelgeye rağmen ADANA, ANTEP, İZMİR, KIRK-LARELİ Belediyeleri belge uygulamalarına devam ediyor.

Sivas Belediyesi belge uygulamalarına başladı.

İstanbul Belediyesi Makine, Elektrik Sanayi İşleri Müdürlüğü Elektrik ve Makina Mühendisleri Odalarından vize edilmemiş projeleri kabul etmiyor.

İstanbul Belediyesi İnşaat Mühendisleri ve Mimarlar Odası vizesini aramalarına rağmen üyelerimiz projelerini odalarından vize ettirmeye devam ediyorlar. Vizeden geçmemiş tek bir proje belediyeye intikal etmemiştir.

Çimento karaborsası ciddi bir sorun olmaya başladı

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nuri Bayar, önceki gün verdiği demeçte, «1973 yılı çimento üretimimiz, 9 milyon 800 bin ton olarak programlanmıştır» demiştir.

1973 yılında yurt içinde ihtiyaç duyulan çimentonun rahatlıkla temin edilebileceğini, spekülâtif fiyat hareketlerine fırsat verilmeyeceğini açıklayan Sanayi ve Teknoloji Bakanı Bayar, demecinde şunları söylemiştir:

«Son zamanlarda bazı bölgelerde çimento temini güçlüğü ve fiyatların artışı yolunda bakanlığımıza şikâyetler vaki olmaktadır.

Siyasi ortamdaki dengenin kurulmuş olması dolayısıyla, bazı bölgelerde sıralı yatırım faaliyetlerinin tahminlerin üzerinde hızla arttığı bir gerçektir.

Ancak, bazı bölgelerde talep artışı ile izah edilemeyen spekülâtif fiyat hareketlerine tevessül edildiği istihbar edilmektedir. Bakanlığımız, yatırımların zamanında gerçekleştirilmesi için, en önem-

Çimento ve Demir ile ilgili genel görüşme istendi

İçel CHP Milletvekili Çetin Yılmaz, Millet Meclisi Başkanlığına bir önerge vererek, çimento ve demir üretimi ile tüketimi konusunda toplum zararına olan aksaklıkların tespiti için genel görüşme açılmasını istemiştir.

Yılmaz, çimento ihracatı ile ilgili yolsuzluklara fabrika yapımındaki gecikmelere, demir üretim ve pazarlamasındaki düzensizliklere de değinmiş ve bütün bu aksaklıkların saptanması için Anayasanın 88'inci maddesi gereğince genel görüşme açılmasını istemiştir.

Türk parasını koruma tebliğinde değişiklik yapıldı

Maliye Bakanlığı, Türk parası kıymetini koruma hakkında 17 sayılı karara ilişkin tebliğde bazı değişiklikler yapıldığını açıklamıştır.

Önceki günden itibaren yürürlüğe giren değişiklikle ilgili tebliğ hükümlerine göre, 4 Ocak 1973 tarihli ithalat rejiminden evvelki tahsisli ithal malları listesinin özel sektör yatırım kotalarıyla, yürürlükteki 2 sayılı liberasyon listesinde yer alan muhtelif ibareli özel sektör yatırım kalemlerinden düzenlenen döviz tahsis ve müsaade belgelerinde yazılı dövizlerin transferiyle ilgili talepler Maliye Bakanlığınca incelenerek sonuçlandırılacaktır.

Türk parası kıymetini koruma hakkında 17 sayılı karara ilişkin tebliğ hükümlerine göre, ithal edilecek mallar mahiyetleri itibarıyla ayrı bir imal süresi gerektiren mallardan olacak, ilgili bakanlıktan imal süresi ve döviz tahsis veya müsaade belgeleri alınmış bulunacaktır. Ayrıca mukavelede ithal süresi içinde malın teslim edilmemesi halinde ihracatçının gecikme cezası ödeyeceği hükmü de yer alacaktır. Döviz tahsis veya müsaade belgeleri tarihinden itibaren 4 aylık süre içinde ödeme planına göre ilk ödeme yapılacaktır, ilk ödemeden sonraki mal bedelinden taksit bağlanan kısimlar için döviz karşılığı Türk lirasının transfer tarihindeki cari kur üzerinden zamanında yatırılacağına dair garanti mektubu ibraz edile-

Odalara kayıt gene mecburi

(Başaralı 1. sayfa)
du ki Süleyman Demirel Odalar Birliği yöneticilerine bir kuvvet gösterisi düzenlemişti.

Nitekim hemen o gün akşamı komisyon başkanının öncelik ve ivedilik önergesi verdiği işitildi. Ertesi gün kanunun genel görüşmesi başladığında Adalet Partisi grup sözcüsü yeni taktiklerini açıkça ortaya koydu: Bütün mühendislerin odalara kaydolması mecburiyeti kaldırılacak, böylece odaların hizmet yapma imkânları kısıtlanacak etkisiz hale getirileceklerdi.

8 Mayıs 1973 Salı ve 10 Mayıs Perşembe günü yapılan müzakerelerin havasını, tümünün reddi için söz alan Senatör gayet haklı olarak şöyle belirtti: «Senelerden beri Senato umumî heyetinde hiç bir teklif ve tasarrufların umumî heyette komisyonun getirdiği ana fikir müdafaa edilmeden bu tarzda ve rastgele değişikliklerle geçirildiği görülmüştür. Komisyon, genel kurulda yapılan her teklifi ve genellikle AP kanadından gelen ve o kanatta yürütüldüğü belli

olan tarzdaki her takriri kabul etmiştir. Heyeti umumiyenin takdiri terk etmiştir. Komisyonunda kabul edilen ana prensibi müdafaa etmek için bir gayretin içine bile girmemiştir. Bu takdirde komisyona düşecek en önemli görev, vazifesinden kısa zamanda istifa etmek olmalıdır. Amma, ne çare ki, o da nehrin akışına uymuş ve teklifin, gözleri önünde değiştirile değiştirile bu hale gelmesine göz yummuştur.»

Görüşmelerde öylesine bir usul tutulmuştu ki, kimin niçin kabul ettiği, niçin muhalefet ettiği belli olmuyordu. Tek bir esas vardı: AP grup sözcüsünün önergeleri ne anlamına geldiği ne bakılmaksızın kabul ediliyor, diğerleri reddediliyordu. Kanunumuzun şimdiye kadar üzerinde hiç durulmamış maddeleri, asıllarının ne olduğu bilinmeden birden bire tartışmasız değiştirildi. Öyle ki en önemli değişiklik olan gelir maddesi değişikliğinde, önerge sahibi önergesini izah etmeğe lüzum bile görmedi. Görüşmelere çok canlı bir

şekilde katılan Babüroğlu bile odalara bağış yasağı konduğunu sandı, halbuki hizmet ve belge karşılığı gelir imkânı kaldırılmak isteniyordu. Çalışma yöntemini eleştirmek için söz alan CHP sözcüsü Fikret Gündoğan'ın şu sözlerini aktaralım: «Bir anda, düşününüz ki, bu kürsüden baş kanlık marifetiyle okutulan bir önergeye muttall oluyorsunuz. Daha önce hiç görmediğiniz bir metin. Bir kısmını takip edebildik, bir kısmını, hafızamızda ne kaldıysa o kadarıyla bilebiliyoruz. Bu doğru bir çalışma yöntemi değildir. Bu kanunun maddelerinde yapılacak değişikliklerin üyeler tarafından kemaliyle anlaşılmasını sağlayıcı bir imkân bulmak lâzım...»

Netice tam bir kargaşalık olmuştur: Gelir maddemiz değiştirilirken söz alan senatör diğer meslek kuruluşlarında benzeri gelirlerin bulunmadığını, eşitliği sağlamak için bu maddenin değiştirilmesini savundu. Halbuki bütün meslek kuruluşlarında aynı gelirler maddesi vardı; üstelik örneğin Ticaret ve Sanayi

Odaları Birliğinin bu cins gelirleri yılda on milyonu aşıyordu. Değişiklik eşitliği sağlamadı, eşitliği bozdu. Ama bir kâtibin belirttiği gibi «susturma siyaseti» yürütülmek istendi.

Tarihi birer belge olduğu için

Senatodaki görüşmelerin tutanaklarını başka sütunlarda aynen yayınlıyacağız. Bakalım tek lif Mecliste ne hale dönüştürülecek. Kuvvet gösterisi sevdasında olanlar hangi rüzgârı estirecekler.

Yeni imar ve iskân

(Başaralı 1. Sayfa)
ve olsa olsa yürütmenin durdurulmasını istemektir. Danıştay iptal veya yürütmeyi durdurma kararı vermedikçe herkesin bu yönetmeliklere saygı göstermesi gerekir. Özellikle bu saygısızlığı meslek ve meslektaşlar aleyhine yürütmek isteyenlerin kusuru affedilemez.

Geçen hafta yeni İmar İskân Bakanı ile görüşen oda temsilcileri bu kanunsuz davranışların önlenmesini istemiş bulunuyorlar. Hepsinden önemlisi 28 Nisan 1973 tarihinden itibaren yepyeni bir durum doğmuş bu-

lunuyor. Bu tarihte Resmi Gazete'de yayınlanan Odalar Birliğimizin yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Odalar üyeleri için bir denetleme sistemi koymuş bulunuyor. Kamu yararına olan bu denetlemeye engel olmak suçtur ve büyük sorumluluk doğurur. Bakandan acele yeni bir genelge yayınlamasını istemiş bulunuyoruz. Önümüzdeki hafta bir seri yeni tedbirler planlanmış bulunuyoruz.

Meslektaşlarımızdan soğukkanlı bir davranışla dayanışma bekliyoruz. Mutlaka iyyinin, doğrunun zaferini sağlayacağız.

RUBSON
çatı ve temel tecridi

PVA
plastik boya

MATCOSOL
su geçirmez
zemin kaplaması

TEX-DRI
su geçirmez
kaplama

TEX-GARD
ahşap koruyucu

FLEX-PATCH
çatlak macunu

STICKFIT
fayans yapıştırıcı

TEX COTE
ROLL-TEX
VEGA-TEX
ACRO-TEX
MATCO-TEX
koruyucu kaplamalar

KIRIOL
Metal Primer
metal koruyucular

DECOTEX
dekoratif kaplama

GRANITEX
TRAVERTEX
hazır sıvalar

**temelden
çatıya**

bütün dünyada

Asya
Avrupa
Avustralya
Amerika
Afrika

**eski, yeni
her yapıya**

TEX-COTE®

YAPI KORUMA MALZEMELERİ A.Ş.

Büyükdere cad. No: 22 Levent-İSTANBUL Tel: 64 14 97

TIVI reklam